

A Magyar Nemzeti Bank 6/2014. (XII. 17.) számú ajánlása a belső védelmi vonalak kialakításáról és működtetéséről, a pénzügyi szervezetek irányítási és kontroll funkcióiról

I. Általános rendelkezések

1. Az ajánlás célja

Az ajánlás célja a pénzügyi szervezetek védelmi vonalaival kapcsolatban a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) elvárásaink megfogalmazása, és ezzel a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése.

Az ajánlás kidolgozása során figyelembe vételre került az EBA által 2011. szeptember 27-én megjelentetett „Guidelines on Internal Governance (GL 44)” című és az ESMA által 2012. júliusában publikált „Guidelines on Certain Aspects of the MiFID compliance function requirements” című ajánlás, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 6/2013. (III. 11.) számú, a belső védelmi vonalak kialakításáról és működtetéséről szóló ajánlása, valamint a hazai szabályozási környezet változása. A Szolvencia II folyamat elhúzódása miatt az EIOPA iránymutatásokat fogalmazott meg a nemzeti felügyeletek számára annak érdekében, hogy a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009. november 25-ei 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Szolvencia II) hatálybalépéséig és alkalmazásáig hátralévő felkészülési időszak alatt - elkerülendő a nem konvergáló nemzeti megoldások kidolgozását - az európai felügyelési gyakorlat kialakítási folyamatát elősegítse. Az EIOPA iránymutatások átvételét az ajánlás 1. és 2. számú melléklete szolgálja.

Az ajánlásban foglaltak összhangban állnak a pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK európai parlamenti és tanácsi irányelv, és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2004. április 21-i 2004/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (MIFID), az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra (ÁÉKBV) vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló 2009. július 13-i 2009/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (UCITS), az alternatív befektetésialap-kezelőkről, valamint a 2003/41/EK és a 2009/65/EK irányelv, az 1060/2009/EK és az 1095/2010/EU rendelet

módosításáról szóló 2011. június 8-i 2011/61/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (AIFMD), valamint a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2013. június 26-i 2013/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (CRD IV.) rendelkezéseivel.

2. Az ajánlás hatálya

Az ajánlás címzettjei elsősorban az ágazati jogszabályok előírásai alapján működő, a Magyarország területén székhellyel rendelkező pénzügyi szervezetek (intézmények) és csoportok. Az MNB azonban a külföldi székhelyű pénzügyi szervezetek magyarországi fióktelepei és a kibocsátók számára is javasolja az ajánlásban megfogalmazott felügyeleti elvárások követését.

A jelen ajánlás témájával összefüggő normaanyagot különösen, de nem kizárólagosan az ágazati jogszabályok, valamint az azokhoz kapcsolódó alacsonyabb szintű jogszabályi előírások tartalmazzák. Jelen ajánlás a jogszabályi rendelkezésekre teljes körűen nem kíván visszautalni az elvek és elvárások megfogalmazásakor, amennyiben tehát a jogszabályok azokon túlmutató követelményeket írnak elő, az ezeknek való megfelelést az MNB továbbra is elvárja.

3. Értelmező rendelkezés

Jelen ajánlás alkalmazásában ágazati jogszabályok:

- a) a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.),
- b) a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdéi szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bszt.),
- c) a kollektív befektetési formákról és kezelőikről, valamint egyes pénzügy tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi XVI. törvény (a továbbiakban: Kbtv.),
- d) a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (a továbbiakban: Tpt.),
- e) a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (a továbbiakban: Bit.),
- f) a viszontbiztosítókról szóló 2007. évi CLIX. törvény,
- g) az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény,
- h) a magánnyugdíjról és a magán-nyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény,
- i) a foglalkoztatói nyugdíjról és intézményeiről szóló 2007. évi CXVII. törvény,
- j) a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: CRR),
- k) a CCR-ben foglalt felhatalmazások alapján kiadott végrehajtástechnikai standardok.

II. Általános elvek

1. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezetek olyan belső védelmi vonalakat alakítsanak ki és működtessenek, amelyek elősegítik:
  - a) a szervezet prudens, megbízható és hatékony, a jogszabályoknak és belső szabályzatoknak megfelelő működését,
  - b) a szervezet eszközeinek, a tulajdonosok és az ügyfelek intézménnyel összefüggő gazdasági érdekeinek, valamint társadalmi céljainak védelmét,
  - c) a szervezet zavartalan és eredményes működését, az intézménnyel szembeni bizalom fenntartását.

A pénzügyi szervezetek belső védelmi vonalainak legfontosabb feladata, hogy preventív és proaktív módon járuljanak hozzá e célok teljesüléséhez azáltal, hogy a működés során esetlegesen keletkező problémákat, hiányosságokat a lehető legkorábbi fázisban, már a keletkezésükkor, de lehetőség szerint még azt megelőzően azonosítják és kezelik, biztosítva ez által a megoldás gyorsaságát és hatékonyságát. A belső védelmi vonalak elsődleges szűrő szerepet töltenek be a pénzügyi közvetítő rendszer biztonságos működését garantáló védelmi hálóban.

2. A pénzügyi szervezetek belső védelmi vonalait a felelős belső irányítás (internal governance¹) és a belső kontroll (internal control) funkciók alkotják.
3. A felelős belső irányítás megvalósítását a pénzügyi szervezet a megfelelő szervezeti felépítés, szervezet, testületi rendszer kialakításával és működtetésével, irányítási (management), és felügyelési (supervision) funkciók gyakorlásával biztosítja. Az irányítási funkció gyakorlása magában foglalja az ügyintézési és képviselői feladatok ellátását, a felügyelési funkció gyakorlása pedig a nyomon követési, az ellenőrzési és számonkérési feladatok ellátását. A felelős belső irányítás (internal governance) a felelős vállalatirányítás (corporate governance) részeként értelmezendő, és annyiban szűkebb annál, hogy nem fedt le a tulajdonosokkal és az intézmény egyéb érdekelt feleivel való kapcsolatokat.

A belső kontroll funkciók közé sorolhatók a kockázat kontroll funkció (risk control function), a megfelelési biztosítási funkció (compliance function) és a belső ellenőrzési funkció (internal audit function).

4. Az ágazati jogszabályok alapján összevont felügyelet alá tartozó hitelintézetek, befektetési vállalkozások és biztosítók esetében az MNB elvárja, hogy a belső védelmi vonalak csoport szinten is kialakításra és működtetésre kerüljenek, továbbá, hogy az ágazati jogszabályok

---

¹ A kifejezések angol nyelvű megadása az MNB azon törekvését fejezi ki, hogy az ajánlásban az elfogadott nemzetközi terminológia az adott kifejezés tartalmát lefedő lehető legpontosabb módon kerüljön közvetítésre a magyarországi pénzügyi szervezetek számára. E területen ugyanis meglehetősen sok fogalmi zavar és pontatlanság jellemzi a magyar nyelvű szakirodalmat és jogszabályokat.

alapján összevont felügyelet alá tartozó hitelintézet, befektetési vállalkozás és biztosító (a továbbiakban: irányító intézmény) a csoport tagjai tekintetében - függetlenül azok székhelyétől - a belső védelmi vonalakkal összefüggésben is irányítási és felvigyázási funkciót alakítson ki és működtessen. E cél elérése érdekében alapvető fontosságú, hogy a csoporton belül azonos alapelveken nyugvó belső irányítási és kontroll gyakorlat valósuljon meg, amely tekintetben a felelősséget az irányító intézmény irányítási funkciót betöltő testülete viseli.

5. A belső védelmi vonalak csoport szintű kialakítása és működtetése során - mind az anyavállalat, mind pedig a csoporthoz tartozó intézmények részéről - az MNB a belső védelmi vonalat alkotó valamennyi részterületen (felelős belső irányítás, belső kontroll) elvárja a csoportként történő szolgáltatásnyújtás és működés sajátosságainak, valamint a csoport, illetőleg az ahhoz tartozó intézmények kockázatainak figyelembe vételét. Ennek keretében az anyavállalat a döntések meghozatala során figyelembe veszi a leányvállalatokra gyakorolt hatásokat is, a leányvállalatok pedig olyan belső irányítási és kontroll környezetet teremtenek, amely biztosítja, hogy az anyavállalat részéről hozott döntés ne veszélyeztethesse a leányvállalat biztonságos irányítását és működését, a leányvállalatra vonatkozó jogszabályi előírások betartását, valamint a tulajdonosi jogok érvényesülését.
6. A védelmi vonalak csoport szintű kialakításának és működtetésének legfontosabb eszközei:
  - a) a folytatott szolgáltatási tevékenységek sajátosságaival, kiterjedtségével, összetettségével és kockázataival összhangban kialakított csoport szerkezet, szervezeti felépítés (beleértve a függetlenséget, illetőleg a megfelelő ellensúlyokat biztosító testületi rendszerek kiépítését is), felelősségi, hatásköri és jelentési rendszer,
  - b) a csoport szintű belső irányítási és kontroll politikák elfogadása és gyakorlati alkalmazása,
  - c) a csoporthoz tartozó intézmények belső irányítási és kontroll funkciói tekintetében irányítási, felvigyázási funkciók gyakorlása,
  - d) csoport szintű kontroll funkciók kialakítása és működtetése.

A belső védelmi vonalak kialakításának és működtetések csoport szintű vonatkozásai az ajánlás további részeiben, valamint a pénzügyi csoportok összevont alapú irányításáról és kockázatkezeléséről szóló 5/2008. számú módszertani útmutatóban részletesebben is kifejtésre kerültek.

7. Amennyiben valamely pénzügyi szervezet anyavállalata nem magyarországi székhelyű intézmény, illetve egyéb módon tagja valamely nemzetközi pénzügyi csoportnak, az MNB elvárja, hogy a jogszabályi előírásoknak megfelelően, az intézmény belső védelmi vonalainak kialakítása és működtetése legyen összhangban, illetve illeszkedjen a csoport által alkalmazott alapelvekhez, megoldásokhoz.

8. A szövetkezeti hitelintézetek a belső védelmi vonalaikat az integrációs szerveikkel egyeztetett módon alakítják ki.²
9. **A pénzügyi szervezet a belső védelmi vonalait, valamint az azok részét képező egyes elemeket a vonatkozó jogszabályi előírások figyelembevételével, az alkalmazott üzleti modell jellegével, továbbá az intézmény/csoport által folytatott szolgáltatási tevékenységek sajátosságaival - beleértve a szervezeti formából adódó jellemzőket is -, kiterjedtségével, összetettségével és kockázataival összhangban alakítja ki és működteti. Ez egyaránt vonatkozik az ajánlás alapján elvárt belső politikákra, szabályozásokra, szervezeti megoldásokra, valamint a megvalósuló gyakorlatokra, eljárásokra.**
10. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet irányítási funkciót betöltő testülete a belső védelmi vonalai, valamint az azok részét képező egyes részrendszerek működését rendszeresen (jogszabályi előírások által, illetőleg belső szabályozásában meghatározott gyakorisággal és módon) felülvizsgálja, és gondoskodik az esetlegesen szükségessé váló korrekciós lépések megtételéről.
11. Az MNB az ajánlásban a belső védelmi vonalak kialakításával és működtetésével összefüggésben több helyen fogalmazza meg elvárását belső politika elfogadására és alkalmazására. Az MNB a belső politikák konkrét formáját tekintve azonban számos megoldást elfogadhatónak tart. Így az egyes politikák megfogalmazása elképzelhető önálló dokumentumban, más politikák vagy belső szabályzatok, eljárásrendek, ügyrendek, stb. részeként is. Elvárás ugyanakkor, hogy a pénzügyi szervezet az MNB megkeresésére képes legyen annak bemutatására, hogy azokon a területeken (például vezető tisztségviselők kinevezése, kockázat kontroll, megfelelési biztosítás), ahol az MNB - a jogszabályi előírásokon túl - belső politika kialakítását várja el, a követett célok, alapelvek és legfontosabb gyakorlatok előre és egyértelműen rögzítettek legyenek. Az intézmény/csoport által kialakított politikákkal szembeni további általános elvárás, hogy valamely irányítási vagy felügyelési funkciót betöltő testület által elfogadásra, szervezeten belüli kommunikálásra, alkalmazásra és rendszeres (belső szabályozásban meghatározott gyakorisággal) felülvizsgálatra kerüljenek.
12. Az MNB az ajánlásban a pénzügyi szervezetek belső védelmi vonalaival kapcsolatos elvárásait szektor semleges módon fogalmazta meg, annak ellenére, hogy a nemzetközi és a hazai szabályozási háttér szektoronként eltérő követelményrendszere ezt sok esetben nem segíti elő. Az ajánlás ennek megfelelően arra törekszik, hogy összefoglalja a belső védelmi vonalak működtetésével kapcsolatos legjobbnak tartott gyakorlatokat, melyet az intézmény az MNB elvárása alapján a rá vonatkozó jogszabályi előírások figyelembe vételével és az

---

² A 2013. évi CXXXV. törvény 1. § (2) bekezdése szerint a szövetkezeti hitelintézetek integrációjának szervei az Integrációs Szervezet és a Takarékbank Zrt.

arányosság 9. pontban megfogalmazott elvével összhangban alkalmaz. Az ágazati jogszabályok bizonyos szektorok, intézmény típusok, illetőleg témák tekintetében az ajánlásban megfogalmazottakkal azonos, illetőleg bizonyos esetekben szigorúbb előírásokat határoznak meg. Ez utóbbiak betartása minden esetben elsőbbséget élvez az MNB elvárásainak követésével szemben.³

13. Az elterjedt nemzetközi gyakorlattal összhangban az ajánlás a vezető testületek funkció szerinti megkülönböztetését alkalmazza, elkülönítve egymástól az irányítási funkciót betöltő testületet a felvigyázási funkciót betöltő testülettől. A magyarországi gyakorlatban az irányítási jogkört betöltő testület jellemzően az igazgatóság (pénztárak esetében az igazgatótanács), a felvigyázási funkciót betöltő testület pedig a felügyelőbizottság (pénztárak esetében az ellenőrző bizottság).⁴

III. Felelős belső irányítás

1. Alapelvek

14. Az MNB kiemelt fontosságúnak tartja, hogy mint a működés minőségét és biztonságosságát alapvetően meghatározó tényezőt, a pénzügyi szervezetek megfelelő, az ajánlásban megfogalmazott legjobb gyakorlatokra épülő belső irányítási rendszert alakítsanak ki és működtessenek.
15. Az MNB az arányosság 9. pontban megfogalmazott elvét szem előtt tartva a sokrétű tevékenységet folytató, nagyméretű, nemzetközileg is aktív szervezetekkel szemben magasabb szervezeti és irányítási követelmények teljesítését várja el, mint a kisebb, kevésbé bonyolult tevékenységet végző, illetve nemzetközileg inaktív, csak hazai környezetben működő intézményekkel szemben.

2. Szervezeti felépítés, szervezet

16. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezetek és csoportok olyan szervezeti felépítés szerint működjenek, amely kellően átlátható és megfelelő alapot biztosít az intézmény/csoport, illetve a kiszervezett tevékenységek hatékony és biztonságos irányításához, valamint a felvigyázási és kontroll funkciók gyakorlásához.
17. A megfelelő indokokkal nem alátámasztható, indokolatlanul bonyolult, az alkalmazottak és

---

³ Az ajánlás ezekre lábjegyzetek formájában hívja fel a figyelmet.

⁴ A Hpt-ben az irányítási funkciót betöltő testületnek az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület, a felvigyázási funkciót betöltő testületnek a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület feleltethető meg.

a hatóságok számára nem érthető, homályos szervezeti felépítést, illetve a rögzített szervezeti felépítéstől eltérő működési gyakorlatot az MNB nem tartja elfogadhatónak.

18. A jelentési vonalaknak, valamint a felelőségek és hatáskörök megosztásának az intézményen/csoporton belül, illetve a kiszervezett tevékenységek tekintetében megfelelően dokumentálnak, világosnak, pontosnak, egyértelműen meghatározottnak, átláthatónak, összefüggőnek, a szervezeten belüli információáramlást, a beszámoltatást és ellenőrzést, a hiányosságok korrigálását lehetővé tevőnek, a szervezeten/csoporton belüli érdekkonfliktusok és hatásköri összeütközések megelőzését, kezelését biztosítónak és kikényszeríthetőnek kell lenniük. Ezek kialakítása, az alkalmazottak felé történő kommunikálása és folyamatos működtetése a pénzügyi szervezet irányító funkciót betöltő testületének elsődleges felelőssége.
19. Azokban az esetekben, ahol az üzleti jelentési vonalak nem egyeznek meg az intézmény vagy a csoport jogi értelemben vett szerkezetével, az MNB elvárja annak biztosítását, hogy az egyes területek feladatai és hatáskörei egyértelműen tisztázottak és átláthatóak legyenek.
20. Elvárt, hogy az intézmény vezetése ismerje és átlássa az intézmény/csoport szervezeti felépítését és biztosítsa, hogy az összhangban álljon az intézmény stratégiájával és kockázati profiljával. További elvárás, hogy az intézmény vezetése értse az alkalmazott szervezeti felépítés célját és annak kockázatait.
21. Csoport szintű működés esetén a csoportot irányító intézmény vezetése ismeri továbbá az egyes leányvállalatok alapításának, felvásárlásának indokát, a csoporthoz tartozó intézmények közötti kapcsolatokat, a csoport egészére vonatkozó működési kockázatokat, a csoporton belüli ügyleteket, és azt, hogy a csoportszerű működésnek milyen finanszírozási, tőke és kockázati profil vonzatai vannak normál üzleti körülmények és válsághelyzet esetén.
22. A 10. pontban meghatározott elvárással összefüggésben az MNB elengedhetetlennek tartja az intézmény/csoport szervezeti felépítésének rendszeres (belső szabályozásban meghatározott gyakorisággal történő) felülvizsgálatát és szükség esetén módosítását.
23. Az MNB elvárása alapján az intézmény irányítási funkciót betöltő testületének felelősségi körébe tartozik az új szervezeti struktúrákra vonatkozó szervezeti stratégia és politikák kidolgozása.

3. Testületi rendszer, irányítási és felvigyázási funkciók

24. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezetek a jogszabályi előírásoknak megfelelően olyan testületi rendszereket működtessenek, amelyek biztosítják az intézményen/csoporton belül

az irányítási és felvigyázási funkciók hatékony és prudens gyakorlását. A magyar vállalatirányítási gyakorlatban - részben az eltérő jogszabályi háttér miatt - az egyes pénzügyi szervezet típusok között, és az egyes szektorokon belül is fellelhetők eltérések.⁵ Az MNB ennek megfelelően a testületek formális meglétét önmagában nem tekinti elégségesnek, hanem az irányítási és felvigyázási funkciók megvalósulását, hatékony működtetését, illetve az alkalmazott gyakorlat áttekinthetőségét, transzparenciáját várja el.

25. Elvárt, hogy az intézmény/csoport legfőbb irányító, felvigyázási funkciókat ellátó testületeit, azok feladatait, a tevékenységüket meghatározó legfőbb eljárési szabályokat - a jogszabályi előírások figyelembevételével elkészített - írásos dokumentum (például alapító okirat, SZMSZ, Működési szabályzat, ügyrendek) rögzítse.
26. Ezzel összefüggésben rögzítendő az is, hogy az alkalmazott feladat- és hatáskörmegosztás alapján az intézménynél/csoportnál az egyes testületek (ügyvezetés, igazgatóság, igazgatótanács, felügyelőbizottság, ellenőrző bizottság, auditbizottság) milyen szerepet játszanak:
- a) a hatályos jogszabályi előírások szem előtt tartása mellett, a tulajdonosok gazdasági és társadalmi céljaira tekintettel a pénzügyi szervezet üzleti és működési céljainak meghatározásában, stratégiájának kidolgozásában és megvalósításában,
  - b) a célok megvalósítását segítő politikák kidolgozásában, különös tekintettel a kockázati stratégiára és kockázatvállalási politikára, a kockázatok fedezését szolgáló tőke allokálására, az intézmény működésére meghatározó befolyással rendelkező személyek kinevezésére és utódlására, valamint a javadalmazási politikákra,
  - c) a célok és politikák - beleértve a vállalatirányítási alapelvek és vállalati értékek közvetítését is - szervezeten/csoporton belüli, valamint kifelé (a piacok és a hatóságok felé) történő kommunikálásában,
  - d) a kapcsolódó belső szabályozások és iránymutatások kidolgozásában, jóváhagyásában, továbbá az alkalmazás feltételeinek, erőforrásainak biztosításában,
  - e) a szervezet/csoport hatékony irányítási rendszerének kialakításában, beleértve a megfelelő kommunikációs és jelentési csatornákkal kiegészített, átlátható szervezeti felépítést is,
  - f) a stratégiának és a politikáknak megfelelő működés ellenőrzésében,
  - g) a stratégia és a politikák rendszeres időközönként (belső szabályozásban rögzített gyakorisággal és módon) történő felülvizsgálatában, és szükség szerinti módosításában,
  - h) a belső kontroll funkciók kialakításában, összehangolásában és működtetésében,
  - i) a számviteli beszámolóval, a nyilvánosságra hozatallal és a felügyeleti célú jelentésszolgáltatással kapcsolatos folyamatok kialakításában és működtetésében,
  - j) az intézmény/csoport irányítási rendszerének és belső védelmi vonalainak, valamint az

---

⁵ Sok intézményre jellemző az elkülönített ügyvezetés, igazgatóság és felügyelőbizottság, mint legfőbb irányító és ellenőrző testületek. Másoknál az igazgatóság összetétele megegyezik az ügyvezetés összetételével és van olyan modell is, ahol nincs külön igazgatóság.

azok egyes részterületeit jelentő elemek működésének rendszeres - legalább éves gyakorisággal megvalósuló, a szervezeten belüli és külső változásokat egyaránt figyelembe vevő - értékelésében.

27. Az MNB elvárja az intézmény/csoport irányítási és felvigyázási funkciót betöltő testületei közötti, a szükséges és elégséges mértékű információ megosztáson alapuló, hatékony együttműködést. Ennek megvalósítása érdekében az intézmény/csoport irányítási funkcióját gyakorló testülete (például igazgatóság) rendszeresen (belső szabályozásban meghatározott gyakorisággal és módon) megvitatja az intézmény üzleti és kockázati stratégiáját, valamint annak megvalósulását az intézmény/csoport felvigyázási funkciót betöltő testületeivel (például felügyelőbizottság), valamint haladéktalanul tájékoztatja az utóbbiakat az intézmény/csoport irányítását és biztonságos működését érintő külső és belső eseményekről, folyamatokról, tendenciákról.
28. Az intézmény/csoport felvigyázási funkciót betöltő testületei - még ha a testületek tagjai egyenként nem is feltétlenül, illetve nem minden esetben, vagy témában - készek és képesek:
- a) az intézmény/csoport irányítási funkcióját gyakorló testülete által megfogalmazott javaslatok, magyarázatok és információk megértésére és értékelésére,
  - b) az intézmény/csoport stratégiája, kockázati étvágya és politikái alkalmazásának nyomon követésére,
  - c) az intézmény/csoport irányítási funkcióját gyakorló testületében funkciót betöltő személyek teljesítményének értékelésére.
29. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezetek irányítási és felvigyázási funkciót betöltő testületei - a jogszabályi előírások betartásán túlmenően is, az intézménytől elvárható mértékben - partneri viszony kialakításra törekedjenek az MNB-vel is, melyet az MNB a maga részéről alapelvnek tart.

4. A testületi tagokkal szembeni elvárások

30. Az MNB elvárása, hogy a pénzügyi szervezetek kellő gondossággal járjanak el az irányítási és felvigyázási funkciót betöltő testületek elnökének és tagjainak kiválasztása, teljesítményértékelése, valamint az utódlásuk és újbóli kinevezésük, illetőleg a szervezeten belül más pozícióban történő megbízásuk megtervezése során. Ezzel összefüggésben a nagyobb, összetettebb tevékenységet folytató intézményeknél az MNB jelölő bizottság működtetését is célszerűnek tartja⁶, melynek feladata különösen:
- a) testületi tagságra jelöltek állítása és ajánlása,

---

⁶ A Hpt. 112. § (1) bekezdése alapján jelölő bizottság felállítása a legalább ötszázalékos piaci részesedéssel rendelkező hitelintézetek esetében, illetőleg a Bszt. 24/D. § (1) bekezdése alapján a kétszázmilliárd forint feletti mérlegfőösszegű befektetési vállalkozások esetében törvényi előírás is.

- b) az adott testületi tagsághoz szükséges képességek és feladatok meghatározása, és a feladatok ellátásához szükséges időráfordítás értékelése,
- c) a testületi tagok ismerete, készsége és tapasztalata közötti összhang értékelése,
- d) a testületek egésze és tagjai ismeretének, készségének és tapasztalatának legalább évente történő értékelése, és a megállapításokról jelentés készítése az intézmény irányítási és felügyelési funkciót betöltő testületei számára,
- e) a testületek méretének, összetételének és teljesítményének évente legalább egyszer történő értékelése, és ajánlás megfogalmazása a hiányosságok kezelésére,
- f) a testületeken belül a nemek arányának meghatározása, és a jogszabályok által megkövetelt limitek eléréséhez szükséges stratégia kidolgozása,
- g) az intézmény ügyvezetőjének kiválasztására és kinevezésére vonatkozó politika rendszeres felülvizsgálása, és a megállapítások alapján az irányítási funkciót betöltő testület számára ajánlások megfogalmazása, valamint
- h) a testületi döntések befolyásolástól való mentességének rendszeres felülvizsgálása.

31. Az irányítási és felügyelési funkciót betöltő testületek létszámának és összetételének meghatározása, valamint a kiválasztás és teljesítményértékelés tekintetében elvárt, hogy a pénzügyi szervezet azt megfelelő - a szükséges szakmai és képzettségi követelményeket, képességeket és kompetenciákat is rögzítő - belső politika mentén hajtsa végre. Mindezek során a jogszabályi előírásokon túl az arányosság követelményére is legyen tekintettel, figyelembe véve az intézmény által folytatott szolgáltatási tevékenységek sajátosságait, kiterjedtségét, összetettségét és kockázatait.

32. A kiválasztás és az utódlás tervezése során az alábbi szempontok szem előtt tartása indokolt:

- a) a testületek elnökének és egyes tagjainak szükséges képzettségét, képességeit és kompetenciáit oly módon indokolt meghatározni, hogy a testület egésze tekintetében biztosított legyen a megfelelő szakértelem és gyakorlat rendelkezésre állása,
- b) ha lehetőség van arra, hogy ugyanazon személy több testületnek is tagja legyen, több pozíciót betöltsön, a különböző funkciók ellátása ne jelenthessen érdekkonfliktust, illetőleg minimalizálásra kerüljenek az abból fakadó negatív hatások,
- c) az ágazati jogszabályokban meghatározott, az engedélyezés feltételeként megadott szempontokon túlmenően mérlegelésre kerüljön a jelölt jó üzleti hírneve (az erkölcsi bizonyítvány meglétéén túli szempontok alapján is), a szervezetben betöltendő szerepére való alkalmassága (a szakképzettséget igazoló dokumentumok mellett többek között az emberi kvalitások, a korábbi munkahelyen szerzett gyakorlati tapasztalatok, vezetői képességek, stb.), a funkció ellátására rendelkezésre álló időkapacitása, továbbá várható azonosulása a szervezeti értékekkel, értékrenddel,
- d) jogszabály eltérő - megengedő - előírása mellett is törekedni szükséges arra, hogy a tagok mandátuma ne legyen határozatlan időre szóló és határozott időre szóló mandátum esetén az újra kinevezésre csak akkor kerülhessen sor, ha az intézmény a tag megelőző

időszakban folytatott tevékenységét kellő gondossággal értékelte és az elvárásokkal megegyezőnek találta,

e) több tag mandátumának egyszerre történő lejárata működési kockázatot jelenthet, melynek kezeléséről a pénzügyi szervezetnek gondoskodnia szükséges.

33. Az irányítási és felvigyázási funkciót betöltő testületek tagjaival szemben elvárt, hogy:

a) tevékenységük során a legmagasabb szakmai hozzáértéssel, kellő gondossággal, aktív módon járjanak el,

b) képesek legyenek a független, objektív és megalapozott döntéshozatalra, fellépésre,

c) más feladataikra, megbízatásukra is tekintettel megfelelő időt tudjanak szentelni a funkciójuk ellátásának.

34. Az MNB elvárja, hogy az irányítási és felvigyázási funkciót betöltő testületek tagjaira vonatkozóan összeférhetlenségi politika⁷ kerüljön elfogadásra, amely legalább a következőket tartalmazza:

a) a tagok azon kötelezettségének rögzítése, hogy kerülik a bejelentett és jóváhagyott összeférhetlenségi eseteken túli gyakorlatokat, vagy más módon biztosítják a fellépő érdekkonfliktusok kezelését,

b) olyan jóváhagyási és felülvizsgálati eljárások definiálása, amelyek biztosítják, hogy a tagok valamely más tevékenysége ne vezessen érdekkonfliktushoz,

c) a tagok azon kötelezettségének rögzítése, hogy tájékoztassák az intézményt az olyan ügyekről, amelyek érdekkonfliktust eredményeztek, vagy eredményezhetnek,

d) a tagok azon felelősségének kimondása, hogy tartózkodniuk kell minden olyan döntési, vagy szavazási eljárástól, amely számukra érdekkonfliktust jelentő ügygel van összefüggésben, illetőleg objektivitásukat sérti vagy feladataik ellátására más módon gyakorol negatív hatást,

e) az intézménnyel szoros kapcsolatban álló személyekkel szembeni ügyletek kellő körültekintéssel történő megvalósítását szolgáló eljárások,

f) az összeférhetlenségi politikának való meg nem felelés során követendő eljárások.

35. Az MNB elvárása alapján szükséges, hogy a pénzügyi szervezetek irányítási és felvigyázási, ellenőrzési funkciót betöltő testületeinek tagjai együttesen rendelkezzenek a feladataik ellátáshoz megfelelő szakmai alkalmassággal és kompetenciákkal. Ennek keretén belül az egyes tagok számára meghatározott megfelelő képzettséggel, gyakorlattal, tapasztalattal, személyes kvalitásokkal, hozzáértéssel és jó üzleti hírnévvel.⁸

36. A folyamatos megfelelés érdekében elengedhetetlen a szaktudás, a képességek és

---

⁷ A testületi tagokra vonatkozó összeférhetlenségi politika nem azonos a Bszt. 110. § (2) bekezdése szerinti, az intézmény egészére vonatkozó összeférhetlenségi politikával, de annak eleme is lehet.

⁸ A jó üzleti hírnév vonatkozásában bővebb iránymutatást a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 9/2013. (VI. 10.) számú, a hitelintézetek, pénzügyi holding társaságok és vegyes pénzügyi holding társaságok vezetőire előírt szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági követelmények, valamint a jó üzleti hírnév értékeléséről szóló ajánlás nyújt.

készségek folyamatos fejlesztése, melyhez a pénzügyi szervezet személyre szabott és az intézmény igényeihez igazodó képzési programokat biztosít vagy lehetővé teszi azok elérését megfelelő időkeret, költségvetés és erőforrások rendelkezésre bocsátásával.

5. A testületek működése

37. Az MNB a hatékony működés érdekében fontosnak tartja, hogy a pénzügyi szervezetek irányítási és felvigyázási funkciót betöltő testületei rendszeresen ülésezzenek és tevékenységüket a belső ügyrendekben (amely rögzíti az ülések összehívásának gyakoriságát és módját, a napirendi pontok meghatározásának, a jegyzőkönyvek készítésének és jóváhagyásának eljárásrendjét, a beszámolásra vonatkozó szabályokat) meghatározott módon folytassák - a jogszabályi előírások betartása mellett.
38. A testületek működtetésében kiemelt szerep hárul az elnökre, akinek a belső védelmi vonalak hatékonyságának biztosítása érdekében törekednie szükséges a nyitott, szakmailag megalapozott vitákon alapuló, kellő kritikai hozzáállással megvalósuló, kiegyensúlyozott döntéshozatalra, illetve biztosítani szükséges a többségitől eltérő egyedi álláspont rögzítését.
39. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezetek irányítási és felvigyázási funkciót betöltő testületeinek munkája a beszámoltatást végző testület által rendszeresen (belső szabályozásban meghatározott gyakorisággal és módon) értékelésre kerüljön. Ebbe külső személy is bevonásra kerülhet.

6. Bizottságok

40. A belső védelmi vonalak hatékony működtetése érdekében a pénzügyi szervezet vezetése az intézmény/csoport által folytatott szolgáltatási tevékenységek sajátosságaival, kiterjedtségével, összetettségével és kockázataival összhangban jogszabályi előírás által adott pénzügyi szervezet vonatkozásában nem megkövetelt bizottságokat is létrehozhat (például arra nem kötelezett intézményeknél kockázatkezelési bizottság, megfelelőség biztosítási bizottság, HR bizottság, etikai bizottság). Kisebb intézmények esetében azonban még a szervezeti elkülönítés sem minden esetben indokolt, ilyenkor más eszközökkel szükséges biztosítani (melyet megfelelően dokumentálni kell), hogy az egyes funkciók közötti valós vagy potenciális érdekellentétek megszüntetésre vagy csökkentésre kerüljenek.
41. A létrehozott bizottságok esetében is javasolt a 35. pontban, és a testületek működése tekintetében (III. 5.) megfogalmazott ajánlások követése.
42. Kellő körültekintés, az érdekkonfliktusok kezelésének biztosítása és az eredeti funkció

függetlenségének megőrzése mellett hasznos lehet ugyanazon személyek egyszerre több bizottságban (például megfelelőségi bizottság - etikai bizottság, vagy kockázatkezelési bizottság - megfelelőség biztosítási bizottság) történő részvétele és a tagok rotációja.

7. Felvigyázási funkciót betöltő testületek

43. A felvigyázási funkciót betöltő testületek tekintetében az ágazati jogszabályok számos esetben speciális szabályokat rögzítenek. A felvigyázási funkciót betöltő testületekre a pénzügyi szervezetek belső védelmi vonalai tekintetében kiemelt szerep hárul, melyek működésével kapcsolatban az MNB az ajánlásban meghatározottak követését várja el.
44. Az előző pontban meghatározottak alapján javasolt, hogy a pénzügyi szervezet felvigyázási funkciót betöltő testületén keresztül⁹:
- a) gondoskodjon arról, hogy az intézmény rendelkezzen átfogó és az eredményes működésre alkalmas belső ellenőrzési rendszerrel,
  - b) tegyen javaslatot a megválasztandó könyvvizsgáló személyére és díjazására,
  - c) ellenőrizze az éves és közbenső pénzügyi jelentéseket,
  - d) irányítsa a belső ellenőrzési szervezetet,
  - e) dolgozzon ki ajánlásokat és javaslatokat a belső ellenőrzés által végzett vizsgálatok megállapítása alapján¹⁰.
45. A belső ellenőrzési szervezet irányítása keretében a felvigyázási funkciót betöltő testület¹¹:
- a) elfogadja a belső ellenőrzési szervezeti egység éves ellenőrzési tervét,
  - b) legalább félévente megtárgyalja a belső ellenőrzés által készített jelentéseket, ellenőrzi a szükséges intézkedések végrehajtását,
  - c) szükség esetén külső szakértő felkérésével segíti a belső ellenőrzés munkáját,
  - d) javaslatot tesz a belső ellenőrzési szervezeti egység létszámának változtatására.
46. A pénzügyi szervezeteknél jogszabályi előírás hiányában is javasolt¹² a felvigyázási funkciót betöltő testület előzetes egyetértése a belső ellenőrzési szervezet vezetője, a vezető belső ellenőrök, illetve az önálló belső ellenőr foglalkoztatásának létesítésével, megszüntetésével kapcsolatos döntések meghozatalához, valamint javadalmazásuk megállapításához. Ez az elvárás nem terjed ki a belső ellenőrzési szervezeti egység valamennyi munkatársára, csak a terület irányításáért felelős vezetői funkciót betöltőkre és nem érinti a belső ellenőrzésért való felelősséget, valamint a belső ellenőrzést végző személyek feletti munkáltatói jogokat.

---

⁹ A Hpt. hatálya alá tartozó intézmények esetében ez jogszabályi előírás is, a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület feladata.

¹⁰ A Hpt. (152. §) hatálya alá tartozó intézmények esetében ezek a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület a Bit. (91/K. §) pedig a felügyelőbizottság feladatként kerülnek nevesítésre,

¹¹ Lásd 12. lábjegyzet.

¹² A Hpt. hatálya alá tartozó intézmények esetében ez jogszabályi előírás.

47. A közérdeklődésre számot tartó hitelintézet, befektetési vállalkozás és biztosító a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:291. §-a és az ágazati jogszabályok¹³ speciális előírásainak figyelembe vételével auditbizottságot állít fel és működtet, amely segíti a felügyelőbizottságot, illetve az igazgatótanácsot a pénzügyi beszámolórendszer ellenőrzésében, a könyvvizsgáló kiválasztásában és a könyvvizsgálóval való együttműködésben. Az MNB támogatja a pénzügyi szervezetek azon törekvését, hogy az intézményi sajátosságok figyelembe vételével a jogszabályi előírások által nem nevesített esetekben is létrehozzanak auditbizottságot.
48. A saját kezdeményezés alapján létrehozott auditbizottság feladatait a felügyelőbizottság feladataira tekintettel célszerű meghatározni, figyelembe véve a felügyelőbizottság, valamint az auditbizottság számára jelen ajánlásban, valamint a jogszabályi előírások alapján meghatározott feladatokat.
49. A felvigyázási funkciót betöltő testületek tagjaival szemben alapvető elvárás a függetlenség biztosítása. A függetlenség tekintetében a Ptk. általános szabályai szerint szükséges eljárni, figyelembe véve az ágazati jogszabályok követelményeit is. Ezeket túlmenően az MNB javasolja, hogy a pénzügyi szervezetek a felvigyázási funkciót betöltő testületek tekintetében a tagok lehető legszélesebb körére érvényesítsék a Ptk. 3:287. §-a szerinti függetlenségi követelményeket.¹⁴
50. A felvigyázási funkciót betöltő testületek szakmai képzettsége tekintetében is a Ptk. és az ágazati jogszabályok előírásai követendők. A közérdeklődésre számot tartó hitelintézetek, befektetési vállalkozások és biztosítók esetében azonban az MNB azt tartja a legjobb gyakorlatnak, ha az auditbizottság legalább egy tagja könyvvizsgálói képesítéssel is rendelkezik.¹⁵
51. Az auditbizottsági tagok könyvvizsgálói képesítése tekintetében pedig az tekintendő a legjobb gyakorlatnak, ha a könyvvizsgáló auditbizottsági tag a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről szóló 2007. évi LXXV. törvény 49. §-a szerinti minősítéssel, nevezetesen pénzügyi intézményi, befektetési vállalkozási, illetőleg biztosítói minősítéssel is rendelkezik.
52. Az MNB álláspontja szerint célszerű, ha a felvigyázási funkciót betöltő testületek (felügyelőbizottság, auditbizottság) a belső ellenőrzés valamennyi elemének (folyamatba épített, vezetői ellenőrzés, vezetői információs rendszer) működéséről, továbbá a belső védelmi vonalhoz tartozó többi alrendszeréről is kap információkat, lehetővé téve ezáltal,

---

¹³ Hpt. 157. § (1), Bszt. 20/A. § (8), Bit. 152/A-152/B. §

¹⁴ A Ptk. alapján például ez csak a részvénytársaságok esetében kötelező valamennyi felügyelőbizottsági tagra nézve, valamint az auditbizottsági tagok függetlensége sem generális követelmény.

¹⁵ A Ptk. 3: 291. § (2) bekezdése alapján a számviteli és a könyvvizsgálói képzettség megléte vagylagos feltétel, csakúgy, mint a Bit. 152/A. (2) bekezdése szerint.

hogy a felvigyázási funkciót betöltő testületek ne csak a belső ellenőrzési szervezet tevékenységét és megállapításait, valamint a vezetéstől kapott pénzügyi jelentéseket ismerjék meg, hanem a pénzügyi szervezet belső védelmi rendszerének egészét illetően is tájékozottak legyenek. E témák tekintetében javasolt a megfelelőségi biztos, illetve megfelelési vezető és/vagy a kockázati kontroll vezetője (chief risk officer) és/vagy a belső ellenőr által a felvigyázási funkciót betöltő testületek részére legalább évente összefoglaló értékelés készítése.¹⁶

53. Javasolt, hogy a felvigyázási funkciót betöltő testületek elnöke - a bizottsági ülést követő tíz napon belül - az MNB-nek megküldje azokat a jegyzőkönyveket, előterjesztéseket, illetőleg jelentéseket, amelyek a felügyelőbizottság által tárgyalt olyan napirendi pontra vonatkoznak, amelynek tárgya a pénzügyi szervezet belső szabályzatainak súlyos megsértése vagy az irányításban, vezetésben észlelt súlyos szabálytalanság.¹⁷

8. A pénzügyi szervezetek működésének normarendszere

54. Az MNB elvárja, hogy az intézmény vezetése magas szintű etikai normákat és belső szakmai sztenderdeket alakítson ki.

55. Az etikai és szakmai sztenderdek alkalmazása az intézményen, illetve a csoporton belül célszerűen az intézmény irányítási funkciót betöltő testülete által elfogadott politikák mentén valósul meg.

56. Az MNB elvárja, hogy az etikai normáknak és szakmai sztenderdeknek való megfelelés értékelése épüljön be a napi működésbe, és a meg nem felelésről az intézmény irányítási funkciót betöltő testülete kapjon tájékoztatást a belső ellenőrzés és/vagy a megfelelési vezető részéről.

9. Érdekkonfliktusok kezelése

57. Elvárt, hogy az intézmény/csoport rendelkezzen az érdekkonfliktusok kezelésére vonatkozó politikával.¹⁸ Célszerű ezt az intézmény irányító és felvigyázási funkciót betöltő testületeinek tagjaira vonatkozó, vagy jogszabályi előírás alapján más személyekre is kiterjedő (például könyvvizsgáló) összeférhetlenségi politika kiegészítésével megvalósítani, illetve annak szükség szerinti, de legalább éves szintű felülvizsgálatát biztosítani.

---

¹⁶ A jogszabályi előírások a komplex áttekintést nem követelik meg, a belső védelmi vonalak egy-egy részére irányulnak. Általában a belső ellenőrzés felügyelőbizottság részére történő beszámolási kötelezettsége van rögzítve.

¹⁷ A Hpt. [152. § (6) bekezdés] hatálya alá tartozó intézmények esetében ez a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testületre nézve meghatározott jogszabályi előírás is, a Bit. 73. § (3) bekezdése alapján pedig a felügyelőbizottság elnökének a kötelezettsége.

¹⁸ A testületi tagokra vonatkozó összeférhetlenségi politika nem azonos a Bszt. 110. § (2) bekezdése szerinti, az intézmény egészére vonatkozó összeférhetlenségi politikával, de annak eleme is lehet.

58. Az érdekkonfliktusok kezelésére vonatkozó politika keretében azonosításra kerülnek azok a kapcsolatok, szolgáltatások, tevékenységek vagy ügyletek, amelyek érdekkonfliktust eredményezhetnek és a politika meghatározza a kezelésre vonatkozó lehetséges módszereket is.
59. Az érdekkonfliktusok kezelésére vonatkozó politika kiterjed azon kapcsolatokra és ügyletekre, amelyek az intézmény és ügyfelei, tulajdonosai, az irányító és felvigyázási funkciót betöltő testületek tagjai, munkavállalói, jelentős beszállítói és egyéb érdekelt felei, valamint az intézménnyel az ágazati jogszabályok előírásai alapján szoros kapcsolatban álló személyek között állnak fenn, illetve jöttek létre.
60. Csoport szinten elvárt, hogy az érdekkonfliktusokat az irányító intézmény valamennyi csoporthoz tartozó intézmény esetében vizsgálja.
61. Az érdekkonfliktusok kezelésének eszközei lehetnek különösen az alábbiak:
- a) megfelelő részletezettségű belső szabályozásban a feladatok, hatáskörök megfelelő elkülönítése,
  - b) információs akadályok kialakítása,
  - c) fizikai elkülönítés,
  - d) az intézmény/csoport működésére és döntéseire befolyást gyakorolni képes személyek nem kívánt hatás gyakorlásának megelőzése érdekében hozott intézkedések,
  - e) összeférhetlenségi nyilatkozatok megkövetelése.

10. A kockázatok kezelése

10.1. Kockázat tudatosság

62. A kockázat a pénzügyi szervezetek tevékenységének szerves része. Ennek megfelelően elvárt, hogy a pénzügyi szervezet olyan integrált és az intézmény/csoport egészére kiterjedő kockázati kultúrát teremtsen, amely az intézmény/csoport kockázati étvágyával, kockázattűrési mértékével összhangban biztosítja a felmerülő kockázatok azonosítását, mérését és kezelését.
63. A kockázatkezelési kultúra megteremtésének elsődleges eszközeit a belső politikák, szabályozások és iránymutatások, a kommunikáció és az alkalmazottak képzése jelentik.
64. A szervezeten belül a kockázatkezelés nem kizárólagosan a kockázati szakértők vagy a kockázatkezelési szervezeti egység feladata, valamennyi munkavállalónak ismernie szükséges az intézménynél felmerülő kockázatok kezelésével összefüggésben felmerülő szerepét.

65. Nagyobb, összetettebb tevékenységet folytató intézmények esetében az MNB elvárja, hogy az intézmény kockázatvállalási stratégiájának és kockázatvállalási hajlandóságának figyelemmel kísérésére, a kockázatvállalási stratégia végrehajtása tekintetében az irányítási funkciót betöltő testület támogatására, valamint a kockázatkezelési tevékenységgel összefüggésben igénybe vett külső szakértőkkel való kapcsolattartásra központi kockázatkezelési szervezeti egység és/vagy kockázatkezelési bizottság¹⁹ is létrehozásra kerüljön. Jogszabályi előírások a fentiekén kívül további feladatokat is meghatározhatnak a kockázatkezelési bizottság számára, illetőleg tovább részletezhetik az általános elvárásokat (például a javadalmazási politika vizsgálata abból a szempontból, hogy a kialakított javadalmazási rendszer ösztönző elemei figyelembe veszik-e az intézmény kockázatait, tőke- és likviditási helyzetét, és a bevételek valószínűségét és ütemezését).
66. Az MNB elvárja a kockázati politikákkal, eljárásokkal és kontrollokkal összhangban álló kockázatkezelési gyakorlatot és azt, hogy az az intézmény napi szintű tevékenységébe épüljön be, annak szerves eleme legyen.
67. Az MNB olyan átfogó szemléletű kockázatkezelési gyakorlat megvalósítását tartja követendőnek, amely:
- a) az intézmény/csoport egészére, valamennyi intézményére, szervezeti egységére, üzleti területére és tevékenységére, beleértve a kiszervezett tevékenységeket is kiterjed,
  - b) a kitétségek tekintetében felismeri azok gazdasági tartalmát,
  - c) minden releváns kockázatot kezel, a hitel-, biztosítási, a piaci-, a likviditási- és a működési kockázat mellett a koncentrációs-, a stratégiai-, aktuáriusi-, a reputációs- és a megfelelőségi kockázatokat is lefedi,
  - d) lehetővé teszi a kockázatok alulról felfelé és felülről lefelé történő, üzleti területeken és jelentési vonalakon átívelő összegzését, illetőleg lebontását is, a kockázati kölcsönhatások felismerését, a kockázatok intézményen és csoporton belül azonos tartalmi és módszertani keretek között történő értékelését és elvárt szinten tartását.
68. A kockázatkezelés biztosítani képes, hogy az intézmény a kockázatok azonosításán, mérésén vagy értékelésén és nyomon követésén alapuló, megalapozott döntéseket hozhasson.
69. Az MNB elvárja, hogy az intézmény/csoport a kockázatkezelési rendszerét rendszeres (belső szabályozásban meghatározott gyakorisággal és módon megvalósuló) belső, illetve külső ellenőrzésnek vesse alá, összhangban a jelen ajánlás 10. pontjában megfogalmazottakkal.

---

¹⁹ A Hpt. 110. § (1) bekezdése alapján kockázatvállalási-kockázatkezelési bizottság felállítása a legalább ötszázalékos piaci részesedéssel rendelkező hitelintézetek esetében, illetőleg a Bszt. 20/A. § (1) bekezdése alapján a kétszázmilliárd forint feletti mérlegfőösszegű befektetési vállalkozások esetében törvényi előírás is.

10.2. A kockázatkezelési rendszer elemei

70. A kockázatkezelés elemei egyedi és csoport szinten:

- a) az intézmény stratégiájával összhangban a kockázati étvágó, kockázatkezelési stratégia meghatározása (annak rögzítése, hogy az intézmény, illetve a csoport az egyes kockázati típusokat tekintve milyen típusú és milyen mértékű kockázat vállalására törekszik, így különösen a hitelezési, piaci, működési, likviditási, biztosítási stb. kockázatok területén),
- b) a kockázatkezelési politika meghatározása,
- c) a kockázati limitek felállítása,
- d) a kockázatkezelési rendszerrel kapcsolatos folyamatok, eljárások, feladatok, döntési és ellenőrzési jogkörök meghatározása,
- e) ICAAP/ILAAP/ORSA keretrendszerének kialakítása,
- f) a kockázatok folyamatos, megfelelő időben történő azonosítása,
- g) a kockázatok mérésére használt eljárások és módszerek kidolgozása,
- h) a kockázatok mérése, értékelése és nyomon követése,
- i) a kockázatkezelési tevékenységgel kapcsolatos jelentések készítése,
- j) a megállapított kockázati limitek túllépése esetén követendő eljárások,
- k) az intézményt/csoportot érintő jelentős változások (szervezeti változások, új termékek, a rendszereket érintő módosítások, stb.) kockázati szempontú értékelése.

71. Elvárt, hogy az intézmény/csoport limitrendszere az intézmény/csoport sajátosságainak figyelembe vételével kerüljön kialakításra és összhangban álljon az intézmény, illetve a csoport stratégiai céljaival és kockázati étvágójával.

72. Az MNB elvárja, hogy a kockázatok azonosítása és mérése során az intézmény/csoport olyan előre (például stressz tesztek) és visszatekintő eszközöket alkalmazzon, amellyel képes a kockázati koncentrációk kiszűrésére is. A visszatekintő eszközök alkalmazásával összevethető az intézmény/csoport kockázati profilja és kockázati étvágója/kockázattűrő képessége. Az előretekintő eszközökkel azonosíthatóak a válsághelyzetek esetén felmerülő kockázatok.

73. Külső szolgáltatók, azok elemzéseinek, módszereinek, megoldásainak, stb. igénybevétele esetén a kockázatok értékelésének végső felelősségét mindig az intézmény viseli. Az MNB véleménye szerint nem kellően prudens a külső szolgáltatóktól vásárolt programok, adatok, értékelések (például hitelminősítők minősítései, vásárolt kockázati modellek) felülvizsgálata, illetve az intézmény/csoport egyedi igényeihez, sajátosságaihoz történő igazítása nélkül történő alkalmazása.

74. A kockázatok értékelésében a mennyiségi (kvantitatív) információk és adatok mellett a minőségi (kvalitatív) szempontok figyelembe vétele (például szakértői értékelések, a kockázatok mérésére alkalmazott modellek feltételezései, korlátai) is indokolt.

75. Elvárt, hogy a kockázatkezelési tevékenységgel összefüggésben az intézmény/csoport jól meghatározott, megfelelően dokumentált és az intézmény irányítási funkciót betöltő testülete által jóváhagyott belső jelentési rendszerrel rendelkezzen, annak érdekében, hogy az intézmény vezetése és a kockázatok által, valamint a kockázatkezelésben, a kockázati kontroll funkció megvalósításában érintett személyek/szervezeti egységek a kockázatok kiterjedtségéről (méretéről és típusáról), továbbá a kockázatok azonosításáról, méréséről vagy értékeléséről és nyomon követéséről megfelelő időben pontos, áttekinthető, érthető, releváns és használható információkhoz jussanak.
76. A kockázatkezelés témakörével a jelen ajánlás általános elvein kívül több más, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete által 2013. október 1-jét megelőzően kiadott, jelenleg is hatályos ajánlás²⁰ és módszertani útmutató is foglalkozik, melyek részletesebb szempontokat is meghatároznak a pénzügyi szervezetek és csoportok számára a hatékony kockázati kontroll kialakításához és gyakorlásához:
- a) 2/2000. számú ajánlás a hitelintézetek eszköz-forrás gazdálkodásáról és a piaci kockázatok kezeléséről (módosítva a 6/2010. számú módszertani útmutatóval),
  - b) A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 8/2001. számú ajánlása a hitelkockázat kezeléséről,
  - c) 9/2001. számú ajánlás az önkéntes nyugdíj-, egészség-, önszegélyező pénztárak és a magán-nyugdíjpénztárak kockázatkezeléséről²¹,
  - d) A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 4/2003. számú módszertani útmutatója a biztosítók eszköz-forrás menedzsmentjéről,
  - e) A PSZÁF Felügyeleti Tanácsának 7/2006. (IX. 28.) számú ajánlása a hitelkockázat-kezelés hatékonyságának növeléséről,
  - f) A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének 2/2008. számú módszertani útmutatója a kamatláb-kockázat kezeléséről,
  - g) A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének 5/ 2008. számú módszertani útmutatója a pénzügyi csoportok összevont alapú irányításáról és kockázatkezeléséről,
  - h) A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének 6/2010. számú módszertani útmutatója a likviditási kockázat kezeléséről,
  - i) A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 2/2011. (VII. 20.) számú ajánlása a felülvizsgált nagykockázat-vállalási szabályozás értelmezéséről,
  - j) A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 1/2012. (I. 6.) számú ajánlása a kereskedési tevékenység során felmerülő működési kockázat kezeléséről,
  - k) A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 6/2012. (IV.17.) számú ajánlása a mögöttes kitettségeknek a nagykockázat-vállalási szabályok értelmezése keretében történő kezeléséről,

---

²⁰ A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 176. § (7) bekezdése alapján a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (a továbbiakban: PSZÁF) által 2013. október 1-jét megelőzően kiadott ajánlások hatályát a PSZÁF megszűnése nem érintette.

²¹ Átdolgozás alatt.

- l) A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 8/2012. (VII. 11.) számú ajánlása a hitelintézetek által függő kiemelt közvetítők útján végzett kézizálog fedezete mellett történő pénzkölcsön-nyújtásról,
- m) A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 9/2012. (VIII. 9.) számú felülvizsgált ajánlása a befektetés-kezelési (vagyonkezelési) tevékenységet végzők befektetési döntéshozatalával, üzletkötéseikkel kapcsolatos elvárásokról, valamint a felmerülő kockázatok kezeléséről.

Mivel az MNB a pénzügyi szervezetek kockázatkezelési rendszereinek fejlesztését kiemelten fontosnak tartja, törekszik a kockázatkezeléssel foglalkozó ajánlások, módszertani útmutatók folyamatos karbantartására, illetve amennyiben szükségessé válik, újak kiadására. Az ajánlások és módszertani útmutatók aktuális változatai az MNB honlapjáról érhetők el.

IV. Belső kontroll funkciók

1. A belső kontroll funkciók függetlensége

77. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet/csoport - az arányosság 9. pontban megfogalmazott elvét szem előtt tartva - hatékony és átfogó, az intézmény/csoport összes tevékenységére és szervezeti egységére kiterjedő belső kontroll megvalósítása érdekében alakítson ki és működtessen (i) a kockázatok kontrollját biztosító funkciót, (ii) megfelelőség biztosítási (compliance) funkciót, (iii) és belső ellenőrzési funkciót.²²
78. Elvárt, hogy ezek, az ajánlás további részeiben részletesen is ismertetett, összefoglalóan belső kontroll funkciók függetlenek legyenek azoktól a tevékenységektől és üzletágaktól, amelyeket felügyelnek és ellenőriznek.
79. Valamely kontroll funkció (kockázati kontroll funkció, megfelelőség biztosítás, belső ellenőrzés) akkor tekinthető függetlennek, ha fennállnak az alábbi feltételek:
- a) A kontroll funkció személyzete nem végez olyan tevékenységet, amely az ellenőrzési körébe tartozik.
  - b) A kontroll funkció szervezetileg elkülönül azoktól a tevékenységi és szervezeti területektől, melyek ellenőrzésére hivatott. Az adott funkció vezetője csak olyan személynek lehet alárendelt, aki nem felelős a megfigyelt és ellenőrzött területek irányításáért.

---

²² Az ágazati jogszabályok előírásai a belső kontroll funkciók tekintetében is eltérőek. Több intézmény típusnál egyes elemek jogszabályi kötelezésként is megjelennek.

- c) A kontroll funkció vezetőjét közvetlenül az intézmény irányítási funkciót betöltő testülete, felügyelési funkciót betöltő testülete vagy az auditbizottság nevezi ki, illetőleg afelé tesz jelentést, továbbá legalább évente egyszer megjelenik annak a szervnek az ülésén, amellyel szemben jelentési kötelezettsége áll fenn.
- d) A kontroll funkció személyzetének javadalmazása független az ellenőrzött vagy a megfigyelni és ellenőrizni szándékozott terület teljesítményétől.²³
- e) Biztosított, hogy a kontroll funkció rendelkezzen a feladatok ellátásához szükséges erőforrásokkal (humán és anyagi).

80. Az MNB elvárja, hogy szervezetileg a kockázati kontroll funkció, a megfelelőség biztosítási funkció és a függetlenített belső ellenőrzési terület egymástól is független legyen, mivel különböző feladatokat látnak el. Tevékenységük összehangolását az intézmény irányítási funkciót betöltő testületének, felügyelési funkciót betöltő testületének vagy az auditbizottságnak szükséges biztosítania. A szervezeti függetlenség megvalósítása tekintetében az MNB nem tartja jó gyakorlatnak a kockázati kontroll funkció, a megfelelőség biztosítási funkció és a függetlenített belső ellenőrzési terület ugyanazon vezető által történő irányítását, legalább a belső ellenőrzési terület elkülönítése indokolt. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet belső szabályzatban rögzítse az egyes kontroll funkciók ellátásáért felelős szervezeti egységek megjelölését és az egyes szervezeti egységeknek az egyes kontroll funkciók gyakorlásában betöltött szerepét.²⁴

81. Kisebb intézményeknél a kontroll funkciók egymástól való függetlenségének biztosítása, illetőleg azok önálló szervezeti egységként való működtetése az arányosság szempontjára tekintettel nem feltétlenül indokolt, illetve akadályokba ütközhet. Egyes funkciók összevonását meghatározott feltételrendszer fennállása esetén jogszabályi előírások is lehetővé teszik. Ilyen esetekben az MNB azt várja el az intézményektől, hogy mérjék fel a kontroll funkciók függetlenségének hiányából fakadó kockázatokat, tegyenek lépéseket e kockázatok kezelése, mérséklése (például döntési eljárások kialakítása során ennek figyelembevételével, a funkció több intézmény által történő közös gyakorlása²⁵) érdekében és azok tudatában folytassák tevékenységüket. További elvárás az alkalmazott megoldás dokumentálása és az MNB kérésére annak megfelelő indokokkal való alátámasztás melletti bemutatása. A nagyobb, összetettebb tevékenységet folytató intézményeknél - ideértve többek között az öt százalékot meghaladó piaci részesedésű hitelintézeteket - azonban az MNB egyes kontroll funkciók összevonását nem tartja jó gyakorlatnak, elvárt az egyes kontroll funkciók működtetésére önálló szervezeti egységek létrehozása.

---

²³ A javadalmazással kapcsolatos szabályokat és elvárásokat az ágazati jogszabályok, a 131/2011. (VII. 18.) Korm. rendelet, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének a javadalmazási politika alkalmazásáról szóló 3/2011. (VIII. 4.) számú ajánlása, a CRD IV. felhatalmazása alapján kiadott szabályozástechnikai standardok (604/2014/EU és 527/2014/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet) és a teljesítményjavadalmazás diszkontált értékének számításával, nyilvántartásával és közzétételével összefüggő szabályokról szóló 39/2014. (X. 9.) MNB-rendelet határozzák meg.

²⁴ Ez a Hpt. és a Bszt. hatálya alá tartozó intézmények esetében explicit módon meghatározott jogszabályi követelmény is.

²⁵ A jogszabályi korlátozások figyelembe vételével - pl. bank, szakosított hitelintézet köteles belső ellenőrzési rendszert működtetni.

82. A jogszabályi előírások (és ebből következően jelen ajánlás is) több esetben rendelik ugyanazt a feladatot különböző kontroll (például jogszabályi előírásoknak való megfelelés ellenőrzése) funkcióhoz. Ilyen esetekben elvárt, hogy az intézmény belső szabályozásban rögzítse az egyes funkciók közötti munkamegosztást, a feladat egyes funkciók általi végrehajtásának eltérő szempontrendszerét. Ugyanígy elvárt a jogszabályi előírások alapján működtetett egyéb, speciális kontroll funkciókkal, feladatokkal is rendelkező területekkel (például belső adatvédelem, aktuáriusi feladatkör²⁶) szükséges összhang és munkamegosztás megteremtése is.
83. A pénzügyi szervezet irányítási funkciót betöltő testülete felelős a kockázati kontroll funkció, a megfelelőség biztosítási funkció és a belső ellenőrzés - a vonatkozó jogszabályi előírásokkal összhangban történő - kialakításáért és működtetéséért, továbbá a működés feltételeinek és erőforrásainak biztosításáért. Ennek keretében felelős különösen az egyes kontroll funkciókat érintő politikák kidolgozásáért, szervezeten belüli kommunikálásáért, az egyes kontroll funkciókat érintő belső szabályzatok jóváhagyásáért, valamint a kapcsolódó ellenőrzési tevékenységek gyakorlásáért.
84. A belső kontroll funkciók működését alapvetően meghatározó tényező a vezetés támogatása. Ugyanakkor a belső kontroll funkciók működésével szemben alapvető elvárás, hogy támogassa az intézményirányítási tevékenységet.
85. Az MNB elvárja, hogy az intézmény/csoport a belső kontroll funkciók (kockázati kontroll funkció, megfelelőség biztosítási funkció, belső ellenőrzés) működtetésére mindenkor rendelkezzen az arányosság szempontját tekintve megfelelő számú, képzettségű és szakmailag alkalmas, a szükséges felhatalmazással rendelkező humán erőforrással, továbbá, hogy az intézmény biztosítsa az alkalmazottak rendszeres továbbképzését és a feladataik ellátásához szükséges külső- és belső információkhoz való hozzáférését.
86. Elvárt, hogy a kockázati kontroll funkció, a megfelelőség biztosítási funkció és a belső ellenőrzés a folyamatba épített valamint a vezetői ellenőrzés tapasztalatait is hasznosítsa, továbbá, hogy az egyes funkciókat gyakorlók a függetlenség megőrzése mellett működjenek együtt, egymás munkájának eredményeit ismerjék meg és saját munkájuk során hasznosítsák.
87. Az MNB követendő gyakorlatnak tartja, hogy az intézmény/csoport a belső kontroll funkciók működésével összefüggésben, annak valamennyi elemére kiterjedő (kockázati kontroll funkció, megfelelőség biztosítási funkció, belső ellenőrzés) belső jelentési rendszert alakítson ki. A belső jelentési rendszer biztosítja az egyes kontroll funkciók által vagy

---

²⁶ Bit. 91/G. és 91/H. §

gyakorlásában érintett személyek/szervezeti egységek közötti információáramlást. Az intézmény vezetése ennek segítségével tájékozódik az egyes kontroll funkciók által feltárt hiányosságokról, a felmerülő kockázatokról és teszi meg a kiigazítás érdekében szükséges intézkedéseit.

2. Kockázati kontroll funkció

88. Az MNB fontosnak tartja, hogy az intézmény működésében központi szerepet kapjon a kockázatok intézményi/csoport szintű átlátását és a kockázatkezelési rendszer működésének nyomon követését biztosító kockázati kontroll funkció. Jelentősebb intézmények²⁷ esetében elvárás, hogy a funkció működtetésére önálló szervezeti egység is kialakításra kerüljön.
89. Az MNB ennek érdekében elvárja, hogy valamennyi pénzügyi szervezet esetében - a potenciális érdekkonfliktusok szem előtt tartásával - megjelölésre kerüljön, hogy mely ügyvezetője felelős az intézmény/csoport kockázati kontrolljáért. Nagyobb, összetettebb tevékenységet folytató pénzügyi szervezet esetében indokolt a kockázati kontroll funkció gyakorlására, illetve irányítására csak ezzel a feladattal megbízott, külön - megfelelő szakértelemmel és gyakorlattal rendelkező - vezető (chief risk officer vagy hasonló vezetői pozíció) kijelölése.²⁸
90. A kockázati kontroll funkció²⁹ feladatai különösen:
- aktív bekapcsolódás az intézmény/csoport kockázati stratégiájának (kockázati étvágy, kockázatkezelési politika, limitrendszer) kialakításába és értékelésébe, ennek keretében a vezetés számára minden, a kockázatokkal összefüggő információ biztosítása, továbbá tanácsadás nyújtása,
  - a döntésért való végső felelősség átvállalása nélkül részvétel a kockázatkezelést jelentős mértékben érintő vezetői döntések meghozatalában annak érdekében, hogy a kockázatkezelés szempontjai az intézmény által hozott döntésekbe minél inkább beépüljenek,
  - az intézmény irányítási funkciót betöltő testületével megosztott felelősség vállalás a kockázatkezelési politika végrehajtásában,
  - az intézmény/csoport jogi szerkezetének összetettségével összefüggő kockázatok azonosítása és értékelése,
  - új termékek, szolgáltatások bevezetése és új piacokra való belépés előtt, valamint jelentős külső és belső változások (beleértve az intézmény stratégiájának,

---

²⁷ A Hpt. és a Bszt. öt százalékos piaci részesedéshez köti e követelmény teljesítését. A biztosítók esetében a kockázatkezelési feladatkör működtetése a Bit. 91/A. §-ában meghatározott esetekben szükséges.

²⁸ A Hpt. 111. § (5) bekezdése alapján a hitelintézetek vonatkozásában ez jogszabályi követelmény is.

²⁹ A biztosítók esetében a kockázatkezelés nem különül el élesen a kockázati kontrolltól. A Szolvencia II. irányelvel összhangban a kockázatkezelési feladatkört ellátó személy lát el a felsoroltakkal hasonló jellegű feladatokat.

kockázatkezelési politikájának és limitrendszerének megváltoztatását is), továbbá nem szokványos ügyletek esetén az intézményre/csoportra gyakorolt hatások és a kockázatok felmérése,

- f) az intézmény/csoport kockázati kitettségének és kockázati profiljának meghatározása, folyamatos nyomon követése, a kockázati kitettség és profil összevetése a stratégiával, a kockázati étvággal, a kockázatkezelési politikával és a limitrendszerrel,
- g) az intézményt/csoportot és annak kockázatait érintő új és/vagy fenyegető folyamatok és kockázatok feltárása,
- h) a kockázatok azonosítására, mérésére vagy értékelésére, továbbá folyamatos nyomon követésére használt eljárások és módszerek értékelése különösen az alkalmazott feltételezések és módszerek megfelelése, valamint a hatékonyság szempontjából,
- i) azon esetek független értékelése, amikor a stratégia (a kockázati étvág, a kockázatkezelési politika vagy a limitrendszer) megsértésre kerül,
- j) az intézmény/csoport kockázatkezelési tevékenységével kapcsolatban felmerülő hiányosságok, rossz gyakorlatok feltárása és javaslatok megfogalmazása a vezetés részére, továbbá eljárás a szükséges intézkedések megtétele érdekében (például akcióterv kidolgozása és az abban foglalt intézkedések megvalósításának elősegítése).

91. Elvárt, hogy az intézményen/csoporton belül a kockázati kontroll funkcióhoz kapcsolódó hatáskörök (beleértve bizonyos kérdések, döntések tekintetében a vétójogot is, valamint a megbízás visszavonásával kapcsolatos eljárásokat is), kommunikációs és jelentési rendszerek pontosan meghatározottak legyenek, biztosítva a kockázati kontroll funkció megvalósításában érintett személyek/szervezeti egységek közötti információáramlást és együttműködést, valamint a funkció függetlenségét.

3. Megfelelőség biztosítási funkció³⁰

92. A megfelelés biztosítási funkció működtetésének célja a megfelelési kockázatok azonosítása és kezelése. A megfelelési kockázat a pénzügyi szervezetekre vonatkozó - a folytatott szolgáltatási tevékenységükkel összefüggő - jogszabályok, illetve jogszabálynak nem minősülő egyéb előírások - ideértve az MNB által kiadott ajánlásokat, irányelveket, módszertani útmutatókat, az ún. önszabályozó testületek (például KELER Zrt., BÉT, MABISZ) szabályzatait, a piaci szokványokat, magatartási kódexeket, illetve az etikai szabályokat is -, belső szabályozás (a továbbiakban: megfelelési szabályok) be nem tartása következtében esetlegesen keletkező jogi kockázat, felügyeleti vagy egyéb hatósági szankció, jelentős pénzügyi veszteség, vagy hírnévromlás kockázata.

93. Megfelelési kockázatok például a következőkkel - egyes intézmény típusoknál eltérő súlyt

---

³⁰ A Bszt. hatálya alá tartozó intézményekre az ESMA ajánlása közvetlenül is vonatkozik. Guidelines on Certain Aspects of the MiFID Compliance Function Requirements (ESMA, July 2012)

képviselve - összefüggésben merülhetnek fel:

- a) a belső adatvédelmi felelősre vonatkozó szabályozással³¹ és az intézményi gyakorlattal összhangban álló titok- és adatvédelem (üzleti-, bank-, értékpapír-, pénztár-, foglalkoztatói nyugdíj- és biztosítási titok, személyes adatok védelme),
- b) összeférhetetlenség, érdekkonfliktusok kezelése,
- c) a pénzügyi és befektetési szolgáltatási tevékenységek elkülönítése,
- d) információáramlásra vonatkozó korlátozások betartása,
- e) piaci visszaélések (bennfentes kereskedelem, tisztességtelen árfolyam befolyásolás) megelőzése,
- f) külső és belső csalások megelőzése,
- g) pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem,
- h) az intézmény és a munkavállalók saját számlás ügyletei,
- i) az ügyfelekkel való tisztességes bánásmód,
- j) hatósági kapcsolatok (beleértve különösen az MNB-vel és a Pénzügyi Békéltető Testülettel való kapcsolatokat)
- k) üzletvezetési gyakorlat (conduct risk).

94. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezetek megfelelőség biztosítási funkciót alakítsanak ki és működtessenek. Ennek során nemcsak az intézmény által folytatott szolgáltatási tevékenységek sajátosságait, kiterjedtségét és összetettségét szükséges figyelembe venni, hanem - a 79-81. pontokban megfogalmazottak figyelembe vételével - biztosítandó a belső irányítással, továbbá az egyéb kontroll funkciókkal (kockázati kontroll, belső ellenőrzés) való összhang is.

95. A megfelelőség biztosítási funkció működtetésével kapcsolatban az MNB elvárja, hogy az terjedjen ki az intézmény/csoport egészére, valamennyi intézményére, szervezeti egységére, üzleti területére és tevékenységére, beleértve a kiszervezett tevékenységeket is.

96. Az MNB elvárása alapján a pénzügyi szervezet irányítási funkciót betöltő testülete meghatározza az intézmény/csoport megfelelőségi politikáját³², amely rögzíti többek között a megfelelőségi funkció kialakításának célját, prioritásait, területeit, a megfelelőségi funkció működtetését meghatározó alapelveket, az alkalmazott szervezeti megoldást, beleértve az intézmény irányítási és felvigyázási funkciót betöltő testületeivel való kapcsolatokat is, a politika közzétételének módját.

A megfelelőségi politikában meghatározandók különösen a következők:

- a) a felelős belső irányítás keretében a pénzügyi szervezet irányítási funkciót betöltő testülete milyen menedzsment funkciókat gyakorol a megfelelőségi tevékenység vonatkozásában, milyen felvigyázási funkciók érvényesülnek,
- b) a megfelelőségi biztos (compliance officer), illetőleg megfelelési vezető, önálló

³¹ Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény

³² Megfelelőségi politika kidolgozása csak a biztosítók esetében jogszabályi követelmény. (Bit. 91/J. § (1) f) pont)

szervezeti egység helye a szervezetben belül (ellátandó feladatok, felelősség terjedelme, beszámolási kötelezettség, stb.),

- c) a megfelelőségi kockázatok közül melyek kerülnek elsődlegesen a megfelelőség biztosítási funkció keretében kezelésre, illetve más ellenőrzési, kontroll funkciókhoz telepítésre (például folyamatba épített ellenőrzés, kockázati kontroll, belső ellenőri vizsgálatok), illetőleg milyen megoldások biztosítják a megfelelőségi kockázatok felett kontroll funkciót gyakorló különböző területek közötti kommunikációt, összhangot,
- d) a pénzügyi szervezet a működési kockázatok kezelésének részeként, vagy attól független megfelelőség biztosítási funkciót működtet-e, milyen garanciális elemek biztosítják a funkció függetlenségét,
- e) hogyan történik a megfelelőség biztosítási funkció ellenőrzése a független belső ellenőr által,
- f) hogyan történik a megfelelőség biztosítási funkció gyakorlása a pénzügyi csoportok szintjén, illetve a kiszervezett tevékenységek vonatkozásában,
- g) külső tanácsadó, szakértő igénybevételének feltételei,
- h) a megfelelőségi szabályokkal összefüggő jogsértések jelentésére vonatkozó mechanizmusok³³.

97. Az MNB jogszabályi kötelezés hiányában is valamennyi pénzügyi szervezet³⁴ esetében elvárja megfelelőségi biztos(ok) alkalmazását, illetőleg megfelelési vezető kijelölését. A 81. pont figyelembe vételével, a kisebb, kevésbé összetett tevékenységet folytató pénzügyi szervezetek esetében viszont a megfelelőségi kockázatok kezelését a kockázati kontroll funkció vagy a belső ellenőrzés keretében is elfogadhatónak tartja, amennyiben az nem sérti annak függetlenségét.

98. Az MNB határozata alapján összevont felügyelet alá tartozó hitelintézet, befektetési vállalkozás és biztosító esetében az MNB elvárja, hogy kijelölésre kerüljön csoport szintű megfelelési biztos, illetőleg megfelelési vezető is, aki felelős a csoport szintű megfelelőség biztosítási funkció egységének biztosításáért. Ennek keretében a csoport megfelelőségi biztos, illetőleg megfelelési vezető - a vonatkozó jogszabályi (különös tekintettel a titokvédelmi) előírások figyelembevételével - célszerűen ellátja a következő feladatokat:

- a) megfelelőségi szempontú csoport szintű kockázat azonosítás és elemzés,
- b) egységes megfelelés biztosítási eljárásrendek, és szabályok kidolgozása, módszertanok átadása,
- c) a csoporthoz tartozó megfelelőségi biztosok, megfelelési vezetők tevékenységének összehangolása
- d) csoport szintű oktatás és képzés.

---

³³ A Hpt. 116. §-a, illetőleg a Bszt. 24/G. §-a alapján a hitelintézetek és a befektetési vállalkozások hatékony és megbízható mechanizmusokat hoznak létre, amely ösztönzi a jogszabályi előírások valós vagy potenciális megsértése esetén a vezető tisztségviselői és munkavállalói jelentéstételt.

³⁴ Jelenleg ez csak a Bszt. hatálya alá tartozó intézmények és a biztosítók esetében kötelező.

99. Az MNB javasolja, hogy a megfelelőség biztosítás lássa el a következő feladatokat³⁵:

a) Szabályozási jellegű feladatok

- A pénzügyi szervezet által alkalmazandó megfelelőségi szabályok körének, ezen belül a megfelelőség szempontjából releváns információk körének meghatározása.
- A megfelelőségi szabályokban bekövetkező változások lehetséges hatásainak elemzése (az intézmény külső és belső környezeti változásainak nyomon követése).
- A szükségessé váló módosítások kezdeményezése, az implementálás megfelelőségének kontrollja.
- A megfelelőségi politika, kézikönyv, valamint a kapcsolódó belső szabályzatok, eljárásrendek elkészítése, szükség szerinti, illetőleg rendszeres aktualizálása. Ennek keretében a megfelelőségi kockázat azonosítására, becslésére, elemzésére szolgáló módszerek, eljárások kidolgozása.

b) Operatív jellegű feladatok

- A megfelelőségi szabályoknak való megfelelés vizsgálata, monitoringja (folyamatos figyelése) minden, a megfelelőségi kockázatok szempontjából releváns területen. A megfelelőségi szabályok megsértésének jelentése a felső vezetés felé.
- Az intézmény vezetésének megfelelőségi ügyekben való tanácsadás és rendszeres jelentés.
- Az intézmény humán erőforrásainak megfelelőség biztosítási oktatása, napi szintű rendelkezésre állás, segítség nyújtás az alkalmazottak megfelelőségi szempontú kérdéseinek megválaszolásához.
- A megfelelőség szempontjából releváns információkkal kapcsolatos nyilvántartások vezetése (például alkalmazottak saját számlás ügyletei, összeférhetlenségre vonatkozó bejelentések), illetve a rendelkezésre álló adatbázis adatainak adott ismérvek szerinti csoportosítása, listázása, a nyilvántartások nyomon követése.
- A hatóságok felé fennálló bizonyos jelentési kötelezettségek teljesítése (például összeférhetlenség, pénzmosás, bennfentesség, piacbefolyásolás).
- Új termékek, eljárások bevezetése, szervezeti változások előtt megfelelőségi szempontú vélemény nyújtása.

100. Az MNB a megfelelőség biztosítási funkció működtetése során a pénzügyi szervezetektől az intézmény adatbázisainak adataira épülő, kockázatelemzéssel alátámasztott kockázat alapú megközelítést vár el, melynek keretében a megfelelőség biztosítási funkció céljai, munkaprogramja, továbbá eszközei és módszerei a megfelelőségi kockázatok azonosításán és értékelésén alapulva kerülnek meghatározásra.

---

³⁵ Az elhatárolás más szempontok alapján is történhet (például kockázatkezelés, támogatás, jelentés, monitorozás megbontás).

101. A megfelelőségi kockázatok értékelésénél elvárt, hogy az intézmény az alábbiakra is tekintettel legyen:
- a) megfelelőségi szempontból releváns jogszabályváltozásokból, várható új szabályozásból fakadó kockázatok,
  - b) a megfelelőségi kockázatok szempontjából releváns panaszügyek,
  - c) a megfelelőségi kockázatok szempontjából releváns folyamatban lévő és lezárt peres ügyek,
  - d) hatósági intézkedések és szankciók jellege, száma és volumene,
  - e) a megfelelőségi kockázatok szempontjából releváns, az intézmény reputációját érintő negatív média megjelenések gyakorisága és jelentősége.
102. Az MNB jó gyakorlatnak tartja a kockázatértékelésen alapuló, prioritásokat is meghatározó megfelelőség biztosítási monitoring programok, vizsgálati tervek, munkaprogramok alkalmazását.
103. Az MNB elvárja, hogy a megfelelőségi biztos, megfelelési vezető a jelentős hiányosságokról való eseti tájékoztatás mellett - azon esetekben is, amikor erre jogszabályi kötelezés nincs - legalább évente összefoglaló jelentésben tájékoztassa az intézmény irányítási és felvigyázási funkciót betöltő testületét³⁶ az alábbiakról:
- a) az intézményi kontroll környezet hatékonyságának értékelése,
  - b) az intézmény belső politikáinak és eljárásainak áttekintése során feltárt hiányosságok,
  - c) a monitoring tevékenység és a vizsgálatok tapasztalatai, a feltárt hiányosságok alapján megtett, illetőleg folyamatban lévő intézkedések, azok eredményei, illetve várható eredményei, határideje (beleértve a munkavállalókkal szemben javasolt szankciókat is),
  - d) a megfelelőség biztosítási tevékenység keretében azonosított kockázatok,
  - e) a szabályozási környezetben bekövetkezett változások és az azok nyomán szükségessé vált már megtett, illetve megteendő intézkedések,
  - f) a jelentési időszak egyéb, a megfelelőség biztosítási funkció szempontjából jelentős ügyei,
  - g) a hatóságokkal folytatott megfelelőségi szempontból releváns kommunikáció.

4. Ellenőrzési rendszer

104. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet/csoport a tevékenységeire ellenőrzési nyomvonalat alakítson ki és működtessen. Az ellenőrzési nyomvonal tartalmazza különösen az egyes tevékenységek felelősségi és információs szintjeit és kapcsolatait, továbbá az irányítási és ellenőrzési folyamatokat, lehetővé téve azok nyomon követését és utólagos ellenőrzését. Az ellenőrzési nyomvonal megmutatja a szervezet ellenőrzési rendszerének hiányosságait és elősegíti a kockázatok azonosítását. Az ellenőrzési nyomvonal

---

³⁶ A Bszt. 95. § (2) bekezdése alapján, az ott meghatározott tartalmi elemekkel a megfelelési vezető évente jelentést készít az első számú vezető, valamint a felügyelőbizottság részére. A Bit. 91/J. § (2) bekezdése alapján a biztosítók esetében az éves beszámolási kötelezettség az igazgatóság és a felügyelőbizottság felé egyaránt fennáll.

kialakításának célja a folyamatba épített, előzetes és utólagos vezetői ellenőrzés, valamint a független belső ellenőrzés, és a külső ellenőrzések hatékonyabbá tétele. Ennek érdekében javasolt, hogy az ellenőrzési nyomvonalak tartalmazzák: a pénzügyi szervezeteknél fellelhető folyamatok, illetve tevékenységek valamint az azok irányításáért való felelős munkakör/szerepkör megnevezését, a folyamatok, illetve tevékenységek ellátásának jogi alapját (jogszabály, belső szabályozás), a folyamat, illetve tevékenység elemhez kapcsolódó részletesebb feladatléírást. Tartalmazzák továbbá ez utóbbi feladatléíráshoz kapcsolódó főbb dokumentumok/adatbázis típusok megnevezését, a folyamat, illetve tevékenység ellátás határidejét, a kockázat(ok) megnevezését (releváns kockázatonkénti bontásban), a folyamat, illetve tevékenység ellátáshoz és adott egynemű kockázat(ok)hoz kapcsolódó ellenőrzési pontot, az ellenőrzést végző munkakör/szerepkör megjelölést, oly módon, hogy a munkaköri leírás alapján egyértelműen azonosítható legyen az ellenőrzést végző személye, az ellenőrzés gyakorisága.

4.1. Folyamatba épített ellenőrzés

105. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet az egyes ügyviteli folyamatokat és belső szabályzatait úgy alakítsa ki, hogy az lehetővé tegye a folyamatba épített ellenőrzést. Az egyes folyamatokba ellenőrzési pontokat iktasson be annak érdekében, hogy az egyes részfeladatok csak a megelőző részfeladat ellenőrzését - egyúttal annak megfelelőségét - követően kerülhessenek ellátásra, ezáltal biztosítva az egymásra épülő részfeladatok inputjainak megfelelőségét. Egy adott művelet elvégzése, feldolgozása és ellenőrzése nem lehet ugyanannak a személynek a feladata. A munkaköri leírások kitérnek a belső ügyviteli szabályzatokban meghatározott munkafolyamatba épített ellenőrzési feladatok betartására vonatkozó kötelezettségekre. A pénzügyi szervezet eljárásait úgy alakítja ki, hogy minden tranzakció csak dokumentált ellenőrzés után hajtható végre.
106. Az MNB javasolja a pénzügyi szervezetek számára, hogy az üzleti területeken kettős jelentési utakat alakítsanak ki. A pozíciókra és kockázatokra vonatkozó jelentések az üzletági feletteseken kívül célszerűen a kockázatkezelési funkcióhoz is eljussanak.

4.2. Vezetői ellenőrzés

107. A különböző vezetői szintek létrehozása és a szervezeti struktúra a pénzügyi szervezet/csoport céljainak, stratégiájának hatékonyabb megvalósítására irányul. Elvárt, hogy a vezetői ellenőrzési funkciók, feladatok minden vezetői szinten érvényesüljenek. A vezetői ellenőrzés feladata többek között a munkafolyamatokba épített ellenőrzés rendeltetésszerű működésének vizsgálata. A vezetői ellenőrzés eszközei a beszámoltatás, a jelentések kérése, az aláírási jog gyakorlása, a feladatok teljesítésének ellenőrzése tartalmi, alaki és egyéb szempontból, a személyes helyszíni ellenőrzés, valamint a vezetői információs rendszer működtetése. A pénzügyi szervezet vezetői rendszeresen, a belső

ügyrendekben és eljárásrendekben meghatározottaknak megfelelően ellenőrzik és beszámoltatják beosztottaikat. A vezetői ellenőrzés részletes szabályait (ideértve a jelentéseket és a szolgálati utakat is) teljes körűen a belső szabályzatok tartalmazzák.

4.3. Vezetői információs rendszer

108. A pénzügyi szervezet tevékenységének fontos eleme a folytatott tevékenységek teljes körére kiterjedő vezetői információs rendszer kialakítása és működtetése. A vezetői információs rendszer célja, hogy az irányítás és ellenőrzés során egységes és átfogó információk álljanak a vezetés rendelkezésére.
109. A pénzügyi szervezet vezetői információs rendszere magában foglalja a vezetés részére érkező (intézményi és csoport szintű) információk összességét, valamint azt a rendszert, amely az információkat összegyűjtve, megfelelő módon feldolgozva eljuttatja a célszemélyekhez, úgy, hogy a változásokra a vezető még időben tudjon reagálni.
110. Az MNB a pénzügyi szervezetek számára a vezetői információs rendszerek működtetésekor az elektronikus eszközök és csatornák elsődleges alkalmazását javasolja.
111. Elvárt, hogy a vezetői információs rendszer úgy kerüljön kialakításra és működtetésre, hogy az a megfelelő időben rendelkezésre álló megbízható és releváns információkkal segítse az intézmény/csoport vezetésének tevékenységét.
112. Az információs rendszerekkel szembeni további elvárás a biztonságosság, a rendszeres, független módon történő ellenőrzöttség és a váratlan eseményekre való felkészítettség is.

4.4. Belső ellenőrzési funkció

113. A belső ellenőrzési funkció működtetésének célja:
- a) az intézmény és ügyfeleinek az intézménnyel összefüggő eszközeinek és a tulajdonosok érdekeinek védelme,
  - b) az intézmény jogszabályoknak megfelelő működésének elősegítése és ellenőrzése,
  - c) az intézményre vonatkozó belső szabályzatok tartalmi elégségességének ellenőrzése, valamint az azokban foglalt előírások betartásának ellenőrzése,
  - d) a jogszabályoktól és a belső szabályzatokban foglaltaktól való eltérések, az alkalmazott gyakorlat és a beépített (ellenőrzés) kontrollokban lévő kockázatok feltárása, jelentése, továbbá szükség esetén javaslattétel a feltárt hiányosságok kijavítására.
114. Az MNB elvárja, hogy a belső ellenőrzés terjedjen ki az intézmény/csoport egészére, valamennyi intézményére, szervezeti egységére, üzleti területére és tevékenységére -

beleértve a kiszervezett tevékenységeket is -, azok elkülönült és illeszkedő működésére.

115. A belső ellenőrzés bizonyosságot adó tevékenysége körében feladatai lehetnek különösen:
- a) elemezni, vizsgálni és értékelni a belső kontrollrendszerek kiépítésének, működésének jogszabályoknak és szabályzatoknak való megfelelését, valamint működésének gazdaságosságát, hatékonyságát és eredményességét;
  - b) elemezni, vizsgálni a rendelkezésre álló erőforrásokkal való gazdálkodást, a vagyon megóvását és gyarapítását, valamint az elszámolások megfelelőségét, a beszámolók valódiságát;
  - c) a vizsgált folyamatokkal kapcsolatban megállapításokat, következtetéseket és javaslatokat megfogalmazni a kockázati tényezők, hiányosságok megszüntetése, kiküszöbölése vagy csökkentése, a szabálytalanságok megelőzése, illetve feltárása érdekében, valamint az intézmény eredményességének növelése és a belső kontrollrendszerek javítása, továbbfejlesztése érdekében;
  - d) nyilvántartani és nyomon követni a belső ellenőrzési jelentések alapján megtett intézkedéseket.
116. A bizonyosságot adó tevékenységet az intézmény az alábbi ellenőrzési típusok szerint látja el:
- a) a szabályszerűségi ellenőrzés arra irányul, hogy az adott szervezeti egység, illetve üzleti terület működése, illetve tevékenysége megfelelően szabályozott-e, és érvényesülnek-e a hatályos jogszabályok, belső szabályzatok és vezetői rendelkezések előírásai;
  - b) a pénzügyi ellenőrzés célja az adott intézmény, szervezeti egység, illetve üzleti terület, program vagy feladat pénzügyi elszámolásainak, valamint az ezek alapjául szolgáló számviteli nyilvántartások ellenőrzése;
  - c) a rendszerellenőrzés keretében az egyes rendszerek kialakításának, illetve működésének átfogó vizsgálatát kell elvégezni;
  - d) a teljesítmény-ellenőrzés célja annak megállapítása, hogy az adott szervezeti egység, illetve üzleti terület által végzett tevékenységek, programok egy jól körülhatárolható területén a működés, illetve a forrásfelhasználás gazdaságosan, hatékonyan és eredményesen valósul-e meg;
  - e) az informatikai ellenőrzés az intézménynél működő informatikai rendszerek megfelelőségére, megbízhatóságára, biztonságára, valamint a rendszerben tárolt adatok teljességére, megfelelőségére, szabályosságára és védelmére irányul.
117. A belső ellenőrzés tanácsadó tevékenység keretében ellátható feladatai lehetnek különösen:
- a) vezetők támogatása az egyes megoldási lehetőségek elemzésével, értékelésével, vizsgálatával, kockázatának becslésével;
  - b) pénzügyi, tárgyi, informatikai és humán erőforrás-kapacitásokkal való ésszerűbb és hatékonyabb gazdálkodásra irányuló tanácsadás;

- c) a vezetés szakértői támogatása a kockázatkezelési és szabálytalanságkezelési rendszerek és a teljesítménymenedzsment rendszer kialakításában, folyamatos továbbfejlesztésében;
- d) tanácsadás a szervezeti struktúrák racionalizálása, a változásmenedzsment területén;
- e) konzultáció és tanácsadás a vezetés részére a szervezeti stratégia elkészítésében;
- f) javaslatok megfogalmazása a minőség biztosítás, az intézmény eredményességének növelése és a belső kontrollrendszerek javítása, továbbfejlesztése érdekében, a belső szabályzatok tartalmát, szerkezetét illetően.

118. Az MNB elvárja, hogy a belső ellenőrzés működtetésének célját, hatáskörét, feladatait, elemeit, szerkezetét, a belső ellenőrzés vezetésével szemben támasztott szakmai követelményeket és az ellenőrzés lefolytatásának eljárási szabályait, az ehhez szükséges informatikai, technikai feltételek rendelkezésre állását a szervezet belső, az intézmény irányítási funkciót betöltő testülete által elfogadott és legalább évente felülvizsgált³⁷ szabályzatban (charta, belső ellenőrzési alapszabály) rögzítse.
119. Az MNB a belső ellenőrzés működtetésekor a vonatkozó jogszabályoknak való megfelelésen túl, az arányosság 9. pontban megfogalmazott elvével összhangban elvárja valamely nemzetközi belső ellenőrzési sztenderd követését. E tekintetben az MNB a belső ellenőrök nemzetközi szervezete, az [IIA (Institute of Internal Auditors (Belső Ellenőrök Intézete)] által kiadott és a Belső Ellenőrök Magyarországi Szervezete (BEMSZ) által közzétett gyakorlati sztenderdjeinek és útmutatóinak követését, az IIA Etikai Kódexében foglaltak betartását ajánlja.
120. A kialakult nemzetközi elvárásoknak megfelelően az MNB is az intézmény adatbázisainak adataira épülő, kockázatelemzéssel alátámasztott kockázat alapú belső ellenőrzés kialakítását és működtetését tartja a legjobb gyakorlatnak.
121. Az MNB alapelvárásai közé tartozik, hogy jogszabályi kötelezéstől függetlenül valamennyi pénzügyi szervezet alkalmazzon belső ellenőrt. Így a háromszáz millió forint díjbevételt el nem érő biztosító egyesületek, alapkezelők és az önkéntes pénztárak is (kis intézmények esetében a részmunkaidős foglalkoztatás is elfogadható). Az MNB meggyőződése, hogy mind az MNB, mind a pénzügyi szervezet érdekét szolgálja a belső ellenőr alkalmazása, mivel a belső ellenőr alapvető fontosságú védelmi vonalként működik, amely ellenőrzi a pénzügyi szervezet tevékenységét és felhívja a figyelmet a hibás, esetlegesen jogszabályba ütköző gyakorlatra.
122. Amennyiben a pénzügyi szervezet mérete vagy a jogszabályi előírások nem teszik szükségessé több belső ellenőr foglalkoztatását, és a szervezet csak egy belső ellenőrt

---

³⁷ A hitelintézetek és a biztosítók esetében a belső ellenőrzési szabályzatnak az irányítási funkciót betöltő testület (igazgatóság) általi jóváhagyása, valamint annak évenkénti felülvizsgálata jogszabályi követelmény is.

foglalkoztat, akkor a belső ellenőrzési szervezeti egységre vagy annak vezetőjére vonatkozó útmutatásokat a belső ellenőrre kell érteni. Amennyiben több pénzügyi szervezet - a vonatkozó jogszabályok biztosította keretek között - ugyanazt a személyt foglalkoztatja belső ellenőrként, írásban szükséges megállapodni arról, hogy a belső ellenőr kölcsönös foglalkoztatása ellen nem emelnek kifogást. Az írásbeli megállapodásban célszerű rögzíteni, hogy a belső ellenőrök munkaköri leírása nem tartalmazhat olyan elemeket, melyek összeférhetetlenséghez vezetnek, vagy akadályozzák az elkülönített munkakörök szétválasztását.

123. Az MNB elvárása, hogy a belső ellenőr tevékenysége független legyen azoktól a területektől és tevékenységektől, amit ellenőriznie kell. A belső ellenőr a függetlenség biztosítása érdekében az ellenőrzésen kívül más feladatkörrel, mely érdekkonfliktushoz vezethet, nem bízható meg. A belső ellenőrzési szervezeti egység számára az éves tervhez képest további ellenőrzési feladatokat csak a felvigyázási funkciót betöltő testület, annak elnöke, az auditbizottság, annak elnöke, a belső ellenőrzési szervezeti egység vezetője önállóan, illetőleg a felügyelőbizottság és/vagy auditbizottság elnökének egyetértésével a pénzügyi szervezet első számú vezetője (ügyvezető, pénztár esetében az IT elnöke) határozhat meg. A belső ellenőrzési egység vezetője olyan vezetői szintnek tartozik beszámolási és jelentési kötelezettséggel, amely lehetővé teszi a belső ellenőrzési tevékenységet végző számára feladatai teljesítését. A belső ellenőrzés önállóan jár el az irányításra kijelölt testület által meghatározott keretek között a tevékenysége tervezése, az ellenőrzési program végrehajtása, a módszerek és eljárások kiválasztása során, és befolyástól mentesen állítja össze a megállapításokat, következtetéseket és javaslatokat tartalmazó ellenőrzési jelentést, amelynek tartalmáért felelősséggel tartozik.

124. A pénzügyi szervezet irányítási funkciót betöltő testülete felelős a belső ellenőrzés (hatásköri és szervezeti) függetlenségének, továbbá a belső ellenőrzés rendelkezésére álló erőforrások biztosításáért. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet irányítási funkciót betöltő testülete a belső ellenőrzés rendelkezésére álló erőforrásokat az intézmény által folytatott szolgáltatási tevékenységek sajátosságaival, kiterjedtségével, összetettségével és kockázataival összhangban, valamint az előzőekben meghatározott nemzetközi sztenderdek figyelembe vételével határozza meg és bocsássa rendelkezésre.

125. Biztosítani szükséges továbbá azt is, hogy a belső ellenőrzés a feladata ellátásához szükséges minden információhoz és dokumentumhoz hozzáférhessen, minden üzletmenettel kapcsolatos irányítószervi, illetve menedzsmenti döntésről és határozatról értesüljön, bárkitől felvilágosítást kérhessen, minden helyiségbe beléphessen, továbbá nyilatkozatot, tanúsítványt kérhessen, illetve jegyzőkönyvet vehessen fel.

126. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet vezetése minden rendelkezésre álló eszközzel támogassa a belső ellenőrzés tevékenységét. Ennek keretében olyan kultúrát teremt,

folyamatokat alakít ki és működtet, amely biztosítja, hogy az ellenőrzési megállapításokat a szervezet megfelelő prioritásokkal kezelje.

127. A belső ellenőrzési tevékenységet végzőknek kollektívan rendelkezniük kell, vagy meg kell szerezniük mindazt a szaktudást, gyakorlatot és egyéb ismeretet, mely a feladatok ellátásához szükséges, így biztosítva azt, hogy a belső ellenőri szervezet összességében alkalmas legyen a szervezet valamennyi tevékenységének és szervezeti egységének ellenőrzésére. A belső ellenőrnek hozzáértéssel és körültekintéssel, a tőle elvárható gondossággal és szakértelemmel kell tevékenységét végeznie.
128. Tekintettel a pénzügyi piacok gyors fejlődésére a pénzügyi szervezetek belső ellenőreivel szemben fokozottan érvényesítendő elvárás a szaktudásuk, gyakorlatuk és egyéb ismereteik folyamatos fejlesztése. Az MNB ezzel összefüggésben ösztönzi, hogy a belső ellenőrzési területen dolgozók Okleveles Belső Ellenőri és/vagy Képesített Belső Ellenőr (CIA) képesítést szerezzenek.
129. A pénzügyi szervezet belső ellenőrzésétől az MNB elvárja a felügyeleti adatszolgáltatások megalapozottságának és megbízhatóságának (különös tekintettel a belső szabályozottság, a számviteli megalapozottság, teljesség, integritás, zárttság, informatikai megalapozottság, a folyamatok, ellenőrzési rendszerek működése szempontjaira) rendszeres ellenőrzését is, továbbá az MNB által feltárt rendszerbeli hiányosságok, jogszabálysértések megszüntetésére a határozatokban, vagy az ellenőrzést lezáró vezetői levelekben meghatározott feladatok elvégzésének határidőben történt teljesülésének vizsgálatát, és annak nyomon követését, hogy a pénzügyi szervezet megtett-e minden intézkedést a hibák kijavítására és a feltárt kockázatok csökkentésére.

V. A pénzügyi szervezet és a választott könyvvizsgáló kapcsolata

130. A könyvvizsgálók által nyújtott szolgáltatások szűk értelemben nem tekinthetők a pénzügyi szervezet belső védelmi vonalait alkotó elemnek, de egyfajta átmenetet jelentenek a belső és a külső védelmi rendszert alkotó elemek között, és számos ponton kapcsolódnak az irányítási és kontroll funkciókhoz. Emiatt az MNB indokoltnak tartja, hogy a jelen ajánlás keretében is megfogalmazza a pénzügyi szervezetek és választott könyvvizsgálóik kapcsolatára vonatkozó legfontosabb elvárásait.
131. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet - az arra felhatalmazott testületein keresztül, illetve bevonásával - a könyvvizsgáló kiválasztása során kellő gondossággal járjon el, és rendszeresen (belső szabályozásában meghatározott gyakorisággal és módon) értékelje annak tevékenységét. Ennek keretében az MNB javasolja, hogy a pénzügyi szervezetek a könyvvizsgáló kiválasztására nyílt és átlátható pályázati eljárást alkalmazzanak.

132. Elvárt, hogy a könyvvizsgáló kiválasztása és értékelése során a pénzügyi szervezet az arra felhatalmazott testületein keresztül, illetve bevonásával:

- a) ellenőrizze, hogy a pénzügyi szervezetek könyvvizsgálatára jogosító nyilvántartás alapján a könyvvizsgálói feladatok ellátásával, illetőleg egyéb szolgáltatás nyújtásával megbízható-e,
- b) az elérhető információk alapján vizsgálja az ágazati, valamint a kapcsolódó jogszabályokban meghatározott korlátozó, és összeférhetlenségi feltételeket,
- c) összegezze az adott könyvvizsgálóval szembeni korábbi tapasztalatait, az elérhető piaci információkat, jó üzleti hírnevét, illetve, hogy díjazása összhangban áll-e az elvégzendő, illetve a korábban elvégzett munka mennyiségével és szakmai színvonalával.

133. Amennyiben könyvvizsgálóként könyvvizsgáló társaság került megválasztásra, úgy a könyvvizsgáló társaság által jelölt természetes személy könyvvizsgáló tekintetében az MNB az ajánlás címzettjei számára javasolja, hogy a természetes személy könyvvizsgáló jogszabályi előírások által meghatározott időszakonként megkövetelt váltása ne csak formai, hanem tényleges változást eredményezzen a könyvvizsgálói feladatok ellátójának személyében. A könyvvizsgálók váltásával kapcsolatos döntés meghozatala során a pénzügyi szervezetnek kellő bizonytságot kell szereznie arról, hogy a szerződéses kapcsolatban lévő könyvvizsgáló cégen belül újként megjelölt természetes személy könyvvizsgáló - szakmailag, illetve a közeli hozzátartozói kapcsolat tekintetében is - képes munkáját az előző könyvvizsgáló befolyásától mentesen, független módon ellátni. Amennyiben ez a függetlenség egyértelműen nem bizonyított, vagy ezzel kapcsolatosan kétségek merülnek fel, az MNB megfontolásra javasolja a természetes személy könyvvizsgáló lecserélését.

134. Pénzügyi csoportok esetében az MNB elvárja, hogy a könyvvizsgálati tevékenységgel összefüggésbe hozható érdekkonfliktusok kezelése csoport szinten is megvalósuljon.

135. Az MNB javasolja, hogy a pénzügyi szervezet a jog szerinti könyvvizsgálaton kívüli egyéb szolgáltatásokra vonatkozó megbízások soron következő felülvizsgálatakor tartsa szem előtt a könyvvizsgálati tevékenységre vonatkozó új európai szintű szabályozás miatti várható változásokat (például a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók esetében az adó tanácsadási valamint a befektetési stratégiájához kapcsolódó szolgáltatások korlátozása, az egyéb szolgáltatásokra vonatkozó díj limitálása) is.

136. Az MNB javasolja, hogy a pénzügyi szervezet az éves beszámolóban hozza nyilvánosságra, hogy mely könyvvizsgálóknak milyen megbízásokat adott, megbontva azt a következő jogcímenként: jog szerinti könyvvizsgálat, további bizonyosságot nyújtó szolgáltatás, adótanácsadás és egyéb szolgáltatás.

137. Pénzügyi csoportok esetében a nyilvánosságra hozatal során a csoporthoz tartozó

intézmények könyvvizsgálói kapcsolatainak bemutatása is javasolt.

138. Elvárt, hogy a pénzügyi szervezet - az arra felhatalmazott testületein keresztül, illetve bevonásával - a könyvvizsgálóval való kapcsolattartás során törekedjen a következő felelős vállalat irányítási elvek követésére:
- a) felismeri, és a szervezeten belül kommunikálja a könyvvizsgálati tevékenység fontosságát,
  - b) vizsgálja a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről szóló 2007. évi LXXV. törvényben, továbbá az ágazati jogszabályokban foglalt, a könyvvizsgálati tevékenység függetlensége érdekében meghatározott előírások (ide értve különösen az összeférhetetlenséggel és a könyvvizsgálók rotációjával kapcsolatos szabályokat) betartását,
  - c) a könyvvizsgálói észrevételeket - beleértve az un. vezetői levélben megfogalmazottakat is - érdemben áttekinti és hasznosítja,
  - d) a könyvvizsgálói észrevételek alapján időben megteszi a hiányosságok megszüntetése érdekében szükséges hatékony intézkedéseket,
  - e) ösztönzi a nyilvántartások, az adatszolgáltatások, a nyilvánosságra hozatal³⁸ és a belső ellenőrzési rendszerek könyvvizsgáló által történő ellenőrzését,
  - f) törekszik a nyilvánosságra hozott információk minél szélesebb körű könyvvizsgálói hitelesítésére.
139. Elvárt, hogy a külső és a belső kontrollok (pl. tulajdonosi kontroll) minél hatékonyabb működése érdekében a pénzügyi szervezet belső ellenőrzése jó kapcsolatot tartson fenn a könyvvizsgálóval, a Nemzeti Könyvvizsgálati Standardokban megfogalmazott alapelvek szem előtt tartásával.

VI. A belső védelmi vonalak kialakításának és működtetésének speciális kérdései

1. Nem szokványos vagy nem transzparens tevékenységek

140. Mind az intézmény, mind pedig az MNB részéről különös figyelmet igényelnek az alábbi, szokásostól eltérő gyakorlatok:
- a) különleges célú gazdasági egységen, vagy más hasonló megoldáson keresztül történő szolgáltatásnyújtás,
  - b) a szokásos sztenderdektől eltérő, vagy az intézmény, illetve az ügyfelek számára nehezen átlátható szolgáltatások, termékek nyújtása, továbbá
  - c) az olyan országokban folytatott tevékenységek, amelyeknek pénzügyi szabályozási

---

³⁸ A Hpt. 263. § (3) bekezdése alapján a hitelintézetek esetében ez jogszabályi előíráson alapuló kötelezettség is.

gyakorlata a nemzetközi és a hazai normáktól, ajánlásoktól vagy szabályozástól lényegesen eltér.

141. Az MNB elvárja, hogy az előző pont szerinti, szokásostól eltérő gyakorlatot az intézmény csak kellő körütekintéssel, megfelelően átgondolt, az intézmény irányítási funkciót betöltő testülete által jóváhagyott és rendszeresen (belső szabályozásában meghatározott gyakorisággal és módon) felülvizsgált stratégia és politika alapján folytasson.
142. Alapvető fontosságú, hogy az intézmény vezetése átlássa a szokásostól eltérő gyakorlatok célját és kockázatait, továbbá képes legyen a speciális gyakorlatok tekintetében is prudens irányítási és felvigyázási funkciók működtetésére.
143. Elvárt, hogy a szokásostól eltérő gyakorlatokat a kontroll funkciók (kockázati kontroll, megfelelési biztosítás és a belső ellenőrzés) is kiemelt figyelemmel kezeljék.

2. Kiszervezés, külső szakértők igénybevétele

144. Az MNB elvárja, hogy az intézmény/csoport rendelkezzen az intézmény irányítási funkciót betöltő testülete által jóváhagyott kiszervezési politikával.³⁹
145. A külső- és belső (a csoporthoz tartozó intézményen keresztül megvalósuló) kiszervezés témakörére egyaránt kiterő kiszervezési politikában - az ágazati jogszabályok előírásait szem előtt tartva⁴⁰ - az intézmény/csoport meghatározza azokat a szolgáltatásait, tevékenységeit és funkcióit, amelyet ki kíván szervezni és értékeli a kiszervezésnek az intézmény vagy a csoport működésére gyakorolt hatásait és kockázatait.
146. A kiszervezési politikáját a pénzügyi szervezet annak szem előtt tartásával határozza meg, hogy valamely szolgáltatás/tevékenység vagy funkció kiszervezése nem akadályozhatja az intézmény/csoport belső kontroll funkcióinak gyakorlását és külső ellenőrzését, beleértve az MNB-vel történő együttműködést és valamely felügyeleti intézkedés alkalmazását is.
147. Az MNB elvárása, hogy a kiszervezési politikában a pénzügyi szervezet meghatározza a kiszervezési tevékenységgel összefüggésben felmerülő belső irányítási és kontroll követelményeket is.
148. Az MNB elvárja, hogy kiszervezési politikáját az intézmény/csoport rendszeresen, legalább ötévente, illetve minden jelentősebb, a kiszervezési gyakorlat szempontjából releváns, a szervezetet/csoportot érintő jelentős esemény esetén felülvizsgálja, és szükség szerint

---

³⁹ A Bit. 91/C. §-a alapján a biztosítók esetében jogszabályi kötelezés a kiszervezési szabályzat készítése, igazgatóság általi jóváhagyása.

⁴⁰ A befektetési vállalkozások, az árutőzsdéi szolgáltatók, az alapkezelők, valamint a foglalkoztatói nyugdíjpénztárak kivételével jellemzően azok a tevékenységek szervezhetők ki, amelyek esetében adatkezelés vagy adatfeldolgozás valósul meg.

módosítsa.⁴¹

149. Elvárt, hogy valamely tevékenység - a kiszervezési politika keretein belül megvalósuló - kiszervezésekor a pénzügyi szervezet a belső védelmi vonalakat alkotó irányítási és kontroll szempontokat is figyelembe vegye, a kiszervezésre vonatkozó konkrét szerződéseit azok szem előtt tartásával kösse meg és a kiszervezett szolgáltatásokat/tevékenységet vagy funkciót annak megfelelően kezelje. Bármely - jogszabály által lehetővé tett - szolgáltatás/tevékenység vagy funkció kiszervezésekor tekintettel kell lenni arra, hogy az adott szolgáltatásért/tevékenységért vagy funkcióért való felelősség továbbra is a pénzügyi szervezet vezetésénél marad, továbbá, hogy az adott szolgáltatásra/tevékenységre vagy funkcióra vonatkozó jogszabályi előírások és egyéb elvárások (beleértve jelen ajánlást is) továbbra is érvényesek maradnak.
150. Az MNB a kiszervezésnek nem minősülő, külső szakértők, tanácsadók igénybevétele során is elvárja az intézményektől a belső irányítási és kontroll szempontok érvényre juttatását, valamint annak az elvnek a szem előtt tartását, hogy az adott szolgáltatásra/tevékenységre vonatkozó jogszabályi előírásoknak és egyéb elvárásoknak (például szokványok, etikai szabályok) továbbra is érvényesülniük szükséges.

3. Új termékek

151. Az MNB elvárja, hogy az intézmény/csoport rendelkezzen az intézmény irányítási funkciót betöltő testülete által jóváhagyott és rendszeresen felülvizsgált új termék politikával.
152. Az új termék politikában a pénzügyi szervezet meghatározza az új termék, szolgáltatás és piac az intézmény/csoport egésze által egységesen használt fogalmát és azokat a szempontokat, amelyek alapján valamely új termék, szolgáltatás bevezetéséről vagy új piacon való megjelenésről, illetőleg a meglévő termékek, szolgáltatások és piacok tekintetében jelentős módosításokról dönt.
153. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet az új termék politikájában az új termékek bevezetésével kapcsolatos döntési folyamatokat és eljárásokat, beleértve a döntésben résztvevő területek megjelölését is, valamint a kapcsolódó belső kontroll követelményeket (kockázati kontroll funkció, megfelelési biztosítás és belső ellenőrzés szerepe az új termék politika jóváhagyásában és alkalmazásának kontrolljában) rögzítse.
154. Javasolt, hogy új termék, szolgáltatás bevezetése vagy új piacon való megjelenés előtt a pénzügyi szervezet különösen a következő szempontokat értékelje: jogszabályi megfelelés kérdése, az árazási modellek megfelelése, az intézmény/csoport kockázati profiljára,

---

⁴¹ A Bit. 91/C. § (3) bekezdése d) pontja a kiszervezési politika legalább évenkénti felülvizsgálatát követeli meg.

tőke megfelelésére, likviditására és jövedelmezőségére gyakorolt hatás, felmerülő kockázatok (beleértve a működési kockázatokat is), a kockázatok megértésére, nyomon követésére és szükség szerinti mérséklésére rendelkezésre álló eszközök és kapacitások, a belső kontroll funkciók gyakorlását esetlegesen akadályozó tényezők.

4. Vészhelyzeti és üzletmenet-folytonossági tervek, helyreállítási terv

155. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezetek a válsághelyzetekre való felkészülés érdekében a jogszabályi előírások által megkövetelt vészhelyzeti és üzletmenet-folytonossági tervek mellett, intézményi és csoport szintű helyreállítási tervet⁴² is kidolgozzanak. Ez utóbbit az MNB a CRR hatálya alá tartozó intézményeknél a SREP eljárások során, ám azoktól elkülönülten kezeli, külön iránymutatás alapján.
156. A vészhelyzeti és üzletmenet-folytonossági tervekben az intézmény azokat a potenciális intézkedéseit tekinti át, amelyek vészhelyzet bekövetkezése esetén a legfontosabb üzleti tevékenységek (például nyilvántartási folyamatok), funkciók (például IT, kommunikációs rendszerek működése) folyamatos működésének fenntartása érdekében szükségesek.
157. A helyreállítási terv olyan terv, amelyben foglalt intézkedési lehetőségek a likviditást vagy a fizetőképességet (szolvenciát) súlyosan veszélyeztető állapot esetén - rendkívüli állami pénzügyi támogatás vagy a jegybanki feladatkörében eljáró MNB rendkívüli likviditási hitelének igénybevétele nélkül - biztosítják az intézmény pénzügyi helyzetének stabilizálódását. A helyreállítási terv készítése keretében felmérésre kerül, hogy az egyes rendszer-, intézményi- vagy csoport szinten jelentkező stressz helyzetek kezelésére milyen eszközök állhatnak az intézmény/csoport rendelkezésére a normál üzleti tevékenység keretei közé való visszatérés érdekében, illetőleg, hogy azokat miként tudják alkalmazni.
158. Az MNB véleménye szerint a jelenleg előzetesen elkészítendő tervek (pl. a likviditási vészhelyzeti terv) egy közös megelőző, helyreállítási tervbe történő integrálása révén megoldható a legkülönfélébb válság szituációkra való intézményi, illetőleg csoport szintű, tudatos felkészülés.
159. A vészhelyzeti és üzletmenet-folytonossági tervek, valamint a helyreállítási terv esetében is követendő gyakorlat a megfelelő dokumentáltság és jóváhagyási folyamat, az informatikai rendszer elégtelensége esetén is hozzáférhető, fizikailag elkülönült tárolás (papíralapon vagy külön adathordozón) és vészhelyzet esetén megfelelő időben történő hozzáférés biztosítása, a rendszeres, legalább évente megvalósuló felülvizsgálat, valamint a kapcsolódó

---

⁴² A hitelintézetek esetében a Hpt. 114. § (1) bekezdése alapján, a befektetési vállalkozások esetében a Bszt. 102. § (1) bekezdése alapján ez jogszabályi előíráson alapuló kötelezettség is. Az előzetesen elkészítendő helyreállítási terv nem azonos a Bit. 129-131/A. §-a által szabályozott pénzügyi, szanalási és pénzügyi helyreállítási tervvel. A biztosítói szektorban nincs „resolution” rendszer.

kommunikáció és képzések megvalósítása. Az informatikai vészhelyzeti tervek évenkénti tesztelése az intézményi IT kockázatfelmérés alapján kritikusnak minősített üzleti folyamatokat támogató informatikai erőforrások vonatkozásában értelmezendő.

VII. Átláthatóság és a belső védelmi vonalakkal kapcsolatos nyilvánosságra hozatal

160. Elvárt annak biztosítása, hogy az intézmény stratégiáit, politikáit, belső szabályzatait, belső eljárásrendjeit és ügyrendjeit az alkalmazottak a munkájukhoz és felelősségi szintjükhez igazodó mértékben megismerjék, megértsék és a változásokról folyamatosan értesüljenek.
161. A pénzügyi szervezetek tevékenységének és működésének minél jobb átláthatósága érdekében az MNB elvárja, hogy az intézmények a belső védelmi vonalak felépítéséről és működtetéséről a jogszabályi előírásokon túl is, de azokat szem előtt tartva, évente rendszeresen hozzanak nyilvánosságra, az érdekelt felek az intézmény/csoport valós és hiteles értékelését elősegítő érthető, valós, időben és tartalmát tekintve releváns információkat. A nyilvánosságra hozatallal kapcsolatos jogszabályi előírások viszonylag kevés, a belső védelmi vonalakkal összefüggő elemet határoznak meg. Az MNB jó gyakorlatnak tekinti az ajánlásban kifejtett témák szerinti tartalmat és szerkezetet. A belső védelmi vonalak tekintetében a nyilvánosságra hozatal során az alábbiakra javasolt kitérni:
- szervezeti forma, szervezeti struktúra bemutatása,
  - testületi rendszer bemutatása, irányítási és felvigyázási funkciók megvalósulása,
  - testületek, bizottságok bemutatása,
  - érdekkonfliktusok kezelésének módja,
  - belső kontroll funkciók szervezeti megoldásának bemutatása,
  - a kontroll funkciók függetlenségének értékelése,
  - az egyes kontroll funkciók közötti feladatmegosztás ismertetése, koordinációs mechanizmusok,
  - javadalmazási politika bemutatása.
162. A nyilvánosságra hozatal időzítése tekintetében az intézmény törekszik a pontosság szempontjának és az információ nyilvánosságra hozatala miatti késedelem veszélyének együttes mérlegelésére. A hitelintézetek és befektetési vállalkozások esetében a jogszabályi előírások egyértelműen rögzítik a nyilvánosságra hozatal időpontját.⁴³
163. A nyilvánosságra hozatal formáját tekintve a nyomtatott forma mellett az MNB ösztönzi az elektronikus eszközök és kommunikációs csatornák minél szélesebb körű alkalmazását. Az

---

⁴³ A hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2013/EU rendelet módosításáról szóló 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 433. cikk

MNB azon pénzügyi szervezetek részére⁴⁴ is javasolja, hogy az intézmény a nyilvánosságra hozatali kötelezettségének honlapján vagy azon az internetes felületen tegyen eleget, amelyen az éves számviteli beszámolóját hozza nyilvánosságra, amelyek számára ez nem jogszabályi előírás.

164. A jogsértések jelentésére vonatkozó jogszabályi előírások betartásán túlmenően⁴⁵ az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezetek működtessenek olyan eljárásokat is, amelyek lehetővé teszik, hogy az intézmény belső védelmi vonalainak működését, illetve annak valamely részrendszerét érintő fontos és megalapozott, a munkatársak részéről érkező felvetések, problémák az irányítási és/vagy a felügyelési funkciót ellátó testületek tudomására jussanak. Ezeknek az eljárásoknak biztosítaniuk kell a titkosságot azon munkavállalók érdekében, akik azt kezdeményezik. Biztosítani kell továbbá az ilyen eljárásoknak a jelentési vonalakon kívüli kezdeményezési lehetőségét is (pl.: közvetlenül a megfélelőség biztosítási funkció vagy a belső ellenőrzés vezetőjénél).

VIII. Záró rendelkezések

165. Az ajánlás a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 13. § (2) bekezdés i) pontja szerint kiadott, a felügyelt pénzügyi szervezetekre kötelező erővel nem rendelkező szabályozó eszköz. Az MNB által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, az MNB jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat.

166. Az ajánlásnak való megfelelést az MNB az általa felügyelt pénzügyi szervezetek körében az ellenőrzési és monitoring tevékenysége során figyelemmel kíséri és értékeli, összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal.

167. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a pénzügyi szervezet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a pénzügyi szervezet jogosult feltüntetni, hogy vonatkozó szabályzatában foglaltak megfelelnek az MNB által kiadott vonatkozó számú ajánlásnak. Amennyiben a pénzügyi szervezet csupán az ajánlás egyes részeit kívánja szabályzataiban megjeleníteni, úgy az ajánlásra való hivatkozást kerülje, illetve csak az ajánlásból átemelt részek tekintetében alkalmazza.

168. Az MNB jelen ajánlás alkalmazását 2015. január 1-jétől várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.

---

⁴⁴ A hitelintézetek esetében ez a Hpt. 122. § (3) bekezdése alapján jogszabályi kötelezettség.

⁴⁵ Befektetési vállalkozások: Bszt. 24/G.§, hitelintézetek: Hpt. 116.§,

169. Hatályát veszti a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének a belső védelmi vonalak kialakításáról és működtetéséről, a pénzügyi szervezetek irányítási és kontroll funkcióiról szóló 6/2013. (III. 11.) számú ajánlása.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

A biztosító saját kockázatainak (az ORSA-elveken alapuló) előretekintő értékelésre vonatkozó iránymutatások

BEVEZETÉS

A Szolvencia II folyamat elhúzódása miatt az EIOPA⁴⁶ – élve az 1094/2010. számú rendelet 16. cikkében lévő felhatalmazással – iránymutatásokat fogalmazott meg a nemzeti felügyeletek számára annak érdekében, hogy a 2009/138/EK keretirányelv (a továbbiakban: Szolvencia II irányelv) hatálybalépéséig és alkalmazásáig hátralévő felkészülési időszak alatt az európai felügyelési gyakorlatok egymáshoz közelítő folyamatát (konvergenciáját) elősegítse.

Az EIOPA ajánlás elsősorban az előretekintő értékelési folyamat során elérendő célokat tartalmazza, ugyanakkor nem mondja meg, hogy ezeket milyen módon kell a biztosítónak végrehajtania, illetve a nemzeti felügyeleteknek betartatnia.

Az EIOPA ajánlás tartalmaz iránymutatást arra vonatkozóan is, hogy az előretekintő értékelés során a hatályos nemzeti szabályozáson túlmutató elvárásokat a nemzeti piacok mekkora részére vonatkozóan kell teljesíteni. Ezáltal a biztosítók jelentős hányadával szemben a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (Bit.) 91/Q §-ban megfogalmazott követelményeken túl további elvárások fogalmazódnak meg az előretekintő értékelés során.

A Bit. 91/Q §-ban foglalt saját kockázat- és szavatolótőke-értékelési rendszerrel szemben támasztott követelményeket a jogalkotó úgy fogalmazta meg, hogy azokat minden, a Bit. alapján működő biztosítónak végre kell tudnia hajtania a jelenlegi szabályozási környezetben. **Az EIOPA ajánlás ugyanakkor ezen túlmenően a felkészülési szakasz részeként Szolvencia II szerinti számításokat is előírányoz.**

Jelen ajánlás célja, hogy az új tőkeszabályozásban megjelenő, a biztosító által elvégzendő saját kockázatok előretekintő értékelésének eljárásaira, illetőleg annak elemeire vonatkozóan értelmezést adjon, egyúttal ismertetve az MNB álláspontját: milyen célokat szolgál az előretekintő értékelés, milyen részei vannak, milyen tartalmú dokumentumokat vár el az MNB az előretekintő értékelés bemutatására, alátámasztására. Az MNB továbbá értelmezést kíván nyújtani jelen ajánlás útmutatásai, valamint a Bit. 91/Q §-ban foglalt saját kockázat- és szavatolótőke-értékelési rendszerrel kapcsolatos követelmények közötti összefüggésekről.

---

⁴⁶ EIOPA: European Insurance and Occupational Pensions Authority

Az egyedi biztosítókra vonatkozó megfontolások

I. Arányosság elve

A Szolvencia II keretirányelv nem ad részletes meghatározást, illetve részletszabályokat, milyen eljárások, esetleges küszöbértékek köthetők az arányosság elvéhez, továbbá hogyan kell felállítani és megvalósítani arányos normákat az egyes eljárások tekintetében.

Ennek megfelelően az arányosság elvének alkalmazása nem jelenti valamilyen automatizmus felállítását, amit minden biztosító egységesen bevezet és alkalmaz az eljárásaiban, így nem jelenti azt sem, hogy egyszerűsítések kerülnek meghatározásra, amit egységesen behatárolt feltételek mellett vesznek figyelembe a biztosítók.

Az arányosság megítélése kétirányú, így előfordulhat, hogy az arányosság elvére hivatkozva az MNB egyes kockázatok tekintetében sokkal összetettebb és átfogóbb felmérést vár el egyes biztosítóktól a biztosító saját kockázatainak (az ORSA-elveken alapuló) előretekintő értékelése (továbbiakban: *Forward looking assessment of own risk (based on the ORSA principles)* - FLAOR) folyamat keretében, mint amelyet a tevékenység nagyságrendje indokolna.

Az MNB elvárja, hogy a biztosító az arányosság elvének érvényesítését csak indokolt mértékben alkalmazza. Az arányosság elve nem alkalmazható a jogszabályból eredő követelményeknek való megfelelés vizsgálatára, sem pedig az irányító testület FLAOR folyamatban való részvételére, koordinációjára.

A biztosítónak – az arányosság elvének megfelelően – lehetősége van egyes (al)kockázatok esetében egyszerűsítéseket alkalmazni, azonban ezeket minden esetben alá kell támasztania és megfelelően indokolnia kell.

Az arányosság elvének kereteit tekintve viszont megfontolásra kerül mind a biztosító, mind az MNB oldaláról:

- 1) lehetséges-e automatikus elemeket felállítani,
- 2) lehetséges-e küszöbértékeket meghatározni.

Az MNB a felügyelt intézmények, tevékenységek behatárolt körére kialakíthat és alkalmazhat automatizmusokat és egyszerűsítéseket – az egyedi intézményi specialitások egyértelmű elsőbbségének sérelme nélkül.

Általános elvek az arányosság elvének alkalmazásakor

A biztosító tevékenységének

1) jellege

A figyelembe veendő tényezők a kockázati profil, ezen belül a kockázati kitettség, hogy rövid kifutású, vagy hosszú távú kockázatok jellemzi-e a biztosítót (innovatív és kockázatos magatartás),

a kockázatok milyen specialitásokat hordoznak, ideértve a viszontbiztosítási kapcsolatokat, az esetleges captive biztosítói kapcsolódást.

A kockázati profil felmérése (a kockázatok azonosítása, értékelése, elemzése, a kockázatérzékenység megállapítása) alapján a termékstruktúra összetett-e, amely magasabb kockázatot hordoz, vagy egyszerű struktúrából és szolgáltatási kötelezettségekből áll, ezen belül a befektetési portfólió alacsony, vagy magas kockázatú. Milyen és hányféle új termék került bevezetésre, esetleg a biztosító egy új üzletágban kezdett el tevékenységet.

Bizonyos üzleti tevékenységeket maga a jogalkotó is kockázatosabbnak ítél, ezáltal a FLAOR folyamatban is kiemelten kezelendők, ilyen: a felelősségbiztosítások, a hitelbiztosítások, a kezesi biztosítások és más szempontok (garanciális elemek) alapján a befektetési egységekhez kötött (ún. unit linked) biztosítások.

2) nagyságrendje

E jellemző esetén az eszközök és a források értéke a meghatározó (gazdasági értéken, illetve alternatív értékelés is alkalmazható). Figyelemmel kell lenni a befektetési portfólió kockázati kitétségre, a piaci részarányra (piaci sokk, illetve a biztosító a romló pénzügyi helyzetében milyen módon képes reagálni a piaci folyamatok oldaláról érkező hatásokra). A biztosító jogi működési formája is befolyásoló tényező lehet; egy részvénytársaság általánosságban nagyobb súllyal jöhet szóba a piaci hatást tekintve, mint egy egyesületi formában működő biztosító. Azonban minden esetben egyedileg kell megvizsgálni, hogy a tevékenységi forma milyen befolyással van, illetve milyen mértékű kölcsönhatás van az adott biztosító piaci részarányával, a kockázati kitétséggel. A nagyságrendre vonatkozó arányosság megítélésekor – kiemelten a csoportszintű egyetlen FLAOR jelentés készítésekor – az MNB alapvetően a hazai biztosítási piaci viszonyokat tekinti mérvadónak; függetlenül attól, hogy a csoport esetlegesen ettől eltérő kritériumokat (pl. a csoporton belüli arányt) határoz meg az arányosság elvének alkalmazását szabályozó dokumentumában.

3) összetettsége

A tevékenység jellegével mutat kapcsolatot, amelyből adódnak a módszertanok, és a fejlett rendszerek használatának követelménye. A figyelembe veendő tényezők a termékstruktúra (pl. kötelező felelősségbiztosítások, járadékot biztosító termékek, biztosítékok, opcionális elemek pl. az életbiztosítási szerződésekben, stb.), valamely tevékenység típusok dominanciája, e domináns tevékenységek hatása a biztosító más tevékenységi területeire, a vezetőség felkészültsége (szofisztikált kockázatkezelés), és megfelelő befektetési stratégia. Itt jelennek meg az egyes üzleti tevékenységek kölcsönhatásai, fertőzési kockázatai, a csoportkapcsolatokból eredő kockázatok. Mindezek egyensúlyban tartása elvárt a biztosító, illetve a biztosítói csoport pénzügyi stabilitásának fenntartása mellett.

Az MNB javasolja, hogy a biztosító rögzítse a FLAOR jelentésben, hogy az arányosság alkalmazásáról (vagy annak eltekintéséről) való döntés során mely tényezőket milyen súllyal vett figyelembe, illetve igazolja e döntés helyességét.

Az MNB az alábbi szempontok vizsgálatát javasolja az arányosság alkalmazásának eldöntéséhez:

- termékjelleg (garanciák, opciók)
- ügyfélkör
- szerződések darabszáma, állománydíj
- saját adatstatisztikák rendelkezésre állása
- értékesítési csatornák
- csoporthoz való tartozás
- szövegesen leírható és számszakilag kifejezhető kockázatok egymáshoz viszonyított nagyságrendje,
- adatminőség,
- kockázatcsökkentő technikák.

Az arányosság elvének érvényesítése, alkalmazása az alábbi főbb területeken jelentkezhet:

1) biztosítástechnikai tartalék számítása

Meg kell vizsgálni, hogy az alkalmazott számítási módszertanok, feltételezések, egyszerűsítések összhangban állnak-e a termékstruktúrából következő biztosítástechnikai tartalékok képzésével (különös tekintettel a garanciákra, opciókra). Figyelembe kell venni, hogy milyen értékelési elvet követ a biztosító.

2) szavatoló tőke, általános szavatolótőke-megfelelési igény számítása

Az általános szavatolótőke-megfelelési igény értékelése nem szükségszerűen jelent egy komplex megközelítést. Az arányosság elve alapján az alkalmazott módszerek széles skálán mozoghatnak: elegendő lehet egyszerű stressz tesztek alkalmazása, de szükség lehet bonyolult gazdasági tőke modell alkalmazására is, beleértve a különböző elemzéseket (pl. a standard formula kockázati moduljai, almoduljai tőkeszükségletének számítása alátámasztásául használt módszertanok, feltételezések, egyszerűsítések, a biztosító specifikus paraméterek alkalmazásának szükségessége).

Az e körben alkalmazott gazdasági tőke modelleknek azonban nem kell kielégíteniük a belső modellekkel kapcsolatban megfogalmazott követelményeket.

Az arányosság elvének alkalmazása nemcsak a biztosító tevékenységének összetettségét tükrözi, hanem annak részeként fogható meg a FLAOR folyamat gyakorisága is. Amennyiben a kockázati

profil jelentősen változik (pl. új termékstruktúrát alakít ki a biztosító, jelentősen megváltoztatja a befektetési politikáját, az addig alkalmazott értékelési elvet megváltoztatja, kockázattűrési mértéke nagyságrendjét jelentősen módosítja, stb.), akkor haladéktalanul le kell folytatni a FLAOR eljárást is. (SII irányelv 45 cikk 5. bekezdés)

Az arányosság elvének alkalmazása a kisméretű biztosítók esetében egyszerűsített (könnyített) FLAOR folyamat teljesítését várja el. *Az egyszerűsített FLAOR folyamat alkalmazása során a biztosítónak igazolnia kell, hogy a normál FLAOR folyamat lefolytatása a biztosító számára aránytalan terhet jelentene, és érdemben nem szolgálna többletinformációval.*

Az MNB elvárásai az Szolvencia II szabályozás hatálya alá került biztosítók esetében:

Az MNB számára az arányosság éppen olyan fontos körülmény, mint a felügyelt intézmény részére, ugyanis követelmény, hogy az MNB felügyelési feladatkörében a szükséges mértékben és a kellő mélységben járjon el.

Ennek eszköze az MNB által működtetett KOMÓD (kockázatalapú felügyelés módszertani kézikönyve), amely a mindenkor hatályos adatszolgáltatási, információ nyújtási követelmények alapján számítható.

Mindezek értelmében tehát a felügyelés és a felügyelt intézmény oldaláról is egyaránt arányos módon kell eljárni.

Az MNB a felügyelt intézmények, tevékenységek behatárolt körére kialakított automatizmusokat és egyszerűsítéseket alkalmaz, amelynek során meghatározza azokat a jellemzőket, amelyek behatárolt módon, egységesen érvényesíthetők, egyrészt a KOMÓD besorolás alapján a felügyelt biztosító:

- 1) gyenge
- 2) közepes alatti
- 3) közepesnél erősebb
- 4) erős

hatású intézmény, másrészt az MNB minimum az alábbi tényezőket veszi figyelembe:

- 1) piaci részarány,
- 2) kockázati profil: termékstruktúra összetettsége, termékek és károk kifutása,
- 3) szavatoló tőke feltöltöttség (a múltban és várhatóan a jövőben),
- 4) a szavatoló tőke számításakor alkalmazott feltételezések megfelelősége,
- 5) a kockázatkezelési funkció működése.

II. Az igazgatási, irányító vagy felügyelő testület felelőssége

A Bit. a Szolvencia II rendszer bevezetésére és alkalmazására való felkészülés érdekében több ponton is hatályba léptetett a vállalatirányítással kapcsolatos követelményeket. Az MNB a Bit. 91/D. § (1) a)-b), 91/L. § (2), 91/M. § (1), 91/Q. § (4), (6) és jelen ajánlás 27, 67d) 70, 75 pontjaiban leírtakon túlmenően az alábbiak figyelembe vételét látja indokoltnak.

A biztosító irányításáért felelős testülete, illetve azok tagjai aktív szerepet vállalnak a FLAOR elvégzésében, mind a tartalmát, mind a technikai részleteit illetően megfelelően kialakított folyamatot működtetnek és ültetnek át a gyakorlatba, hozzájárulva a kockázatkezelési funkció hatékonyságához. Ezzel egyúttal azt is fel lehet mérni, hogy a biztosítót irányító testület, illetőleg annak tagjai, mennyire vannak tisztában a biztosító kockázati kitettséggel, és a jövőben felmerülő kockázatokkal, azok hatásaival. A FLAOR folyamat tehát lehetőséget nyújt arra, hogy a biztosító vezetősége felmérje és megértse a biztosító kockázatait, továbbá, hogy azok kezelésére hogyan és milyen mértékben kell tőkefedezetet képezni, illetve milyen egyéb alternatív kezelési, kockázatcsökkentési technikák alkalmazhatók.

Az MNB elvárásai:

- 1) A biztosító irányításáért felelős testülete a feladatához megfelelő eszközrendszert telepít: meg kell tudnia ítélni, hogy a kockázatok azonosítása és mérése, vagy a becslése helyesen történt-e és az ehhez szükséges valamennyi faktort figyelembe vették-e. Megfelelő utasításokkal kell rendelkezni arról, hogy a menedzsmentnek milyen intézkedéseket kell tennie, valamint ezeknek olyan intézkedéseknek és eljárásoknak kell lennie, amelyek a meghatározott kockázati típusok esetén meg is valósíthatók.
Ennek megfelelően a biztosító irányításáért felelős testülete hagyja jóvá az ún. FLAOR folyamat szabályzatot és ezáltal biztosítja, hogy a FLAOR folyamat megfelelően kialakított és alkalmazott lesz a gyakorlatban.
- 2) További elvárásként jelenik meg a biztosító irányításáért felelős testülete számára, hogy a kockázatok azonosításán és mérésén túl legyen tisztában az ennek megfelelő tőkekövetelmény számításához szükséges feltételezésekkel (alternatív számítási módszerek, egyszerűsítések, biztosítás specifikus paraméterek, kockázatcsökkentési technikák, stb.), amivel biztosítja a biztosító stabil pénzügyi működését, az ehhez szükséges megfelelő döntéshozatalt.
- 3) Az is a biztosító irányításáért felelős testületének a felelőssége, hogy FLAOR folyamat eredményei ismeretében határozza meg rövid és hosszú távú tőketerveit, figyelembe véve a biztosító üzleti és kockázati stratégiáját is. Ez a terv magában foglalja azokat a forrásbevonási vagy kockázatcsökkentési alternatívákat, amelyek egy nem várt negatív

helyzetben, a jogszabályokban, illetve a biztosító saját kockázati étvágyában meghatározott kockázatokra számolt tőkekövetelmény teljesülését lehetővé teszik.

A FLAOR folyamat elsőrendű célja tehát, hogy mind rövid, mind hosszú távon elősegítse az üzleti stratégiában meghatározottak szerint a biztosító saját értékelése szerint a biztonságos működést és a megalapozott döntéshozatalt, továbbá biztosítsa a jogszabályok által meghatározott szavatolótőke-megfelelési igény megfelelő szintjét.

- 4) A megfelelő döntésekhez a biztosító irányításáért felelős testülete figyelembe veszi a FLAOR folyamat eredményeit, azon belül a jövőben váratlanul, ám reálisan bekövetkező piaci sokkok, kedvezőtlen piaci, külső környezeti folyamatok hatásait is.
- 5) A biztosító irányításáért felelős testületével, illetve azok tagjaival szemben megfogalmazódnak elvárások: azaz szakmai alkalmasság és üzleti megbízhatóság („fit and proper”) követelmények teljesülése (megfelelő megbízhatóság, integritás, tudás, gyakorlat), amely elvárások egyrészt a Bit. vonatkozó szabályait jelentik, másrészt jelen ajánlás tartalmazza.

III. Dokumentáció

Az ajánlás 75. pontjában leírtakon túlmenően az alábbiak figyelembe vétele indokolt.

A FLAOR folyamatot, az ezzel kapcsolatos eljárást megfelelően kell dokumentálni, vagyis egyértelmű és világos információ nyújtása az elvárás. Ennek érdekében az MNB álláspontja szerint az alábbiak teljesülése szükséges:

- 1) A FLAOR szabályzat tartalmazzon minden lényeges elemet, kitérve a dokumentáció részleteire, a rögzítendő információktól elvárt minőségi követelményekre.
- 2) A FLAOR dokumentáció elérése egyszerű legyen az érintett munkatársak, illetve az MNB számára, beleértve a jelentést is, amely egyben az ellenőrizhetőségét is elősegíti.
- 3) A biztosító által lefolytatott FLAOR nyilvántartása magába foglalja a folyamat minden egyes lépését, az eredmények összegzését és értékelését mind a belső, mind a felügyeleti hatóság számára küldendő jelentést illetően.
- 4) A dokumentációs rendszerben egyértelműen és világosan kell megadni a szavatolótőke-szükséglet számítására vonatkozó információkat, (standard formula esetében biztosító specifikus feltevéseket, alkalmazott módszereket; belső modell esetében ezen túlmenően kiemelt fontosságú a modellparaméterek és feltételezések pontos rögzítése).
- 5) A dokumentációban meg kell nevezni a FLAOR folyamat végrehajtásában résztvevőket és felelősöket, a beszámolási kötelezettséget (illetőleg a menedzsment visszacsatolásait). A FLAOR folyamatban résztvevőkre vonatkozóan ki kell térni olyan részletekre is, hogy ki, mikor, mit és hogyan jelent a FLAOR folyamat végzése során, és azokra milyen módon kell reagálnia a vezetőségnek (visszacsatolás).

A FLAOR folyamatról szóló információk összességében nem kell, hogy egy új jelentési rendszert alkossanak, ha a biztosítónál már kialakított és használatban lévő belső dokumentációk, a jelentési rendszerek alapvetően, vagy túlnyomórészt megfelelnek a FLAOR jelentési rendszertől elvárt követelményeknek. Amennyiben a már meglévő rendszer kisebb hiányosságokat mutat a FLAOR folyamat dokumentációjától és jelentési rendszerétől elvárt követelményekhez képest, akkor ezekkel a (részben) hiányzó adatokkal, elemekkel, dokumentációkkal ki kell egészíteni, hogy teljes képet nyújtson és ténylegesen megfeleljen a FLAOR folyamat kapcsán elvárt követelményeknek.

Ki kell emelni, hogy mivel a FLAOR kettős funkciót tölt be, az MNB ellenőrzés célját szolgáló dokumentációnak, illetőleg az MNB számára benyújtott jelentésnek szűkebb adathalmazt is elegendő tartalmaznia, mint a biztosító belső FLAOR folyamat dokumentációja, azonban biztosítani kell a lehetőséget, hogy az MNB felülvizsgálat, az MNB és a biztosító között folytatott párbeszéd, vagy egyeztetés során az MNB részéről további részletek is bekérhetők, megtekinthetők legyenek.

IV. A saját kockázatok (az ORSA-elveken alapuló) előretekintő értékelésére (FLAOR) vonatkozó intézkedések

Az ajánlás 62, 71, 72, 74. pontokban leírtakon túlmenően az alábbiak figyelembe vétele indokolt.

A jogszabályi rendelkezések értelmében a biztosítónak az általános irányítási követelmények alapján rögzített, a biztosító ügyvezetése által elfogadott szabályzatban kell megfogalmaznia a kockázatkezelésre vonatkozó politikáját (Bit. 91/C. § (3) bekezdés a) pont). A FLAOR, mint a kockázatkezelés része, azon folyamatok közé tartozik, amelynek részletes szabályait szintén szabályzatban kell meghatározni, vagyis a FLAOR szabályzat nem feltétlenül egy önálló szabályzat. Az azonban egyértelmű elvárás, hogy ez a szabályzat – akár önálló, akár minimum követelményként a kockázatkezelési politika részeként – rögzítse a FLAOR teljes folyamatának eljárási szabályait, illetve a releváns szabályzatokra való utalást.

A FLAOR szabályzat kitér mindazokra az egyéb elemekre is, amelyek a folyamatot teljessé teszik (adatbázis, annak minősége, dokumentációk, információs és jelentési rendszer, gyakoriság).

Az arányosság elvével összhangban, valamint figyelemmel az „I. Arányosság elve” pontban írtakra, a biztosító a FLAOR folyamat céljaira (is) alkalmas adatbázist működtet, rendelkezik belső információs rendszerrel, ezen felül a biztosítónak felügyeleti célokat szolgáló adatszolgáltatást is kell nyújtania.

Az SII irányelv nem határoz meg konkrét időszakot, azonban a szabályozói oldal a Bit. 91/Q. § (7) bekezdésében a biztosító saját kockázat és szavatolótőke-értékelési rendszer lefolytatására minimum éves gyakoriságot állapít meg. Az EIOPA FLAOR iránymutatás – amely jelen ajánlás alapja – ugyancsak az éves gyakoriság mellett érvel; további részletek a *XIV. Gyakoriság pontban* kerülnek leírásra.

A FLAOR szabályzatot a biztosító évente legalább egyszer felülvizsgálja, a felülvizsgálat alapján szükséges módosításokat a biztosító ügyvezetésének jóváhagyása alapján át kell vezetni.

Az MNB elvárásai:

A FLAOR szabályzat térjen ki a folyamat elemeire, amelyek minimálisan a következők:

- 1) a FLAOR folyamat időtávjának meghatározása (elvárt a 3-5 év)
- 2) a jelenlegi és a jövőbeni üzleti pozíció, tőkeigény
- 3) az alkalmazott értékelési elv
- 4) a kockázatazonosítás, kockázati étvágy, kockázattűrési mérték (ideértve a termékstruktúrát, és befektetési politikát, üzleti modellt, kockázati profilt; a kockázati profil, a kockázatvállalási határok és a szavatolótőke-igény közötti kapcsolódást, beleértve mindazokat a mutatószámokat, amelyekkel ezt nyomon követik, különösen a jelentős mérték, a különböző küszöbértékek meghatározását)
- 5) a szavatolótőke-szükséglet és a biztosítástechnikai tartalékok számítási módszertana (szöveges és számszaki formában kifejezhető kockázatok), különösen a hosszú távú garanciákra és részvénytőke kockázatokra vonatkozó intézkedések, a biztosító specifikus paraméterek használata, illetve a belső modell feltételezéseinek ismertetése
- 6) adatminőség, azaz hogyan érvényesítik az adatminőségi követelményeket: adatok helyessége, teljessége, az adatválasztás, az adatválasztási gyakoriság, valamint a választott adatperiódus, adathasználat módszertana és módosítása, adathiány, azok pótlása hogyan történik, a pótlás korlátai, (stb.)
- 7) stressz tesztek, scenárió-elemzések, reverse tesztek, egyéb elemzések lefolytatása
- 8) a kockázatkezelési rendszer és a FLAOR folyamat kapcsolódási pontjai, kölcsönhatásuk működése
- 9) a rendelkezésre álló források besorolása (tiering)
- 10) a FLAOR folyamat elemei arányos alkalmazásának okai (beleértve az arányosság elve alkalmazásának ismérveit)
- 11) a FLAOR folyamat elemeinek felelősei, a folyamat koordinátora (beleértve a kiemelt ellenőrzési pontokat, a kiemelten fontos feladatkört betöltők felelősségét, a hatás- és feladatkörök megosztását)
- 12) a FLAOR folyamat elfogadási mechanizmusa,
- 13) a határidők,
- 14) a belső és az MNB felé a beszámolás rendje, ideértve a jelentésekkel szemben támasztott tartalmi követelményeket

(A FLAOR folyamatról, annak eredményéről, illetve a rendkívüli FLAOR indulásáról és eredményeiről az MNB a megfelelő időben és a megfelelő tartalommal kapjon tájékoztatást. Ezért az MNB célszerűnek tartja, hogy az MNB-nek benyújtott FLAOR jelentés és az MNB rendszeres éves jelentés, vagyis az éves adatszolgáltatás időpontja – figyelemmel az üzleti tervezés időszakára is – egymáshoz képest lehetőleg ne túl távoli időpontban történjen. A FLAOR jelentés benyújtása lehetőleg a tárgyév szeptember 30-ig történjen meg.)

- 15) a FLAOR lefolytatásának gyakorisága, illetőleg a rendkívüli FLAOR folyamat kiváltó okai,
- 16) a FLAOR folyamat eredményének értékelése, a vezetőség lépéskényszerei.

V. A saját kockázatokról készített (az ORSA-elveken alapuló) összes előretekintő értékelés nyilvántartása

Az ajánlás 75. pontban leírtakon túlmenően az alábbiak figyelembe vétele indokolt.

A FLAOR folyamatának és eredményeinek mindenkor megfelelően alátámasztottnak és megfelelően dokumentálnak kell lenniük. A nyilvántartásnak le kell fednie legalább a lényeges/számottevő témaköröket, azon belül mindazon részletkérdéseket, amelyek egymás mellé rendezésével áll össze a FLAOR folyamat dokumentációja.

A biztosító külön-külön nyilvántartja minden egyes FLAOR folyamat lépéseit, eredményeit és a kockázati profilnak a szavatolótőke-szükséglet számításául szolgáló feltételezésektől való eltérésének a mérését. Egyúttal ezek a rögzített adatok biztosítják, hogy harmadik fél is megértse a FLAOR folyamatot és annak részleteit, továbbá a biztosító a rendelkezésre álló rögzített információkból képes legyen fejleszteni a tőkeszámítások alátámasztásául szolgáló becsléseket.

A FLAOR folyamatok dokumentálása során az MNB elvárása szerint rögzítésre kerülnek az alábbiak:

- 1) Az egyedi kockázatok elemzése, a kockázat leírása.
- 2) A kockázatok mérése/becslése és a tőkeallokációs folyamat közötti kapcsolat ismertetése és annak magyarázata hogyan alakították ki az engedélyezett kockázatvállalási határértékeket.
- 3) A szavatoló tőkével nem fedezett kockázatok kezelésének bemutatása.
- 4) A FLAOR folyamat során alkalmazott mérések/becslések, megközelítések technikai specifikációja, ideértve a részletes ismertetését a fő, meghatározó elemek szerkezetének. Továbbá fel kell sorolni és indokolni a megközelítésekhez használt feltételezéseket, e folyamat nem független elemeit, ha vannak, az általános szavatolótőke-megfelelési igényhez választott biztonsági szint magyarázatát és azokat az ésszerű megfontolásokat, amelyek a szavatolótőke-szükséglet számítása során alkalmazott biztonsági szinttől eltérő

biztonsági szinthez vezettek. Nem utolsó sorban magyarázat kell arról is, hogyan kezeli a FLAOR folyamat az adatok, paraméterek bizonytalanságát, illetve az ebből adódó mérési/bebecslési bizonytalanságokat.

- 5) Ismertetni kell a hosszú távú garanciákra és a részvénytőkepiaci kockázatokra vonatkozó intézkedések alkalmazásának okait, az engedélyezett alkalmazástól való eltérést, annak indokait; ezzel összefüggésben az MNB felé megtett, vagy megtenni szándékozott lépéseket.
- 6) Ismertetni kell az általános szavatolótőke-megfelelési igény összegét (értékét) a FLAOR folyamat által lefedett teljes időszakra (a hosszú távú tervezési szemlélet alapján), valamint a lefedett üzleti időszak tekintetében azt is ismertetni kell, hogyan felel meg ez az évenkénti általános szavatolótőke-megfelelési igénynek.
- 7) A biztosítónak folyamatosan meg kell felelnie a tőke-megfelelésre vonatkozó és a biztosítástechnikai tartalékokkal kapcsolatos jogszabályi előírásoknak, valamint be kell mutatni, hogy a számítások ésszerűek, azok konklúziói megfelelőek. Be kell mutatni a szavatoló tőke helyzetének alakulását az üzleti terv megvalósításának tükrében, vagyis figyelemmel kell lenni a szavatolótőke-szükséglet és a biztosítástechnikai tartalékok megfelelő szintjére.
- 8) Azonosítani és magyarázni kell a biztosító kockázati profiljának és a szavatolótőke-szükséglet alátámasztásául szolgáló számítások összehasonlítása során feltárt eltéréseket; a jelentős eltérések esetén minden egyes eltérésről részletes ismertetést, belső dokumentációt szükséges készíteni, ami egyúttal ismerteti a biztosító lépéseit, vagy a jövőbeni lépéseit az ilyen esetekben.
- 9) A dokumentációval szembeni követelmény, hogy bemutassa a szavatoló tőke növelését biztosító stratégiát, ha erre szükség van; továbbá ki kell térni a szükséges és lehetséges időtávra, ami alatt a stratégiában megfogalmazott célt eléri és a biztosító pénzügyi helyzetét megfelelően stabilá teszi.
- 10) Mindazon külső és belső faktorok ismertetésére, amelyek a távlati tervezés során megfontolásra és figyelembe vételre kerülnek. Magyarázat arról, hogy a kockázatok eltéréseinek azonosítása hogyan történik, mi alapján dönti el a biztosító a határértékeket (lényeges/számottevő eltérések, amikor be kell avatkozni, illetőleg ahol jogi kötelelem áll fent az intézkedésre).
- 11) A FLAOR folyamat során alkalmazott mérések, bebecslések eredményeiből következő, tervezett management intézkedések részletes ismertetése, kitérve ezek magyarázatára és megalapozottságára (megvalósíthatóságára). Szintén ismertetni kell ezeknek az intézkedéseknek, a FLAOR folyamatban alkalmazott mérésekre/bebecslésekre gyakorolt (viszont)hatását.
- 12) A biztosító vezetőségének – a FLAOR folyamathoz kapcsolódó – különböző eljárásait is rögzíteni szükséges, ideértve mind a belső ellenőrzési funkciót, mind a külső ellenőrzés által végzett vizsgálatok, elemzések eljárásait, az azokra történő válaszadási, intézkedési visszajelzési automatizmusokat.
- 13) A belső modellt alkalmazók esetében:

- Ismertetni kell a belső modellt alkalmazóknak az engedélyezett modell eltéréseit, változtatásait az engedélyezettől, amennyiben ilyen folyamat történt.
- Meg kell határozni a vonatkozó szabályzat szerint, hogy az MNB által jóváhagyott belső modell módosításai, illetve a bevezetendő eltérések jelentősnek – és így engedélykötelesnek – minősülnek-e.
- Meg kell jelölni a változtatás okát (pl. az irányítási rendszerben, a technikai specifikáció megfelelőségében, a kockázati profilban bekövetkezett változás miatt volt szükséges a módosítás).
- Csoportmodell alkalmazása esetén a helyi megfelelőség elemzése.

VI. A saját kockázatok (az ORSA-elveken alapuló) előretekintő értékeléséről szóló belső jelentés

A z ajánlás 75. pontjában leírtakon túlmenően az alábbiak figyelembe vétele indokolt.

A belső információs rendszer, a kialakított belső jelentési rendszer működtetése fontos eszköz. A gyakorlatban meg kell felelnie annak a követelménynek, hogy FLAOR egy olyan eszközzé váljon, ami biztosítja, hogy az éves és a hosszú távú üzleti tervezés bázisa, továbbá a FLAOR eredmény ismertetése a döntési folyamat része, azokban figyelembe vételre kerül.

Annak érdekében, hogy ezek a feltételek teljesüljenek, az arányosság elvére is figyelemmel, a biztosítónak olyan belső jelentési és dokumentációs rendszert kell kialakítania, amely megteremti a lehetőséget, hogy az információk pontosan és időben megosztottak legyenek mindazon szervezeti egységekkel és döntéshozókkal, illetve kulcspozíciót betöltő munkatársakkal, akiknek arra a munkakörükből adódóan, továbbá a feladatuk teljesítéséhez szükségük van.

VII. A saját kockázatok (az ORSA-elveken alapuló) előretekintő értékeléséről szóló felügyeleti jelentés

A FLAOR jelentés készítésének alanyi körbe bevonásra kerülő intézményekre a küszöbérték megegyezik az "Iránymutatások az információk benyújtásáról a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságoknak" vonatkozó pontjaival, amelyről az érintettek értesítést kaptak.

A Bit. 91/Q. § a saját kockázat- és szavatolótőke-értékelési rendszer követelményeit szabályozza, értelemszerűen a hatályos Szolvencia I. rendszeren belül. A hivatkozott 91/Q. § (8) bekezdése előírja, hogy a biztosító tájékoztatja az MNB-t a saját kockázat- és szavatolótőke-értékelési rendszer eredményéről és az értékelés során használt módszerekről.

Az MNB a Szolvencia II rendszer alkalmazását megelőző időszakban ezen ajánlás 2. számú mellékletében megfogalmazott speciális elvárásokkal kíván segítséget nyújtani, hogy a biztosító a Bit. 91/Q. § (1)-(9) bekezdésben foglaltak teljesítésének maradéktalanul eleget tudjon tenni, továbbá az EIOPA ún. Szolvencia II felkészülési szakaszra kibocsátott, a FLAOR-ról szóló iránymutatásban foglalt elvárásoknak is megfeleljen.

Ennek értelmében az MNB a Szolvencia II rendszer alkalmazását megelőző időszakban ezen ajánlásban megfogalmazott speciális elvárások figyelembe vételével kívánja értékelni a biztosítók felkészültségét a saját kockázat és szavatolótőke-értékelési rendszer és a FLAOR folyamat lefolytatása kapcsán.

Az MNB elvárásai a FLAOR folyamatról szóló felügyeleti jelentési kötelezettség tartalmára vonatkozóan:

- 1) a számszaki adatok bemutatása, a vizsgált időtávon (éves bontásban)
  - 1.1. szavatoló tőke
  - 1.2. szavatolótőke-szükséglet, minimális tőkeszükséglet
  - 1.3. tőkefeltöltöttség
  - 1.4. biztosítástechnikai tartalékok
  - 1.5. általános szavatolótőke-megfelelési igény
  - 1.6. stressz tesztek / szcenárió elemzések eredményei

- 2) a szöveges értékelés kiterjed (összhangban a IV. A saját kockázatok (az ORSA-elveken alapuló) előrettekintő értékelésére vonatkozó intézkedések pontban található MNB elvárásokkal)
  - 2.1. a számszaki adatok értékelésére
  - 2.2. a FLAOR folyamat teljes időtávjára
  - 2.3. a jelenlegi és a jövőbeni üzleti pozícióra, tőkeigényre
  - 2.4. az alkalmazott értékelési elvre
  - 2.5. a kockázati profil ismertetésére, kockázatazonosításra, kockázati étvágyra, kockázattűrési mértékre (ideértve a termékstruktúrát, üzleti modellt, kockázati profilt; a kockázati profil, a kockázatvállalási határok és a szavatolótőke-igény közötti kapcsolódást, beleértve mindazokat a mutatószámokat, amelyekkel ezt nyomon követik, különösen a jelentős mérték, a különböző küszöbértékek meghatározását)
  - 2.6. a szavatolótőke-szükséglettel és a biztosítástechnikai tartalékokkal kapcsolatos jogszabályi megfelelés ismertetésére (Bit 91/Q (5) bekezdés),
  - 2.7. a biztosító specifikus paraméterekre
  - 2.8. a szavatolótőke-szükséglet és biztosítástechnikai tartalékok számítási módszertanára (szöveges és számszaki formában kifejezhető kockázatok), különösen a hosszú távú garanciákra és piaci részvénykockázatokra vonatkozó intézkedésekre, illetve a belső modell feltételezéseinek ismertetésére
  - 2.9. az adatminőségre, azaz az adatminőségi követelmények érvényesítésére: adatok helyessége, teljessége, az adatválasztás, az adatválasztási gyakoriság, valamint a választott adatperiódus, adathasználat módszertana és módosítása, adathiány, azok pótlása hogyan történik, a pótlás korlátai, (stb.)

- 2.10. a belső modell hatályára, csoportszintű belső modell esetén a helyi megfelelés vizsgálatára
- 2.11. a tőkekövetelmény számításához szükséges feltételezésekre, alternatív számítási módszerekre, egyszerűsítésekre, kockázatcsökkentési technikákra
- 2.12. a szavatoló tőke besorolására (tiering)
- 2.13. a FLAOR elemek arányos alkalmazásának okára
- 2.14. a FLAOR folyamat eredményének értékelése, a biztosítót irányító testület lépéskényszereire: milyen intézkedések szükségesek a megfelelő működéshez a vizsgált időtávon (pl. javaslat a viszontbiztosítási fedezet bővítésére a kockázatok csökkentésének érdekében)
- 2.15. a legutolsó FLAOR folyamatban meghatározott célok, akciótervek teljesülésének nyomon követésére, a tervszámok és a tényadatok összehasonlítására
- 2.16. a legutolsó FLAOR folyamat óta történt módosulások összegzésére, ezek indokaira ideértve
  - 2.16.1. a kockázati profilban
  - 2.16.2. a tőkeszerkezetben, és
  - 2.16.3. a FLAOR módszertanban bekövetkezett változásokat
- 2.17. a jelentésben használt rövidítések, esetleges intézmény specifikus fogalmak magyarázatára

A jelentés tartalma a tárgyévet illetően a jogszabályi kötelezés alapján a Bit. 91/Q. § (3) és (5) bekezdés, ez a 2014. december 31-én záruló pénzügyi évre vonatkozó (számszaki és szöveges) információ, amit legkésőbb 22 héttel a biztosító pénzügyi évét követően kell majd benyújtani, míg a FLAOR folyamatot tekintve az SII alapú feltételezéseket alkalmazva a jelentést az éves beszámolóval együtt, de legkésőbb a 3. negyedév végéig kell benyújtani.

A biztosítónak az éves aktuáriusi jelentésben kell részletesen számot adnia a biztosítástechnikai tartalékok számítása kapcsán elvégzett feladatokról, a számítás módszertanáról, a választott módszertan, a felhasznált információk, statisztikák kockázatairól és a biztosítástechnikai tartalékok megfeleléséről. A FLAOR jelentésben elegendő a fentiek összefoglalása és a jogszabályi megfelelés biztosítására tett intézkedések bemutatása.

A kockázati profil jelentős változását követően készült FLAOR értékelési folyamat eredményéről a biztosító köteles 30 napon belül tájékoztatni az MNB-t (összhangban a Bit. 91/Q. § (9) bekezdésével);

Az MNB eljárása a biztosító FLAOR jelentések kapcsán:

- 1) az MNB egyedi intézményi jellemzők, az esetlegesen felmerülő különös vagy speciális feltételek figyelembevételével tekinti át a benyújtott dokumentumokat;
- 2) az MNB ésszerű időtávon belül – az alkalmazott felügyeleti felülvizsgálati eljárástól függően – ismerteti a biztosítóval kifogásait, kérdéseit.

VIII. Az általános szavatolótőke-megfelelési igény értékelése és számbavétele

A hatályos Szolvencia I rendszer, így a Bit. szabályai kötöttek, nem engedik eltérő értékelési módszertanok használatát.

Az általános szavatolótőke-megfelelési igény felméréséhez a szavatoló-tőkeszükséglet számításánál alkalmazotthoz képest más, attól eltérő értékelési elv és tőkeszükséglet számítási modell alkalmazása is lehetséges lesz a Szolvencia II rendszer szabályai szerint – figyelemmel arra, hogy a felügyeleti hatóság részére az éves beszámolót az SII előírásokkal konzisztens módon kell teljesíteni (amely a felügyelés alapja).

Az EIOPA által rendelkezésre bocsátott technikai specifikáció segítségével (amely a hosszú távú garanciákra és részvénytőke kockázatokra vonatkozó intézkedéseket és a technikai tartalékokon kívüli eszközök és kötelezettségeket érinti) megteremtődik a lehetősége, hogy a biztosítók mennyiségi becslést készítsenek az általános szavatolótőke-megfelelési igény, a különböző értékelési elvek szerinti hatásáról olyan esetekben, ahol 2015-től kezdődően a Szolvencia II elvektől eltérő értékelési elvet használtak az általános szavatolótőke-megfelelési értékeléséhez. (A cél a Szolvencia II rendszer bevezetésére való felkészülés elősegítése.)

Az MNB, mint hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság párbeszédet folytat a biztosítókkal, hogy az eltérő értékelési elvek használata mennyiben biztosítja a biztosító egyedi kockázati profiljának, jóváhagyott kockázatteljesítési határainak és üzleti stratégiájának jobb figyelembevételét, valamint ezzel egyidejűleg az üzleti tevékenység körültekintő és megbízható irányítására vonatkozó követelmény teljesítését.

Az eltérő, vagy alternatív értékelési elv alkalmazása:

Általánosságban akkor van értelme alternatív értékelési elvet, valamint tőkeszükséglet számítási modellt választani, amikor a hosszú távú üzleti stratégia, a biztosító üzleti modellje eltérő kockázati étvágyat, kockázattűrési mértéket határoz meg, mint az aktuális/tárgyévra vonatkozó értékek; vagyis a biztosító saját értékelése szerint az alternatív értékelési elv alkalmasabban mutatja be a vállalt kockázatokat az üzleti tevékenység szempontjából.

Amennyiben a biztosító él az eltérő, vagy alternatív értékelési elv alkalmazásának lehetőségével, és az általános szavatolótőke-megfelelési igény felméréséhez a szavatolótőke-szükséglet számításánál alkalmazotthoz képest más, attól eltérő értékelési elvet, valamint tőkeszükséglet számítási modellt alkalmaz, illetve a kockázattűrési mértéket és a kockázati étvágyat is eltérően határozza meg, magyarázatot kell fűznie ezekhez az eltérésekhez. Egyúttal teljesíteni kell azt az elvárást, hogy az általános szavatolótőke-megfelelési igény meghatározása során stressz tesztek és szcenárió analíziseket használjanak.

Az MNB elvárásai eltérő értékelési elv használatakor:

- 1) A biztosító elemzi az eltérő értékelési elvhez, valamint tőkeszükséglet számítási modellhez vezető megfontolásokat és az alkalmazásból következő hatásokat (számszaki alátámasztás a mérlegtételekre, a szavatolótőke-szükséglet és a biztosítástechnikai tartalékok esetében).
- 2) A standard formula alkalmazásakor külön ki kell térni arra, hogy az eltérő értékelési elvek miért tükrözik megfelelően a kockázati profilt.
- 3) Amennyiben a standard formula alkalmazásakor ún. biztosító specifikus paraméterek használatára kerül sor, a FLAOR folyamat során nem szükséges azt használni.
- 4) A biztosító számszaki alátámasztásainak tartalmaznia kell valamennyi mérlegtételt és e számításban meg kell fontolni valamennyi kockázat közötti diverzifikációt (a korreláció fokát). A biztosítót nem kötelezi semmi arra, hogy a standard formulát alkalmazva vizsgálja ezeket a kölcsönhatásokat, de ha nem a standard formulát használja, akkor olyan más megfontolásokra támaszkodik, amelyek sokkal ésszerűbben fejezik ki a speciális üzleti tevékenységét és a kockázati profilját.
- 5) A jogszabályi előírások megkövetelik, hogy a biztosító folyamatosan megfeleljen a szavatolótőke-szükséglet szintjének, továbbá a technikai tartalékok nagyságára is ugyan ez az elvárás; a FLAOR folyamaton belül is érvényesülnie kell ennek. A megfontolásoknak és az értékelési elveknek összhangban kell lenniük a Szolvencia II elvekkel.
- 6) Amennyiben a biztosító standard formulával számítja az általános szavatolótőke-megfelelési igényét, elvárt, hogy bemutassa, a számítás megfelelően tükrözi a felmerülő valamennyi kockázatát és a kockázati profilját.
- 7) Amennyiben belső modellt alkalmaz a biztosító a szavatolótőke-szükséglet számításakor, az annak engedélyezésekor készült magyarázatok és megítélések alkalmazása elvárt a FLAOR folyamat során is, ha azok kellően összhangban állnak a FLAOR céljaival. Minden olyan eltérő megfontolást és értékelési módszert részletesen és világosan be kell mutatni, amely nem egyezik meg a biztosító szavatolótőke-szükséglet számításakor alkalmazott belső modellnél engedélyezett elvekkel.

IX. Az általános szavatolótőke-megfelelési igény értékelése

- Az általános szavatolótőke-megfelelési igény bemutatása számszaki adatokkal történik, a teljes körű bemutatás érdekében kiegészítve szöveges információkkal, olyan kockázatokra, amelyeknél nem lehetséges ún. számszaki adatok előállítását.
- Az általános szavatolótőke-megfelelési igény mérése során valamennyi kockázatot figyelembe kell venni, beleértve a reputációs és a stratégiai kockázatokat is.

- A csoporthoz tartozó biztosító esetében annak egyedi kockázat és szolvencia értékelése tartalmaz minden olyan lényeges csoport szintű kockázatot, ami hatással lehet az egyedi intézményre (kiemelten kell kezelni a kockázat átruházást).

Az általános szavatolótőke-megfelelési igény bemutatásához különböző statisztikákból nyert számszaki adatokat, illetve a számítások esetén különböző módszertanokat, becsléseket lehet alkalmazni. A szöveges információk esetében feltételezések alkalmazása lehet a megoldás.

A biztosító az általános szavatolótőke-megfelelési igény számításakor juthat olyan döntésre, hogy a (rendelkezésre álló) tőkét (mint puffer) nem használja teljes egészében a számszaki információkon alapuló kockázatokra, hanem helyette kezeli és csökkenti a kockázatokat. Ennek ellenére minden lényeges kockázatot fel kell mérnie.

Az MNB elvárásai:

- 1) Az általános szavatolótőke-megfelelési igény számítása lefed minden kockázatot a vizsgált időtávra, beleértve a szöveges formában kifejezhető kockázatokat is (mint pl. a reputációs kockázat, vagy a stratégiai kockázat). Az általános szavatolótőke-megfelelési igény számítás lehet tisztán számszaki, ami konkrét mennyiségi adatokon, módszertanokon alapszik, de lehetséges, hogy becsült értékeken, vagy értékelési módszertanokon alapul, ahol ezek a feltételezések, vagy scenáriók (többé-kevésbé) szakértői megítélés kérdései. Azonban elvárt a biztosítótól, hogy ezek az értékelések megfelelőek (ésszerűek) legyenek.
- 2) A kockázati profil befolyásolja a biztosító által használt kockázatcsökkentő technikákat, e hatás mérése és a viszontbiztosítás, valamint az egyéb kockázatcsökkentő technikák tehát szerepet játszanak a FLAOR folyamatban.
- 3) Azt követően, hogy a biztosító azonosította és meghatározta valamennyi kockázatát (kockázati kiterjedését), döntést kell hozni arról, hogy ezeket a kockázatokat tőkével fedezik-e, vagy kockázatcsökkentési eszközökkel kezelik, vagy esetleg a kettő kombinációját alkalmazzák.
  - a. Amennyiben tőkével fedezi a biztosító a kockázatait, meg kell becsülni annak nagyságát, és mérni szükséges, hogy ezek a kockázatok lényegesek-e vagy sem; ez feltételezi, hogy a „lényeges szint” azonosított kategória és meghatározásra kerül. A lényeges kockázatokra meg kell határozni a tőkekövetelmény nagyságát, és azt, hogy a tőkemenedzsmet („a tőkével való gazdálkodás”) hogyan történik.
  - b. Amennyiben a kockázatok kezelése kockázatcsökkentő technikákkal történik, a biztosítónak meg kell határoznia és meg kell magyaráznia, hogy melyik kockázatcsökkentő technika melyik kockázat kezelésére szolgál, továbbá hogy miért ezeket a kockázatcsökkentő technikákat alkalmazza, és hogyan fogja ezeket a technikákat megvalósítani.

- 4) Az általános szavatolótőke-megfelelési igény számítása során a biztosító azt is számításba veszi, hogy milyen további és megfelelő pénzügyi források bevonására van lehetősége a későbbiekben, ha esetleg kiegészítő tőkére lenne szükség, pl. az üzleti stratégia, az üzleti terv változásakor (milyen kockázatok átadására, kivezetésére, leépítésére van vagy lehet szükség és lehetőség a tervezés időtávján). A megfelelő pénzügyi források felmérésekor a biztosítónak figyelemmel kell lennie a szavatoló tőke összetételére, minőségére (tiering), volatilitására, különösen az eltérő veszteségelnyelő képességre a különböző scenáriók esetén.
- 5) Az általános szavatolótőke-megfelelési igény számítása feltételezi, hogy a biztosító valamennyi szóba jöhető információját inputként figyelembe vették. A különbség a szavatolótőke-szükséglet számításához képest abban van, hogy az általános szavatolótőke-megfelelési igény a kockázatok saját, gazdasági szemléletű felmérésén alapul, míg a szavatolótőke-szükséglet számítás jogszabályi kötelelem, továbbá az általános szavatolótőke-megfelelési igény számítása során minden lényeges kockázatot felmérnek, beleértve azokat is, amelyekkel hosszabb távon szembesülhetnek, tekintettel az üzleti tervezési időtávra. Habár a szavatolótőke-szükséglet számítása csak számszaki adatokat vesz figyelembe, a biztosítótól elvárt, hogy a helyes kezelés érdekében, azonosítsa és mérje azokat a szöveges formában kifejezhető kockázatokat is, amelyeknek ki van téve és a kockázati profil részét képezik.
- 6) Amikor egy csoporthoz tartozó biztosítóról van szó, elvárt, hogy minden olyan a csoportra jellemző lényeges kockázatot értékeljen, amely kihatással van az egyedi biztosítóra. Például igazolnia kell, hogy a csoporton belüli tranzakciók esetében indokolt, ha nem számít koncentrációs kockázatra tőkekövetelményt.

Az általános szavatolótőke-megfelelési igény mérésének eszköze (a jogszabályban előírtak mellett): alternatív értékelési elvek, gazdasági tőke modellek, stressz tesztek, scenárió analízisek, amelyek alkalmazása megfelelő bázist nyújt az általános szavatolótőke-megfelelési igény hatékony méréséhez (a használt módszertanok, mérési technikák kezeléséhez).

Az azonosított kockázatok mérésére, kezelésére alkalmazott stressz tesztek és scenárió analízisek hatékony eszközei az általános szavatolótőke-megfelelési igény mérésének. Az általános szavatolótőke-megfelelési igény mérésekor figyelemmel kell lenni a menedzsment intézkedéseire, és azok hatásaira (mennyiben töltenek be kockázatcsökkentő szerepet).

A stressz tesztek alkalmazása elvárt az eszköz és forrásoldali tételek értékelésekor, a csoporton belüli tranzakciók esetében, továbbá a mérlegen kívüli tételek értékelésénél.

A biztosító irányítási rendszerének hatékonyságát, a gyakorlati megvalósítás minőségét is mérni kell (belső folyamatok, ellenőrzési mechanizmusok).

A jövőbeli lehetséges scenáriókra is ki kell térni, valamint a külső környezeti tényezők hatásaira.

A biztosító irányító testületeinek intézkedéseit, döntéseit, illetve azok hatásait is mérni kell, többek között azt a tényezőt is, hogy kellő időben történtek-e.

Az MNB elvárásai:

- 1) Az általános szavatolótőke-megfelelési igény mérésével kapcsolatban

- a) Valamennyi eszköz és forrásoldali felmerülő kockázatot mérlegelni kell, beleértve a csoporton belüli és a mérlegen kívüli tételeket is.
- b) Az általános szavatolótőke-megfelelési igény felmérésének eredményét a FLAOR folyamat által lefedett időszakra előrettekintően és éves bontásban kell megadni.
- c) A biztosító vezetési gyakorlata, szerkezeti felépítése megfelelően tükrözi és alkalmas a működéshez szükséges rendszerek fenntartására, az ellenőrzési mechanizmusok működtetésére, különös tekintettel a kockázatcsökkentési technikákra.
- d) Mélni kell a biztosító által működtetett eljárások minőségét, különösen a vállaltvezetési rendszer megfelelését, figyelemmel arra, hogy annak helytelen aktivitása milyen kockázatokat hordoz, illetőleg milyen nehézségeket válthat ki a biztosítási kötelezettségekre, a tőkehelyzetre tekintettel.
- e) A biztosítónak, illetőleg a biztosító irányításáért felelős testületeinek ismernie kell a szavatolótőke-megfelelési igény mérésének korlátait, annak nagyságrendjét.
- f) Figyelemmel kell lenni az üzleti terv, a tőketervezés és az általános szavatolótőke-megfelelési igény közötti kapcsolatra, azok egymásra épülésére, kölcsönhatásaira.
- g) Egyértelműen kell meghatározni a jövőbeni scenáriókat. A biztosító által legvalószínűbbnek vélt forgatókönyv (alapeset) mellett a szavatolótőke-megfelelési igényt meg kell vizsgálni a vártnál kedvezőtlenebb külső körülmények esetén is (pesszimista scenárió). Bizonyos biztosítók esetében szükség lehet olyan forgatókönyvek kidolgozására is, ahol az alapesetben feltételezettnél kedvezőbb helyzet hatásait vizsgálja meg a biztosító. Például egy jelenleg kis állománnyal és tőketöbblettel rendelkező, ám gyors növekedést tervező intézménynek számolnia kell azzal, hogy állománya, így szavatolótőke-szükséglete a tervezettnél gyorsabban nő.
- h) A potenciális külső stressz helyzeteket világosan kell meghatározni. A stresszelt változók meghatározásánál figyelembe kell venni a biztosító kockázatazonosításának és felmérésének eredményeit. A sokfaktor értékét érdemes úgy kialakítani, hogy a szavatolótőke-szükséglet számításánál használt sokknál alacsonyabb visszatérésű idejű (például tízévenkénti) eseményt fedjen le.
- i) Lehetőség van úgynevezett fordított stressz tesztek („reverse stress test”) alkalmazására. Ekkor a biztosító azt vizsgálja, milyen események vezethetnek a szavatoló tőke elégtelen szintjéhez. Például mekkora hozamemelkedés okozna akkora leértékelődést eszközoldalon, hogy veszélybe kerülne a tőkemegfelelés.
- j) Az érzékenységvizsgálatok egyértelmű meghatározása szükséges. A kulcsfeltevések változásának szavatoló tőkére, illetve szavatolótőke-szükségletre gyakorolt hatását a biztosítónak számszerűsíteni kell. Érzékenységvizsgálat tárgya lehet többek között a hozamgörbe bizonyos mértékű eltolódása, a költségek, kárkifizetések, törlési hányadok adott változása, stb.
- k) A használt értékelési elv konzisztens a teljes általános szavatolótőke-megfelelési igény időtávjára (kivéve, amennyiben az időközben végbement események megkérdőjelezzik a használt értékelési elv helyességét és annak megváltoztatása szükséges)

- 2) Amikor az általános szavatolótőke-megfelelési igény mérésére kerül sor, figyelembe kell venni minden menedzsmentintézkedést, azokat különösen, amelyeket kedvezőtlen piaci körülmények között, nem saját tapasztalatra támaszkodva adoptáltak, és a kívánatossal szemben, esetleg téves eredményhez vezethetnek. Ilyen esetben meg kell vizsgálni, hogy ezek az egyébként előremutatóként vélt menedzsmentintézkedések milyen hatást válthatnak ki, kiemelve azok pénzügyi vonzatát, továbbá azt is célszerű megfontolni, hogy ezeknek a menedzsmentintézkedések milyen a hatásfoka, tudnak-e érvényesülni, mint kockázatcsökkentő eszközök.
- 3) Amennyiben a biztosító belső modellt működtet a szavatolótőke-szükséglet számításához, annak fejlesztésekor körültekintően kell eljárnia, rendszeresen kell alkalmaznia saját stressz tesztet és scenárió analízist, ami részét képezi a modell érvényesítési folyamatának. Az MNB praktikus gyakorlati megoldásnak tekinti, ha a modell érvényesítés rendszeres folyamata, illetve annak összefoglaló eredménye becsatornázódik a FLAOR folyamatba. A FLAOR folyamat kapcsán további kiegészítésekkel kell alkalmazni stressz teszteket és scenárió analíziseket, amelyek természetesen összhangban vannak a belső modell esetében alkalmazott tesztekkel, analízisekkel.

A méréseknek ésszerűnek kell lenniük: a módszertan helyesen megválasztott és a kitűzött célt szolgálja, így a felhasznált források és ráfordítások hasznosulnak és arányban állnak az elért eredménnyel.

X. Szabályozói tőkekövetelmények

A szavatolótőke-szükséglet szintjét folyamatosan monitorozni kell, továbbá tisztában kell lenni a szavatoló tőke elemek veszteségelnyelő képességével, a teljes üzleti terv időszakára kiterjedően.

Az MNB a szabályozói tőkekövetelmény, vagyis a szavatolótőke-szükséglet és a FLAOR folyamat során megállapított általános szavatolótőke-megfelelési igény kapcsán különösen a következőket várja el:

- 1) A FLAOR értékelés során tekintettel kell lenni arra, hogy a megfelelés (az ún. compliance) teljesüljön, vagyis **a jogszabályi előírásoknak mindenkor meg kell felelni.**

A FLAOR lefolytatása azonban nem jelentheti azt, hogy a folyamat során újra kellene számítani a FLAOR által átfogott időszakra a jogszabályi kötelezésből eredő – éves – teljes szavatolótőke-szükségletet. Sokkal inkább arról van szó, hogy azt kell áttekinteni, vajon a legutolsó szavatolótőke-szükséglet számításától eltelt időszakban történtek, így

- az üzleti tevékenység,
- a külső tényezők,
- a szektorban, a piacon végbement változások, illetve
- az üzleti tervnek megfelelően várható események,
- a stressz-hatások szerint váratlanul bekövetkező események, stb.

megkívánják-e a számítások alátámasztásául használt információk, numerikus adatok módosítását, illetve az utoljára bejelentett szavatolótőke-szükséglet meghatározásakor

használt becslésektől eltérő becslések alkalmazását (ami természetesen kihatással lehet a tőkeszükséglet és a szavatoló tőke szintjére).

A teljes körű számítás és az ezt közelítő becslés alkalmazása közötti választást, valamint a számítás gyakoriságát a tőkekövetelmény, a szavatoló tőke, valamint a szolvencia szintje befolyásolja. Ezt a döntést a biztosítónak kell meghoznia, így a biztosítótól elvárt, hogy meg tudja ítélni a számítás gyakoriságának szükségességét, továbbá hogy teljes, vagy csak részleges szavatolótőke-szükséglet számítás elvégzésére van-e szükség, vagy elegendő becslést végezni annak érdekében, hogy teljesüljön a szabályozói szavatolótőke-szükséglet megfelelés. Teljes szavatolótőke-szükséglet számítás elvégzésére kockázati profil jelentős változása esetén van szükség, összhangban a Bit. 91/Q. § (7) bekezdés előírásával.

- 2) A biztosító kockázati profiljának változása mind a szavatolótőke-szükséglet, mind a minimális tőkeszükséglet szintjét is érinteni fogja. Ezt meg kell jeleníteni a tőke menedzsment folyamatokban; a kockázatkezelési döntések során fel kell mérni a lehetséges pénzügyi forrásokat, illetőleg a kockázati profil változásának hatását a pénzügyi forrásokra, továbbá a biztosítónak figyelemmel kell kísérnie és számításba kell vennie mindazokat a jogszabályi előírásokat, amelyeknek meg kell felelni a szavatolótőke-szükséglet szintjének teljesítése érdekében.
- 3) A rendelkezésre álló szavatoló tőke változásait fel kell mérni stressz, vagy krízis helyzet esetére is. Számításokat kell végezni, hogy a lehetséges stressz, vagy krízis helyzet által kiváltott üzleti stratégia módosulása milyen módon befolyásolja a szavatoló tőke alakulását. A számítások alátámasztásának helyességét stressz tesztek, scenárió analízisek alkalmazásával kell biztosítani (ideértve a minőségi és mennyiségi jellemzők áttekintését, a szavatoló tőke elemeinek az ún. Tier besorolását, továbbá az osztalékok, egyéb juttatások kifizetéseit, a befektetői szándékokat, a befektetett eszközök futamidejét, a fennálló üzletek cash flow eredményeihez használt módszertanokat, feltételezéseket, az esetleges nehézségek megoldására tett intézkedési lehetőségeket, tőkebevonási, egyesületek esetében pótbefizetési, hitelfelvételi lehetőségek, illetőleg a kockázatok egy része átadásának vagy kivezetésének értékelésével).
- 4) A megváltozott tőkekövetelmény, és szavatoló tőke felmérés során szükséges megfontolni:
  - a. mekkora annak a szavatoló tőkének a mértéke, ami a szavatolótőke-szükséglet mértékét még meghaladja, és mekkora a veszteség mértéke, amit a biztosító a kockázati étvágya szerint, a szavatolótőke-szükséglet szintjének sértése előtt még elszenvedhet
  - b. a szavatolótőke-szükséglet szintjében bekövetkezett növekedésnek megvan-e az elegendő fedezete, mert ez a növekedés jelenthet olyan tételeket is, amelyek korábban nem voltak bevonhatók fedezetként; de pl. határértékek alkalmazásával a szavatolótőke-szükséglet eredményeként elismerhetővé válhatnak.
- 5) A szavatoló tőke összetételét illetően meg kell fontolni a következő mennyiségi és minőségi tényezőket:

- a. Az alapvető szavatoló tőke elemek és a kiegészítő szavatoló tőke elemek közötti megoszlás, valamint a szavatoló tőke elemek besorolása, a minőségük és a veszteségelnyelő képességük.
  - b. A biztosítástechnikai tartalékok nettó pénzáramai, amelyek tartalmazzák a jelen üzletből származó, valamint a jövőben kötött üzletekből várható pénzáramokat és profitokat is.
  - c. A szavatoló tőke csökkentése mellett hogyan lehetséges biztosítani a szavatolótőke-szükséglet és a minimális tőkeszükséglet megfelelést; a csökkenést a veszteségek, az értékelés volatilitása okozta, vagy a megnövekedett tőkekövetelmények következménye.
- 6) A szavatoló tőke jövőben várható alakulása és követelményszintje kapcsán a következők megfontolása indokolt:
- a. A tőke fedezetét biztosító eszközök kibocsátása, visszavásárlása (törlesztése), visszafizetése, az osztalék és más bevételek, tőkejövedelmek szétozása, kiegészítő tőkeelemek lehívása stressz helyzetekben; készenléti terv készítése, amely a stressz helyzetek, katasztrófák bekövetkezésekor követendő eljárásokat, intézkedéseket, lehetséges hatásokat tartalmazza, továbbá az ezek alapján szükséges változtatási kényszereket, intézkedési kereteket.
  - b. A szavatoló tőke elemeinek nagysága, amely a biztosító rendelkezésére áll az ún. átmeneti időszakban (azaz a Szolvencia II szabályrendszerének teljeskörű alkalmazásának időpontjáig), illetve amíg ezek az átmeneti időszakra vonatkozó eljárások (esetleges felmentések, kivételek) kifutnak.
  - c. A tőke menedzsment (tőketervezés) és a kockázati profil kölcsönhatásai, ezek várható és stresszelt értékbecslése.
  - d. A szavatoló tőke megfelelő minőségű és megfelelő időtávon való növelésének lehetőségei. Figyelemmel kell lenni
    - a saját hatáskörben végzett tőkepiaci akciókra,
    - a pénz- és tőkepiac állapotára, várható változásaira,
    - az esetleges különleges befektetői függőségre,
    - a csoporthoz tartozó biztosítónál a befektetőkre és a csoport tagjaira, továbbá annak hatására, ha valamely csoporttag ugyan ezen időszak alatt tesz lépéseket a saját tőkéje növelésére,
    - az egyes tőkeelemek, források rendelkezésre állásának időbeliségére (költségeire).
  - e. A szavatoló tőke elemek átlagos futamidejének viszonya (ami lehet szerződésben foglalt, lejárat és lehívás napja szerinti) a biztosítási kockázatvállalásból eredő kötelezettségek fedezetére szolgáló eszközök átlagos futamidejéhez és a jövőben szükséges szavatoló tőkéhez.
  - f. A biztosítástechnikai tartalékok nettó pénzáramainak számításához használt módszertan és meghatározó feltételezések, amely pénzáramok tartalmazzák a jelenlegi és a jövőben várható biztosítási pénzáramokat; továbbá milyen válasz adható

az alapvető szavatoló tőke elemek változásaira, amelyek a pénzáramok feltételezéseinek változásából következnek.

- 7) A biztosítónak legalább az alábbi kérdésekre választ kell adnia:
  - a. Hogyan biztosítja a tervezett üzleti volumenhez szükséges szavatoló tőkét?
  - b. Hogyan alakul a szavatoló tőke összetétele a vizsgált időtávon?
  - c. Rendelkezik-e a biztosító olyan tőkeelemekkel, amelyek futamideje a vizsgált periódusban jár le? Amennyiben szükséges-e ezek pótlása, milyen intézkedések, megoldások lehetségesek?
- 8) A biztosító azonosítja és méri a lényeges kiegyenlítő, ellensúlyozó intézkedéseket, amelyek ténylegesen tudják javítani vagy helyreállítani a tőkemegfelelést, a pénzáramok állapotát, figyelemmel a jövőbeni stressz helyzetekre is (figyelemmel az esetleges állományok átruházásának lehetőségére is).
- 9) A tőkemenedzsmenetre (tőketervezésnek) figyelembe kell vennie a tőkehelyzet helyreállítására rendelkezésre álló – jogszabályban meghatározott – időtávot (Bit. 129-131/A. §).

XI. Biztosítástechnikai tartalékok

A hatályos Szolvencia I rendszerben nem lehetséges párhuzamosan Szolvencia II rendszer szerinti tőkekövetelményt, biztosítástechnikai tartalékszámítást előírni (Bit. 91/Q. § (10) bekezdés), de az SII rendszer alkalmazására való felkészülés érdekében lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a biztosító elemezze, megfelelne-e a biztosítástechnikai tartalékok kiszámítására vonatkozó követelményeknek SII alapon; a bevonásra kerülő intézményekre vonatkozó küszöbértékek összhangban vannak az „Iránymutatások az információk benyújtásáról a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságoknak” vonatkozó pontjaival.

A keretirányelv szintjén meghatározott az a feladatmegosztás, amely a kockázatkezelési funkcióhoz rendeli a szavatoló tőkeszükséglet számításának felelősségét (44. cikk), és a biztosítástechnikai tartalékok értékelésének felelősségét rendeli az aktuárius funkcióhoz (48. cikk), továbbá azt is előírja, hogy az aktuárius funkciónak támogatnia kell a kockázatkezelési funkciót. Ez az elhatárolás feladatként nem jelöli meg, de indirekt módon mégis megjelenik, hogy az aktuáriusnak részt kell vállalni a szavatoló tőkeszükséglet számításban.

Az irányelv alapján az aktuárius funkció felel tehát a technikai tartalékok számításáért, ideértve a módszertanból eredően a biztosítástechnikai tartalékok modell-kockázatának felmérését, jelzését is, valamint a megfelelő szint folyamatos fennállásáért. Ennek értelmében az aktuárius funkciónak fontos szerepe van a FLAOR folyamat kialakításában, végrehajtásában, a folyamat eredményének értékelésében.

Az MNB elvárásai:

- 1) A biztosítónak biztosítania kell, hogy a biztosítástechnikai tartalékok számítása, valamint azok mértéke folyamatosan megfelel a jogszabályból eredő követelményeknek.
- 2) A biztosító kellő körültekintéssel választja meg a biztosítástechnikai tartalékok számításának módszertanát, az alkalmazott statisztikákat, külső forrásból származó információkat. Az alkalmazott módszertant, statisztikákat rendszeresen felülvizsgálják, hogy azok az üzletmenetben időközben bekövetkezett változások miatt nem szorulnak-e módosításra. A cél, hogy mindenkor hatékonyan, a kockázati kitettségnek megfelelően végezzék el a biztosítástechnikai tartalékok számítását.
- 3) A biztosító méri, vagy becsüli a biztosítástechnikai tartalékokkal szemben támasztott jogszabályi követelmények folyamatos teljesülését és ennek érdekében belső szabályzatban rögzített eljárásokat működtet, ami biztosítja a biztosítástechnikai tartalékok megfelelőségének rendszeres felülvizsgálatát.

Az aktuáriusi éves jelentésben kell számot adni a biztosítástechnikai tartalékok számítása kapcsán elvégzett feladatokról. E jelentést – összhangban a VII. ponttal – a FLAOR folyamat (is) hasznosítja.

XII. A szavatolótőke-szükségletre vonatkozó számítás alapjául szolgáló feltevésektől való eltérések

A hatályos Szolvencia I rendszerben nem lehetséges párhuzamosan Szolvencia II rendszer szerinti tőkekövetelményt előírni (Bit. 91/Q. § (10) bekezdés), de az SII rendszer alkalmazására való felkészülés érdekében lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a biztosító elemezze az SII szavatolótőke-szükségletre vonatkozó számítás alapjául szolgáló feltevéseknek a kockázati profiltól való eltérését, illetve hogy ez jelentős mértékű-e, ideértve a belső modellt alkalmazókat is.

A kockázati profil, valamint a szavatolótőke-szükséglet meghatározásakor alkalmazott feltételezések közötti eltéréseket be kell mutatni. Amennyiben ezek az eltérések lényeges mértéket öltenek, a lehetőségeknek megfelelően számszerűsíteni kell ezeket és hatásaikat.

A kockázati profil és a szavatolótőke-szükséglet számítás alátámasztásául szolgáló feltételezések eltéréseinek értékelése, az eltérés lényegességének megállapítása egy fontos eszköz abban, hogy a biztosító (biztosító irányításáért felelős testülete) megértse a szavatolótőke-szükséglet számítás alátámasztásául szolgáló feltételezéseket és meg tudja fontolni, hogy ezek a feltételezések megfelelőek-e. E folyamat arra szolgál, hogy a biztosító ne csak egyszerűen a szabályozói tőkeszükséglet (szavatolótőke-szükséglet) követelményre támaszkodjon, mint elégséges eszközre (az üzleti tevékenységéhez szükséges feltételek felméréséhez).

A standard formula alkalmazóinak segítségére a szavatolótőke-szükséglet számítás alátámasztásául szolgáló feltételezésekhez az információk bázisa folyamatosan hozzáférhető lesz a biztosítók számára. Ezt az információt, hogy mely mögöttes feltevéseken alapul a standard formula szerinti szavatolótőke-számítási módszertan, amit az EIOPA hozzáférhetővé tesz a

honlapján. A biztosító ennek megfelelően értékeli a saját kockázati profilja, illetve a standard formula által feltételezett kockázati profil közötti eltérést és annak jelentőségét.

A FLAOR folyamat és az SII szavatolótőke-szükségletre vonatkozó számítás alapjául szolgáló feltevések alátámasztásának összehasonlítása

A kockázati profil és a szavatolótőke-szükséglet számítás alapjául vett feltételezések általában akkor térnek el, amikor

- a számítások alapja eltérő biztonsági szint (csődvalószínűség) mellett történik, ami többnyire hitelminősítési célokat szolgál, vagy
- az üzleti terv időtávja eltér (a szavatolótőke-szükséglet számítás alapjául szolgáló időtávtól), vagy
- a kockázati profilt befolyásoló üzleti kezdeményezés kerül figyelembe vételre.

A felsoroltakon kívül előfordulhat olyan eset is, amikor a biztosító olyan kockázattal szembesül, amelyet a standard formula nem megfelelően kezel, vagy egyik modulja sem fed le. Erre példa az inflációs kockázat, a jogi kockázat, a likviditási kockázat, a reputációs kockázat, a stratégiai kockázat, a fertőzési kockázat, vagy pl. a hazai biztosítók esetében a katasztrófakockázat szélvihar almodulja, amely a jelenlegi specifikációk alapján, Magyarországon nem számít jelentős kockázatnak.

A számítás helyességének felülvizsgálata vezethet olyan eredményhez, hogy

- szükség lehet biztosító specifikus paraméterek használatára, ami megengedett a standard formula alkalmazásakor is;
- szükség lehet részleges belső modell kidolgozására, vagy kiterjesztésére, illetőleg teljes belső modell kidolgozására, módosítására.

Az alábbiakban külön alpontokban megjelenítjük a standard formula alkalmazásakor követendő eljárásokat és a belső modell alkalmazásakor követendő lépéseket.

Az eltérések vizsgálata, amikor a szavatolótőke-szükséglet számítása standard formulával történik

Az MNB elvárásai:

- 1) A biztosítónak mérnie kell a saját kockázati profiljának lényeges eltéréseit a standard formulától, összhangban a szavatolótőke-szükséglet számításához használt standard formula moduljaival és almoduljaival, az összefüggéseket az egyedi modulok, almodulok között és az összesített modul, almodul blokkok között.

- 2) Azokon a területeken, ahol a biztosító kockázati profilja és a szavatolótőke-szükséglet számításait alátámasztó feltételezések közötti eltérések felmerülhetnek, a biztosítónak alaposan meg kell fontolnia, hogy a kockázati profillal összehasonlítva milyen kockázatok származnak:
- nem lettek figyelembe véve a standard formulában,
  - alul, vagy felül lettek becsülve a standard formulában.
- Ez a mérés magába foglalja a következőket:
- Elemzés a kockázati profilról és az okokról, hogy miért tartják megfelelőnek a standard formulát a mérésre, megadva a kockázatok sorrendjét.
  - Elemzés a standard formula érzékenységről a kockázati profil változtatása esetén, beleértve a biztosító specifikus paramétereit, a viszontbiztosítási szerződések befolyását, a diverzifikációs hatásokat és az egyéb kockázatcsökkentési technikák hatásait is.
  - A standard formula paramétereinek és a biztosító specifikus paraméterek megfelelőségének ismertetése.
  - Amennyiben egyszerűsítés alkalmazására kerül sor, magyarázatot kell adni arról, hogy annak megválasztása és alkalmazásáról a döntés, a kockázatok jellege, nagysága és összetettsége alapján történt.
  - Elemzést kell adni arról, hogyan kerül felhasználásra a standard formula által kapott eredmény a döntési folyamatokban.
- 3) Abban az esetben, amikor a biztosító mérése (amely mind a szöveges, mind a számszaki formában kifejezhető elemekre kiterjed), az általános szavatolótőke-megfelelési igény megállapításához, a kockázati profil jelentős eltérését mutatja a szavatolótőke-szükséglet számítás alátámasztásául szolgáló feltételezésekhez képest, a biztosítónak át kell gondolnia, milyen módon oldja meg az ebből adódó feladatokat. A döntés lehet az, hogy a kockázati profilhoz igazítják a standard formulát, pl. biztosítás specifikus paraméterek használatával, illetve sor kerülhet már részleges, vagy akár teljes belső modell kidolgozására. Alternatívaként az is előfordulhat, hogy a kockázatok csökkentésével, a kockázati profilt módosítva reagál a biztosító a lényeges eltérések feloldására.
- 4) Az általános szavatolótőke-megfelelési igény és a szavatolótőke-szükséglet számítása eltérő bázison is alapulhat és eltérő tételeket, elemeket is tartalmazhatnak, a kiszámolt tőke-összegek is eltérnek majd, így azok önmagukban nem összehasonlíthatóak. Számos olyan ok felvetődhet, ami olyan különbségeket eredményez, amelyek nem kezelhetők a kockázati profiltól való eltérésként. Ezek pl.:
- Eltérő biztonsági szintet alkalmaz a biztosító a szavatolótőke-szükséglet és az általános szavatolótőke-megfelelési igény esetében, vagy a kockázatok mértéke az üzleti szempontok miatt eltérő, ha összehasonlítjuk a szavatolótőke-szükséglet számításának alátámasztásául használt feltételezésekkel. Pl. szavatoló tőke szintjének meghatározásában hitelminősítési célok érvényesülnek, ami egy magasabb biztonsági szintet jelent, mint amit pl. a szavatolótőke-szükséglet megfelelés miatt kell alkalmazni.

- b. A biztosító az üzleti szempontok miatt eltérő időhorizontot fog alkalmazni az általános szavatolótőke-megfelelési igény esetén, mint a szavatolótőke-szükséglet számításakor.
- c. A biztosító az általános szavatolótőke-megfelelési igény számításakor a saját gazdasági megfontolásai miatt a szavatolótőke-szükséglet számításánál alkalmazott értékelési elvektől, illetve az alkalmazott tőkeszükséglet számítási modelltől eltérhet.
- d. A biztosító mindazon megfontolásai, az (előzetesen) egyeztetett menedzsmenti lépések végrehajtásából származó hatások, amelyek befolyással lehetnek a kockázati profilra.

Az eltérés vizsgálata, amikor a szavatolótőke-szükséglet számítása belső modell alkalmazásával történik

Az MNB elvárásai:

- 1) A belső modellnek alapvető szerepe van a FLAOR folyamatban: maga a belső modell egy eszköz lehet a biztosító FLAOR folyamatának elvégzéséhez, de a folyamat is hozzájárulhat egy belső modell kialakításához. Mindez azonban nem jelenthet megkettőzött feladatot (nincs szó egy szavatolótőke-szükséglet esetén alkalmazott belső modelltől, és egy ettől eltérő modelltől a FLAOR folyamathoz). Amikor a biztosító belső modellt alkalmaz a szavatolótőke-szükséglet számítására, be kell mutatnia, hogy a belső modell betölti a tőle elvárt szerepét a FLAOR folyamatban, ahogyan ezt az SII irányelv 120. cikke rögzíti.
- 2) A követelményeknek megfelelően a belső modellt alkalmazóknak a modell engedélyezésétől folyamatosan meg kell felelniük a belső modellekre vonatkozó jogszabályi előírásoknak. Ennek az ún. használati teszt („use test”), minőségi statisztikai standardok, eredmény-vizsgálatok, értékelési standardok és a dokumentációra vonatkozó standardok alkalmazásával és betartásával tesz eleget. E folyamat során a FLAOR minden jellegzetessége fontos szerepet játszik. Kiemelt szerepe van tehát az ún. használati tesztnek, amelynek során a biztosítónak bizonyítani kell, hogy a belső modell megfelelően kiterjed valamennyi kockázatra; így a használati teszt az az eszköz, amellyel a biztosító tesztelni tudja a modellje alkalmazását. Ennek megfelelően a használati teszt egy engedélyezett belső modell alkalmazásának tapasztalatait, helyességét hivatott kimutatni. A használati teszt alkalmazása azonban nem azt jelenti, hogy az általános szavatolótőke-megfelelési igény szempontjából kell áttekinteni az aktuálisan futó belső modellt. A belső modell pusztá futtatásával tehát nem lehet „kipipálni” az általános szavatolótőke-megfelelési igény értékelését. Így FLAOR folyamat szempontjából a következők vizsgálata szükséges:
  - a. azoknak a lényeges kockázatoknak, vagy fő biztosítási ágazatoknak a hatása, amelyek valamilyen okból a szavatoló tőke pozíció meghatározásakor nem kerültek figyelembe vételre a részleges belső modell alkalmazásakor (a teszt során tehát a FLAOR folyamatban be kell mutatni mindezek kockázatát, és hatásait),
  - b. a belső modellben figyelembe vett és annak hatályán kívül lévő kockázatok közötti kölcsönhatás,

c. azok az azonosított kockázatok, amelyek nem kerültek figyelembevételre a belső modell kialakításakor, vagy esetleg a modell kis módosításaiból következő hatások (amelyek nem kívántak külön engedélyezési eljárást), de amelyeknek a felmerülése kiváltja a belső modell változtatásának szükségességét.

3) Jóllehet a belső modell szerepe szerint megfelelően tükrözi a biztosító (engedélyezéskori) kockázati profilját, az alkalmazása során az időtényező is szerepet játszik, így idővel a belső modell nem tekinthető naprakésznek; ezért folyamatosan vizsgálni kell érzékenységi tesztekkel az eredményt, a kockázatcsökkentő technikákat, és a diverzifikációs hatásokat.

A szavatolótőke-szükséglet értékelés során a biztosító alátámasztja, hogy továbbra is teljesülnek a belső modell engedélyezése során támasztott követelmények, megnevezve azokat az eseteket, ahol a nem megfelelés kockázata felmerülhet, és ki kell térni továbbá a belső modell esetleges hibáira, korlátaira is. A biztosítónak évente be kell mutatnia, hogy az engedélyezett belső modell helyes, és megfelel a kockázatai leírásának.

XIII. A stratégiai irányítási folyamatokkal és a döntéshozatali rendszerrel való kapcsolat

Ez a pont tartalmát tekintve talán az egyik legnehezebben megfogható és végrehajtható, mivel önmagában a FLAOR folyamat elemeit, illetőleg a számításokat, módszertanokat, a különböző stressz teszteket, scenáriókat a már meglévő tapasztalatok alapján is elő lehet állítani, egyfajta dokumentációs, nyilvántartási és jelentéstételi formát is meg lehet határozni hozzá. Azonban mindezeknek a döntéshozói feladatokhoz rendelése, a tényleges döntési pontokban való megjelenése már összetettebb feladat. A cél, hogy a biztosító elemezze a saját kockázatok előretékinő értékelésének eredményét, a tőkemenedzsmentet, az üzleti tervezést, a termékfejlesztést.

A FLAOR vizsgálat/eredményének elemzése szükséges az alábbi esetekben:

1. új termék bevezetések, a régi termék megszüntetések, kivezetések
2. jelentős állománnyal rendelkező termék módosításakor,
3. meglévő termék olyan módosításakor, melytől a portfólió jelentős bővülését várják,
4. összefoglalóan a kockázati szint módosításakor,
5. új befektetési politika bevezetések, a meglévő befektetési politika jelentős módosításakor, azaz a piaci kockázatok jelentős strukturális és mértékbeli változtatásakor,
6. új IT rendszer, új folyamat szabályozás bevezetések (működési kockázatok),
7. új finanszírozási struktúra felállításakor (pl. alárendelt kölcsöntőke, hitelfelvétel, tőzsdére menetel stb.), azaz minden, a tőkemenedzsmentben megfogalmazott jelentős döntéskor,
8. javadalmazási politika kialakításakor, alkalmazásakor,

9. minden olyan – az előzőekben fel nem sorolt – üzleti döntés esetében, amelyet az alapszabály/SZMSZ közgyűlési, igazgatósági hatáskörbe rendel (pl. állomány-átruházás, fióknyitás, értékesítési szervezet változása stb.).

Az MNB elvárásai:

- 1) Az üzleti stratégiai döntésekben ténylegesen megjelenik a FLAOR eredményének figyelembevétele.
- 2) Az üzleti stratégia integrált részeként a biztosító rendelkezik az általános szavatolótőke-megfelelési igény és a szabályozói, vagyis a szavatolótőke-szükséglet tervezésére, kezelésére szolgáló megfelelő stratégiával, és mindezt integrálja a jelentős kockázatainak kezelésével. Ennek értelmében a FLAOR olyan eszköz, amely segíti az üzletvezetést, hogy megfelelő információval rendelkezzen, különösen a stratégiai döntések esetében, valamint a működési, igazgatási eljárásokban.
- 3) A biztosító által működtetett FLAOR folyamattól elvárt, hogy tükrözze az üzleti stratégiát. Ez feltételezi a biztosító vezető testületének felkészültségét.

- a. Átlátják a stratégiai pontokat, a döntéseket, azok hatásait:

A FLAOR folyamat végrehajtásakor a biztosító számításba veszi az üzleti stratégiájában meghatározott célokat és mindazokat a stratégiai döntési pontokat, amelyek befolyással vannak a kockázatai alakulására, a jogszabályi követelmények alapján teljesítendő szavatolótőke-szükséglet és általános szavatolótőke-megfelelési igény szintjére.

- b. A kockázati profilnak megfelelő döntéseket tudnak hozni annak érdekében, hogy a mindenkori általános szavatolótőke-megfelelési igény szerinti tőkével, szabályozói tőkekövetelmény szinttel rendelkezzen a biztosító:

Mindehhez a biztosító vezető testületének tisztában kell lennie a stratégiai döntéseinek horderejével, amit a kockázati profiljára, a jogszabályi követelmények alapján teljesítendő szavatolótőke-szükséglet és általános szavatolótőke-megfelelési igény szintjére gyakorol.

A biztosítónak mindezeket megfontolva tudnia kell, hogy ezek a hatások kívánatosak-e, továbbá képes-e az e hatásokból következő kihívásoknak megfelelni, azaz megfelelően tudja-e kezelni a saját tőkétől elvárt minőségi és mennyiségi változásokat. Minden stratégiai, egyéb nagyobb hatású döntést, ami a biztosító kockázatait, szavatoló tőke pozícióját jelentősen befolyásolná, körültekintően végig kell gondolni a FLAOR folyamat lépéseinek segítségével, mielőtt ezeket a döntéseket ténylegesen meghozná a biztosító vezetősége. Ez nem követeli meg a biztosító teljes FLAOR folyamat végigvezetését, hanem azt kell megvizsgálni, hogyan változna meg az általános szavatolótőke-megfelelési igény legutolsó mérése/megállapítása, a biztosító vezetőségének döntései, intézkedései alapján, és az milyen módon befolyásolta az általános szavatolótőke-megfelelési igény, valamint a szabályozói szavatolótőke-szükséglet mértékét, illetve az annak való megfelelést.

- c. Biztosítják a megfelelő információs rendszert, visszacsatolásokat, ellenőrzési pontokat:
A biztosító megfelelő menedzselési rendszert működtet, különösen az ellenőrzési folyamatok, a kockázatcsökkentő technikák alkalmazásának ellenőrzése területén, mérve ezek hatékonyságát, ideértve a stressz helyzeteket is (különböző scenáriókra).

A biztosító megfelelő minőségbiztosítási rendszert is kialakít.

XIV. Gyakoriság

Az SII irányelv nem határoz meg konkrét időszakot a biztosító saját kockázat és szavatolótőke-értékelési rendszer lefolytatására; azonban a szabályozói oldal meggyőződése (Bit. 91/Q. § (7) bekezdés), hogy a biztosító saját kockázatainak (az ORSA-elveken alapuló) előretekintő értékelése (FLAOR) folyamatot célszerű legalább évente lefolytatni.

A FLAOR folyamat lényegéből fakad a rendszeres futtatás és felülvizsgálat igénye. A FLAOR lefolytatásának gyakoriságáról a biztosító saját hatáskörben dönt. Ennek meghatározását elsősorban négy alapvető elem befolyásolja:

- a rendszeresség,
- a kockázati profil,
- az általános szolvencia szükséglet ingadozása, volatilitása,
- döntéshozatali folyamatok.

Mindezeket felülírja, ha jelentős változás következik be a kockázati profilban, akkor soron kívül kell lefolytatni a FLAOR folyamatot.

Az MNB különösen az alábbi (gyakran összefüggő) eseteket tekinti a kockázati profil jelentős megváltozásának:

- a biztosító eddig fel nem tárt, jelentős új kockázatot azonosít, vagy a korábban azonosított kockázatok jelentősen módosulnak
- a biztosító a kockázatok felmérése során valamely kockázatával kapcsolatban a hatás vagy valószínűség mértékét jelentősen módosítja
- a kockázati tőkeszükségletek aránya a teljes tőkeszükségleten belül jelentősen megváltozik
- a biztosító jelentősen módosítja viszontbiztosítási szerkezetét
- a biztosító új termékéhez kapcsolódó szerződések jelentős részesedést érnek el a teljes szerződésállományon belül
- a biztosító állománya jelentősen módosul (pl. állomány-átruházás, akvizíció)
- a biztosító megváltoztatja a befektetési politikáját (stratégiai eszközallokáció szintjén)

- a biztosító jelentősen módosítja a tartalék és szavatolótőke-szükséglet számításánál alkalmazott feltételeket és/vagy paramétereket
- a biztosító eszköz- és kötelezettségértékelési módszertanában jelentős változás történik
- a biztosító jelentősen módosítja kockázattűrés mérték nagyságrendjét.

Az MNB elvárásai:

- 1) A FLAOR lefolytatásának alapja a rendszeresség és minden esetben rögtön lefolytatásra kerül, amikor a kockázati profilban jelentős változás megy végbe.
- 2) A biztosító dönti el, milyen szabályokat állít fel a FLAOR lefolytatásának referencia dátumát illetően; indokolt azonban, hogy ez ne essen túl távol a szavatolótőke-szükséglet számításának referencia dátumától, azaz az adott év december 31-től. Így az MNB-nek küldendő éves jelentés és a FLAOR jelentése azonos kockázati profil figyelembe vételével készülhet el.

Eltérő időpont akkor fogadható el, amikor

- a kockázati profilban jelentős változás történik, és az, azonnali FLAOR folyamat lefolytatását váltja ki;
  - a kockázati profilban nem következik be jelentős változás a két időpont között.
- 3) A FLAOR lefolytatására szintén nincs megkötés. Az MNB azonban célszerűnek látja az üzleti tervezéssel és a szavatolótőke-szükséglet számításával párhuzamos lebonyolítást. Ebben az esetben ugyanis a stratégia, az üzleti célok és a kockázati étvágy meghatározása egybeesik a kockázatok, az általános szavatolótőke-megfelelési igény számszerűsítésével, a tőke tervezéssel. Így könnyebben teljesül a FLAOR folyamat eredményeinek integrálása a stratégiai és döntéshozó folyamatokba.

A kockázati profilban végbemenő változások belső döntések és külső tényezők eredménye is lehet; pl. új biztosítási ágazat indul, a kockázatvállalási határértéket felülvizsgálja és megváltoztatja a biztosító, a viszontbiztosítási politikában történik módosítás, a portfólió átrendeződik, vagy alapvető változás következik be az eszközösszetételben.

Speciális csoportszintű megfontolások

XV. A saját kockázatok (az ORSA-elveken alapuló) csoportszintű előrettekintő értékelésének hatóköre

- 1) A csoport FLAOR megragadja valamennyi csoportjellemzőt, így legalább a következőket:
  - a. csoport specifikus kockázatok (pl. nem felügyelt intézményektől származó kockázatok, csoporton belüli függőségek és ezek hatása a csoport kockázati profiljára);

- b. egyedi szinten nem, csak csoport szinten jelentkező kockázatok (pl. csoporton belüli fertőzés kockázata, speciális valutakockázat/"translation risk");
- c. az egyes csoporttagok közötti különbségek, pl. üzleti stratégia, üzleti tervezési időszak, vagy a kockázati profil;
- d. tagállami specialitások, amelyek hatással vannak és tükröződnek csoportszinten.

A (csoport élén álló) részesedő biztosító, vagy biztosítói holdingtársaság felelős a csoport FLAOR lebonyolításáért, egyúttal biztosítja, hogy valamennyi szükséges információ rendelkezésre álljon a csoport FLAOR lebonyolítása érdekében, továbbá hogy az eredmények megbízhatóak legyenek.

A csoport FLAOR nem az egyedi kockázat- és szolvencia értékelések összesítését jelenti, figyelemmel kell lenni ugyanis a már említett csoport specifikus kockázatokra és tényezőkre, pl. a csoporton belüli fertőzés, a csoporton belüli függőségek és diverzifikációs hatások érvényesülése, továbbá arra, hogy ami egyedileg jelentős, az csoport szinten adott esetben elhanyagolható.

- 2) Általános elvárás a biztosítóktól, hogy amikor utalás történik a (vizont)biztosítóra, az alatt minden biztosítói, viszontbiztosítói tevékenységet végző intézményt kell érteni, beleértve a captive biztosítókat is.

Elvárás a harmadik országbeli biztosítók kapcsán:

- 3) A harmadik országbeli biztosítóknak nem kell egyedi FLAOR-t lefolytatniuk, de részét képezik a csoportszintű FLAOR folyamatnak, ha a csoportfelügyelet hatálya alá esnek.
- 4) A csoportnak értékelnie kell minden, a harmadik országbeli biztosítójától származó akadályt, kihívást, ami a csoport szintű mérésekre hatással van. Ilyen pl., amikor korlátozott lehetőség áll fent az információk megszerzésére (adatbázisba való belépés akadály), vagy kellő időben való nyújtásukra.

Elvárások szabályozott, nem biztosító intézmények kapcsán:

- 5) A csoportba tartozó, szabályozott, nem biztosító intézmény minden jelentős kockázatát figyelembe kell venni, hiszen ezek arányosan hozzájárulnak a csoport szavatoló tőkéjéhez, mivel a részesedéssel rendelkező biztosítónak figyelembe kell vennie a kapcsolt vállalkozásaiban meglévő arányos részesedéseit. (SII irányelv 221. cikk, és a pénzügyi konglomerátumok kiegészítő felügyeletéről szóló 2013. évi LXXXIII. Tv. 7. § (3), 9. § (3) bekezdés továbbá „A tőkemegfelelés belső értékelési folyamata (ICAAP) Útmutató, CRD vonatkozó szabályai)

Elvárások a nem szabályozott intézmények kapcsán:

- 6) Tekintettel arra, hogy a nem szabályozott intézmények nem alanyai az egyedi felügyelésnek és nincs megkövetelve tőlük a FLAOR működtetése sem, szükséges, hogy a

csoportszintű FLAOR hatálya alá kerüljenek, amennyiben a csoport felügyelet hatálya alá tartoznak.

- 7) A nem szabályozott intézmény bevonásának mérési sajátosságát az intézmény tevékenységének nagysága, jellege és összetettsége fogja meghatározni, valamint a csoporton belüli szerepe. Néhány nem szabályozott intézmény kiemelkedően fontos szerepet tölt be, pl. a stratégia kidolgozásában, a csoport kockázati profiljának meghatározásában, amit aztán az egész csoportban alkalmaznak. Másrészt a nem szabályozott intézmények, mint a biztosító holding társaságok pusztán technikai egységet jelentenek (céljuk, hogy olyan leányvállalatokban legyen részesedésük, amelyek kizárólag, vagy elsősorban biztosítók, vagy harmadik országbeli biztosítási tevékenységet végzők, amelyek közül legalább egy leányvállalat biztosító (SII irányelv 212(1) cikk f) pontja, a pénzügyi konglomerátumok kiegészítő felügyeletéről szóló 2013. évi LXXXIII. Tv. 9. § (5) bekezdés). A csoport felügyelet hatálya alá tartozó valamennyi nem szabályozott intézmény eltérő természetű jelentős kockázatait a biztosító kellő mértékben beilleszti a csoportszintű FLAOR folyamatba.

XVI. Jelentés az MNB-nek, mint a felügyeletet ellátó hatóságnak

A csoportszintű FLAOR jelentési kötelezettség követelményei az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- a. A csoport FLAOR jelentést, amely alapesetben nem tartalmazza a leányvállalatok egyedi értékelését, minden (jelentést készítő) részesedő biztosító megküldi a csoportfelügyelőnek.
- b. A fentiek a rendszeres, valamint a soron kívül készítendő csoport FLAOR jelentés esetében egyaránt érvényesek.

Két speciális eset:

- a. A részesedő biztosító nem alkalmazza a csoport szintű egyetlen csoport FLAOR-t. Ebben az esetben a részesedő biztosító, viszontbiztosító, vagy a biztosítói holdingtársaság a csoport FLAOR-t csoport szinten alkalmazza és az egyedi (szóló) biztosító az egyedi FLAOR-t alkalmazza.
- b. A részesedő biztosító, viszontbiztosító, vagy a biztosítói holdingtársaság a csoportszintű egyetlen csoport FLAOR mellett dönt, akkor ebben az esetben ezt a csoportszintű egyetlen csoport FLAOR jelentést kell készíteni. Továbbá meg kell felelni a Bit. 91/Q. §-ban foglaltaknak, amellyel biztosítani kell az érintett leányvállalatok megfelelőségét. Az irányelv alapján követelmény lesz, hogy valamennyi érintett felügyelőnek meg kell küldeni a csoport FLAOR jelentést. Ez feltételezi a rendszeres csoport és egyedi szintű FLAOR jelentés alkalmazását, valamint a soron kívüli esetekre vonatkozó jelentéstételre irányuló folyamat szabályozottságát.

XVII. A csoportszinten fennálló sajátos kockázatok általános szavatolótőke-megfelelési igényre gyakorolt hatásának értékelése (174.)

A csoport FLAOR speciális kockázatait, csoporton belüli összefüggéseit, illetve azok hatása a csoport kockázati profiljára (a kockázati profil és a szavatolótőke-szükséglet számításakor figyelembe vett kockázatok összevetése).

Az MNB elvárásai:

- 1) A csoport FLAOR azonosítja a csoport szavatoló tőkéjének szintjét befolyásoló tényezőket, amelyek a kapcsolt biztosítók jelentős kockázataiból adódnak, és amelyekkel a csoport szembesül. A szavatolótőke-szükséglet számításában pótlólagosan megfontolják és figyelembe veszik minden jelentős, csoport specifikus kockázat hatását, különös figyelemmel a nem könnyen számszerűsíthető kockázatokra.
- 2) A csoport FLAOR bemutatja a részesedő biztosítók, viszontbiztosítók, biztosítói holdingtársaságok és egyedi biztosítók közötti kapcsolatokat (csoporton belüli összefüggéseket).
- 3) A csoport FLAOR értékeli azokat a jelentős kockázatokat, amelyek a csoport szintjén merülnek fel, és így a csoport specialitásai, vagyis egyedi biztosítói szinten nem lehet azonosítani ezeket. Ezért ezeket a csoport specifikus kockázatokat nem veszik figyelembe a konszolidáció során vagy az aggregáció folyamán a választott és használt számítási módszertől függően.

Ennek megfelelően a csoport FLAOR értékeli:

- a. az anyavállalat és az egyedi csoporttagok kockázatait közötti kölcsönhatásokat;
  - b. az egyedi szinten nem, csak csoport szinten jelentkező kockázatok jelentőségét,
  - c. a tagállami specialitásokat, amelyek hatással vannak és tükröződnek csoportszinten;
  - d. az egyes csoporttagok közötti különbségek, pl. üzleti stratégia, üzleti tervezési időszak, vagy a kockázati profil.
- 4) A csoport specifikus kockázatok között értékelni szükséges legalább a következőket:
- a. fertőzés kockázata;
  - b. csoporton belüli tranzakciókkal és kockázatkoncentrációkkal kapcsolatos kockázatok; különös figyelemmel
    - részesedések;
    - csoporton belüli viszontbiztosítás vagy belső viszontbiztosítás
    - csoporton belüli kölcsönök;
    - csoporton belüli kiszervezések;
  - c. kölcsönös függőségek és ezek hatása a csoport kockázati profiljára;
  - d. devizaárfolyam kockázat;
  - e. a csoport struktúra összetettségéből fakadó kockázatok.

- 5) Az arányosság elvének csoportszinten való alkalmazásakor legalább az alábbi információk dokumentálására van szükség:
  - a. be kell mutatni a csoport minden jelentős besorolású kapcsolt biztosítója besorolásának indokait, különösen azoknál, amelyek hozzájárulnak a teljes csoport kockázati profiljához,
  - b. ahol számviteli konszolidáción alapuló módszert alkalmaznak, be kell mutatni a csoport szavatolótőke-szükségletek és az egyedi biztosítói szavatolótőke-szükségletek összegének összehasonlításakor kapott eredmény, és a csoportszinten jelentkező feltételezett diverzifikációs hatások becslését.
- 6) A csoport FLAOR csoport specifikus alkotóelemei, összehasonlítva az egyedi biztosító FLAOR-al, a csoportszinten jelentkező minden feltételezett diverzifikációs hatás elemzése. Különösen, ahol a számviteli konszolidáción alapuló módszert alkalmazzák, az elemzés magába foglalja a csoportszinten jelentkező minden feltételezett diverzifikációs hatás indokoltságának elemzését (pl. a csoport szavatolótőke-szükséglet és az egyedi biztosítói szavatolótőke-szükséglet összege közötti különbség), hasonlítva a csoport kockázati profiljához és a csoport általános szavatolótőke-megfelelési igényéhez.
- 7) A csoportszinten jelentkező diverzifikációs hatások elemzése kitér legalább az alábbiakra:
  - a. a csoport szavatolótőke-szükséglet és az egyedi biztosítói szavatolótőke-szükséglet összege közötti különbség megállapítása
  - b. az a) pont szerinti csoporttag egyedi biztosítók különbségeinek (objektív és gazdasági) allokációja, figyelembe véve az elkülönített alapokra vonatkozó rendelkezéseket („ring fencing arrangements”), ami csoportszinten is fennállhat
  - c. megfelelő érzékenység-vizsgálatok, stressz tesztek, scenárió analízisek (pl. hogyan mérlegelik a csoportszerkezetben bekövetkező jelentős változást, mint ami néhány kapcsolt biztosító eladásának lehetséges hatása a csoportszintű diverzifikáció alakulására, valamint a teljes csoport szavatolótőke-szükségletre)
  - d. a csoport különböző kapcsolt intézményeinek és az egyes kapcsolt intézmények között becsült diverzifikációs hatások konzisztenciája ($A \leftrightarrow B \leftrightarrow C \leftrightarrow D \leftrightarrow A \leftrightarrow C, D \leftrightarrow B$), és a különböző kockázatot okozó elemek között becsült hatások diverzifikációja.

XVIII. A saját kockázatok (az ORSA-elveken alapuló) csoportszintű előrettekintő értékelésére vonatkozó általános szabály

Az MNB elvárásai:

- 1) A számszaki alátámasztásból kiindulva megkövetelt, hogy a csoport FLAOR szabályzat ismertesse a különböző stressz teszteket és a scenárió analíziseket. A csoportszintű tesztek magukba foglalják mindazokat a kiegészítő kockázatokat, amelyek csoport specifikusak és csak a csoport szintjén jelennek meg.
- 2) A FLAOR általános és speciális elemeinek alkalmazása csoport szinten „mutatis mutandis” történik. Ezt szeme előtt tartva figyelemmel kell lenni „II. Az igazgatási, irányító vagy

felügyelő testület felelősség, „V. A saját kockázatokról készített (az ORSA-elveken alapuló) összes előrettekintő értékelés nyilvántartása, és „VI. A saját kockázatok (az ORSA-elveken alapuló) előrettekintő értékeléséről szóló belső jelentés, iránymutatási pontokra is.

- a. a számszaki és szöveges információk egyaránt bemutatásra kerülnek,
- b. a kockázatok teljes körű felmérése megtörténik,
- c. a lényegesség elve világosan meghatározásra kerül,
- d. az egyedi intézményi kockázatok és a csoport szinten jelentkező kockázatok, valamint ezek kölcsönhatásai egyértelműen dokumentálásra és bemutatásra kerülnek.

Az általános szavatolótőke-megfelelési igény megállapításakor a távlati szempontok mind egyedi, mind csoport szinten, azonos módon érvényesülnek.

XIX. A saját kockázatok (az ORSA-elveken alapuló) egyetlen előrettekintő értékelése dokumentumra vonatkozó sajátos követelmények

Az MNB elvárásai:

1. Az egyetlen csoportszintű FLAOR jelentés tükrözi a csoport a tevékenységét, kockázatainak jellegét, nagyságrendjét és összetettségét. A csoportszintű egyetlen FLAOR jelentés a csoport jelentős tagjaira összpontosít, ami azonban nem menti fel a leányvállalatokat az egyedi szintű FLAOR kötelezettség alól. Ez azt jelenti, hogy a csoportszintű egyetlen FLAOR jelentés ismerteti azokat az információkat, amelyek a leányvállalati biztosító FLAOR folyamatokból származnak (Bit. 91/Q. § alapján).
A csoportszintű egyetlen FLAOR lényege, hogy nincs külön egyedi szintű jelentés, az egyedi szintű folyamatok, amellet, hogy önmagukban is mindenben kielégítik a Bit. 91/Q. § előírásait, olyan magas szinten integrálódnak a csoport folyamataiba, hogy a csoportszintű egyetlen FLAOR az egyedi szintű folyamatokkal együttesen elégíti ki az általános elvárásokat. A magas szinten egységesített folyamatok eredményeként a jelentés is egységes lehet, azaz a felügyeletek felé egyetlen jelentés kerül átadásra (még ha több részjelentésen is alapul).
2. Az egyetlen csoportszintű FLAOR jelentéskészítéskor a csoportnak tekintettel kell lennie az egyes csoporttagok saját piacukon játszott szerepére. Előfordulhat olyan eset, amikor a csoporton belül a leánybiztosító súlya jelentéktelen, ám saját piacán meghatározó szerepet tölt be. Az MNB elvárja, hogy a hazai piacon (akár egy adott szegmensben) jelentős részesedéssel rendelkező biztosítókra vonatkozó információk megfelelő terjedelemben és részletezettséggel legyenek kifejtve az egyetlen csoportszintű FLAOR jelentésben, függetlenül a csoporttag csoporton belüli súlyától.
3. Amikor egyetlen csoportszintű FLAOR értékelése jelentést terjesztenek elő, a csoport vezetőségének (igazgatási, irányító vagy felügyelő testületének) biztosítania kell az alábbi feltételek teljesülését:

- a. az arányosság elvének figyelembe vételével, minden érintett leányvállalat (egyedi) FLAOR eredményei jól beazonosíthatóak az egyetlen csoportszintű FLAOR jelentésben, lehetővé téve az érintett egyedi felügyelet felügyeleti felülvizsgálati feladatainak szabályszerű ellátását;
- b. az egyetlen csoportszintű FLAOR jelentés a csoportfelügyelő és valamennyi érintett egyedi felügyelet igényeit egyaránt kielégíti.

XX. Belső modellt használó biztosítók

Az MNB elvárásai:

1. A csoport kockázati profilja és a csoport szintű belső modell alapján számított szavatolótőke-szükséglet eltéréseinek bemutatása, valamint annak igazolása, hogy ezzel csoport szinten tisztában vannak, hasonlóan a szóló szinten meghatározott elvárásokhoz.
2. A csoport FLAOR különösen kitér azokra a biztosítókra, melyek esetében a szavatolótőke-szükséglet számítása nem a csoportszintű belső modellel történik, bemutatva, hogy ennek ellenére megfelelően figyelembe vételre kerülnek a csoport szintű szavatolótőke-szükséglet számításában.
3. A csoport szavatolótőke-szükséglet számításához használt belső modell és a csoport FLAOR viszonyát meghatározza a csoport szintű belső modell hatálya. Ehhez a következő speciális körülményeket kell figyelembe venni:
  - a. a csoport szintű szavatolótőke-szükséglet számításakor egyes kapcsolt biztosítók kizárásra kerülnek a belső modell hatálya alól;
  - b. a csoport szintű szavatolótőke-szükséglet számításakor egyes kapcsolt biztosítókat figyelembe vesznek, melyek szavatoló tőke szükségletét ugyanakkor szóló szinten nem a belső modell alapján számítják.
4. A 3a. pont esetében a belső modell hatálya az engedélyezési folyamat során meghatározott hatállyal azonos, így ebben az esetben a csoport FLAOR a modellbe be nem vont csoporttagokról is tartalmaz információkat:
  - a. a modellbe be nem vont csoport-tagokra vonatkozó számítások („értékelés”);
  - b. a modellbe be nem vont csoport-tagok hatása a csoport szintű szavatolótőke-szükségletre,
  - c. a modell hatálya alá tartozó csoporttagokkal való kapcsolat.
5. A csoport FLAOR felölel minden olyan elemet is, ami nincs a belső modell hatálya alá vonva, de hatással van a csoport pénzügyi helyzetére.
6. A 3b. pont esetében a csoport FLAOR magába foglalja a következő becsléseket:
  - a. azok az eltérések, amelyek a csoport belső modelltől eltérő feltételezéseken alapulva, a standard formula, vagy más (a csoport belső modelltől különböző) modell használatából adódnak;
  - b. a lehetséges kölcsönhatások azon csoporttag biztosítók között, amelyek szavatolótőke-szükségletét a csoportszintű belső modellel, valamint azon csoporttag

biztosítók között, amelyek szavatolótőke-szükségletét standard formulával számították (ezen kölcsönhatások figyelembevétele azon intézmények szavatolótőke-szükséglet számítása során elvárt, melyek esetében a szavatolótőke-szükséglet csoport szintű belső modell alapján számítják);

- c. azon csoporttag biztosítók kockázati profilját, amelyek szavatolótőke-szükségletét nem a csoport szintű belső modellel számítják, a csoport – tekintettel az arányosság elvére is – megfelelő módon figyelembe veszi a csoport szintű szavatolótőke-szükséglet számításakor.

7. A csoport FLAOR-ban be kell mutatni, hogy megfelelő az egyedi biztosítói szinten alkalmazott standard formula, vagy a más modell. Továbbá a csoport FLAOR-ban meg kell magyarázni, hogy miért nem a csoport szintű belső modellt alkalmazzák valamennyi a csoporthoz tartozó biztosító egyedi szintű szavatolótőke-szükséglet számítása során.

Amikor belső modellt alkalmaznak, bizonyos elemek, amelyek figyelmen kívül hagyhatók a csoport szempontjából, egyedi biztosítói szinten jelentősek lehetnek. Ezért a csoport FLAOR-nak különösen figyelnie kell ezekre a helyzetekre. Azok a jelentős kockázatok, amelyeket a standard formula nem kezel megfelelően, a csoport szintjén, alapelveként érvényesülve, a csoport belső modellel kerülnek lefedésre; ez a csoport számára tőkekövetelményt eredményez.

XXI. Harmadik országbeli kapcsolt biztosítók és viszontbiztosítók

Az MNB elvárásai:

1. A harmadik országban működő biztosító üzleti tevékenységének értékelésekor a következő megfontolásokkal kell élni:
  - a. Mindkét esetben, amikor elvárt, hogy a harmadik ország biztosítói szabályozói tőke követelménye egyenértékű legyen a Szolvencia II irányelvben és a Bit-ben meghatározott tőkekövetelményekkel, illetve abban az esetben is, amikor ez nem teljesül, a csoportnak eleget kell tennie a Szolvencia II irányelv 45 cikk (1) bekezdése és a Bit. 91/Q. § szerinti általános szavatolótőke-megfelelési igény előírásainak, akár csak az EGT bármely tagállamában működő biztosító esetében. A harmadik országban működő biztosító kockázatait, egyesíteni (integrálni) kell az Európai Gazdasági Térségben lévő, a csoportba tartozó biztosítók kockázataival; ezáltal biztosítható a hasonló (kockázat) mérés, gazdasági megközelítés;
  - b. Mindkét esetben, amikor a harmadik ország szabályozása egyenértékű, vagy pedig nem, a Szolvencia II irányelvben és a Bit-ben meghatározott tőkekövetelményekkel, a csoport kiemelt figyelemmel méri, értékeli a harmadik országban működő biztosító szavatoló tőkéjének átruházhatóságát és helyettesíthetőségét. Az értékelésnek egyértelműen azonosítania kell (fel kell tárnia), ha a harmadik országbeli leányvállalat szavatoló tőkéjének teljes átruházhatósága, helyettesíthetősége a csoporton belül korlátozható;

- c. Amikor a harmadik ország szabályozása egyenértékű és így a harmadik országbeli csoporttag bevonásra kerül a szavatolótőke-szükséglet számításba, az a harmadik ország jogszabályai, valamint a csoport szavatolótőke-szükséglet számításánál használt levonási és aggregálási módszer alkalmazásával történik. Azonban a harmadik ország jogszabályi előírásai alapján történik annak megállapítása, hogy a harmadik országbeli biztosító kockázati profilja jelentősen eltér-e a Szolvencia II irányelv alapján számított szavatolótőke-szükséglet alátámasztásául szolgáló feltételezésektől (figyelemmel az SII irányelv 45. cikk (1) bekezdés c) pontja és a Bit. vonatkozó 91/Q. § előírásaira).

A csoport FLAOR jelentés magában foglal valamennyi, a csoporthoz tartozó harmadik országbeli biztosítóra vonatkozó jelentős információt (elkülönítetten és kielégítő módon).

Az irányítási rendszerre vonatkozó iránymutatások

BEVEZETÉS

A Szolvencia II folyamat elhúzódása miatt az EIOPA⁴⁷ – élve az 1094/2010. számú rendelet 16. cikkében lévő felhatalmazással – iránymutatásokat fogalmazott meg a nemzeti felügyeletek számára annak érdekében, hogy a 2009/138/EK keretirányelv (a továbbiakban: Szolvencia II irányelv) hatálybalépéséig és alkalmazásáig hátralévő felkészülési időszak alatt az európai felügyelési gyakorlatok egymáshoz közelítő folyamatát (konvergenciáját) elősegítse.

Az EIOPA ajánlás elsősorban arra törekszik, hogy a megfelelően kockázatérzékeny felügyelés biztosítása érdekében – elkerülendő a nem konvergáló nemzeti megoldások kidolgozását – az elérendő célokat tartalmazó iránymutatásokat fogalmazzon meg, ugyanakkor nem mondja meg, hogy ezeket milyen módon kell a biztosítónak végrehajtania, illetve a nemzeti felügyeleteknek betartatnia.

Jelen ajánlás célja, hogy biztosítsa a Szolvencia II rendszer fő területeit érintően a felkészülés előmozdítását, így a biztosítók megfelelő irányítását. A korai felkészülés kulcsfontosságú ahhoz, hogy amikor a Szolvencia II. teljes mértékben alkalmazandó lesz, mind a biztosítók, mind a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok jól felkészültek legyenek, és képesek legyenek zökkenőmentesen alkalmazni az új rendszert.

Jelen ajánlás – az EIOPA iránymutatás alapján – a „prudens személy” (SII irányelv 132. cikk) alapelvre vonatkozó, valamint a tőkekövetelményekre és a biztosítástechnikai tartalékokra való hivatkozásokkal az aktuáriusi feladatkörre vonatkozó iránymutatásokat is tartalmaz.

Ezért ajánlásként jelenik meg, hogy

- a biztosítók a felkészülési időszakban – a hatályos rendszer szerint alkalmazandó mennyiségi szabályozó korlátok rendszerén felül – már vegyék figyelembe a „prudens személy” elvet, vagyis már a felkészülési időszak alatt tegyenek lépéseket annak érdekében, hogy rendelkezzenek a meglévő befektetésekre vonatkozó szükséges irányítási eszközökkel. (Ez azonban nem jelenti azt, hogy a biztosítóknak a befektetési portfóliójukat már olyan mértékben át kellene alakítaniuk, mint ahogyan azt a Szolvencia II rendszer teljes körű alkalmazásakor szükségesnek tartanák.)
- a felkészülési szakaszban az aktuáriusi feladatkörhöz kapcsolódó feladatok többsége a Szolvencia II rendszer szerinti biztosítástechnikai tartalékok koordinálását jelenti, amelyről az információkat el kell juttatni a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság számára, jóllehet ebben az időszakban nincs átfogó keretrendszer a biztosítástechnikai tartalékok

---

⁴⁷ EIOPA: European Insurance and Occupational Pensions Authority

értékelésére. (Az információ továbbítása tehát pusztán a felkészülést szolgálja, és kizárólag e feladat teljesítésének segítéséhez készül egy technikai specifikáció⁴⁸.)

I. Az igazgatási, irányító vagy felügyelő testület

A biztosító az általános irányítási követelményeknek való megfelelés érdekében, az általa végzett tevékenység jellegével, nagyságrendjével és összetettségével arányban álló irányítási rendszert működtet.

Az arányosság elvére az SII irányelv és annak végrehajtási rendelete nem tartalmaz részletszabályokat, azonban az MNB megfogalmazta elvárásait, amelyek jelen ajánlás 1. számú melléklet „I. Arányosság elve” pont alatt található.

A biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. Tv. (továbbiakban. Bit.) 91/D § (1) bekezdés előírásának betartásán és az ajánlás 20. pontjában leírtakon túlmenően az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító irányításáért felelős testülete megfelelően együttműködik valamennyi általa létrehozott testülettel, a kiemelten fontos feladatkörökért felelős személyekkel, amelyektől a jogszabályi előírásokat betartva, kellő időben kér és kap információt, hogy a vezetői döntéseknél azok figyelembe vehetők legyenek. Mindezek érdekében a jogszabályi követelményeket is kielégítő információs bázist és csatornákat állít fel és működtet.

A csoporthoz tartozó biztosító esetében valamennyi egyedi intézményi szintű elvárásnak érvényesülnie kell csoportszinten is. A csoportszinten felelős jogalany⁴⁹ együttműködik a csoporthoz tartozó valamennyi biztosító irányításáért felelős testületével, amelyektől kellő időben kér és kap információt, hogy a csoportot érintő vezetői döntéseknél azok figyelembe vehetők legyenek. Mindezek érdekében kielégítő információs bázist és csatornákat állít fel és működtet.

II. Szervezeti és működési struktúra

A Bit. 91/B. § (1) és 91/D § (1) bekezdés előírásainak betartásán és az ajánlás 20. és 21. pontjában leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító olyan működési struktúrát állít fel, amely biztosítja a stratégiai céljainak, tevékenységének megvalósítását. A biztosító működési struktúrája kellően rugalmas és így képes alkalmazkodni a stratégiai célok, tevékenységek, az üzleti környezet változásaihoz.

A csoporthoz tartozó biztosító esetében a csoportszinten felelős jogalanynak értékelnie kell, hogy a csoportstruktúra változása milyen hatást gyakorol a csoporttagok pénzügyi pozíciójára, illetőleg képesnek kell lennie kellő időben megtenni a megfelelő kiigazításokat, ha a csoportstruktúra megváltoztatása veszélyezteti a csoporttagok pénzügyi pozícióját. A megfelelő intézkedések meghozatalához a csoportszinten felelős jogalanynak kielégítő ismeretekkel kell rendelkeznie a

---

⁴⁸ EIOPA által kiadott és a honlapján elérhető dokumentum.

⁴⁹ A jogalany, amely az irányítási rendszerre vonatkozó követelményeknek csoport szinten való megfelelésért felelős: csoportszinten felelős jogalany (csoportfelügyelő)

csoport szervezeti felépítéséről, a különböző biztosítóinak üzleti modelljeiről és az e biztosítók közötti kapcsolatokról, valamint a csoport szerkezetéből eredő kockázatokról.

III. Az irányítási rendszer belső felülvizsgálata

A Bit. 91/d § (4) bekezdés, 91/E § a)-c) pontok előírásainak betartásán és az ajánlás 11, 27. és 39. pontjában leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító az általános irányítási követelményeknek való megfelelés érdekében, a biztosító irányításáért felelős testületének keretében meghatározza az irányítási rendszer belső felülvizsgálatának hatókörét, terjedelmét, rendszerességét, figyelembe véve – mind egyedi, mind csoportszinten – az üzleti tevékenység jellegét, nagyságrendjét és összetettségét, valamint a csoport szerkezetét. Különös figyelmet kell fordítani a felülvizsgálat, illetőleg az arról szóló jelentés dokumentálására, a megállapítások figyelembevételére, a visszacsatolásra az intézkedésekről, a végrehajtást követő nyomon követésre.

IV. Szabályzatok

A Bit. 83. §, 91C § (1), (2), (4) bekezdés előírásainak betartásán és az ajánlás 10. és 25. pontjában leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító a jogszabályi előírások, illetőleg az egyéb elvárások alapján alkalmazott szabályzatait összehangolja, továbbá biztosítja azok összhangját az üzleti stratégiájával is. A szabályzatainak tartalma világosan és egyértelműen kitér az alábbiakra:

- a) a szabályzat célja,
- b) az elvégzendő feladat, a felelős személy, vagy funkció,
- c) az alkalmazandó folyamatok, a jelentési eljárás,
- d) a felelős szervezeti egység kötelezettsége arra vonatkozóan, hogy tájékoztatást kell nyújtania minden olyan tényről, amely a feladataik ellátásához szükséges:
  - a kockázatkezelési,
  - a belső audit
  - a megfelelési, valamint
  - az aktuáriusi feladatköröket ellátók részéről.

V. Szakmai alkalmassági követelmények

A Bit. 83. § (1), (3)-(7), 86. § (1a)-b); 87. § (1) c); 88. § (1) c); 89. § (2) a)-b); 91/T § (1) a)-b) előírásainak betartásán és az ajánlás 30, 33. a)-c) és 35. pontjában leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító gondoskodik arról, hogy a biztosító irányításáért felelős testületének tagjai, a más kiemelten fontos feladatkört ellátó személyek szakmailag alkalmasak, figyelembe veszik a felelős személyekre ruházott kötelezettségeket, mindezzel biztosítva, hogy a biztosító vezetése kellő összetételű, képzettségű és tudású, valamint megfelelő tapasztalatú, egyúttal képes szakszerűen ellenőrizni a biztosító tevékenységét.

A biztosító irányításáért felelős testületének tagjai megfelelő képzettséggel, tapasztalattal és tudással rendelkeznek. A kollektív kompetenciák minimum az alábbiak:

- a) biztosítási és pénzügyi piacok;
- b) üzleti stratégia és üzleti modell;
- c) irányítási rendszer;
- d) pénzügyi és aktuáriusi elemzés;
- e) szabályozási keret, követelmények.

VI. Üzleti megbízhatósági követelmények

A Bit. 86. § (1) c)-d), 87. § d)-e), 88. § (1) d)-e), 89 § (2) c)-d), 90 § (1) d), 90 §, 91/T § (1) c)-d), 91/U § (1) c)-d) előírások betartásán és az ajánlás 32. c) pontjában leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító az érintett személy üzleti megbízhatóságának vizsgálata során a tisztességes magatartást és pénzügyi megbízhatóságot is értékeli a személy jellemével, viselkedésével és üzleti magatartásával kapcsolatos releváns tények alapján, beleértve – joghatóságtól függetlenül – valamennyi bűnügyi, pénzügyi és felügyeleti szempontot. Az elkövetett szabálysértéssel összefüggő korlátozási időszakot a nemzeti jog vagy a szokásos gyakorlat alapján kell alkalmazni.

VII. A szakmai alkalmasságra és az üzleti megbízhatóságra vonatkozó szabályzatok és eljárások

A Bit. 83. § (1) bekezdés, 91. § előírásainak betartásán és az ajánlás 32, 56 és 99. pontjában leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosítónak rendelkeznie kell szakmai alkalmasságra és üzleti megbízhatóságra vonatkozó szabályzattal. E szabályzatnak ki kell térnie legalább a következőkre:

- a) a biztosító irányításáért felelős testületének tagjai vagy más kiemelten fontos feladatkört ellátó személyek szakmai alkalmasságát és üzleti megbízhatóságát értékelő eljárások
  - aa) az adott pozícióra való kinevezéskor,
  - ab) a kinevezés fennállása folyamán;
- b) mindazon helyzetek leírása, amelyek szükségessé teszik a szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági követelmények újraértékelését;
- c) a biztosító működési folyamataiban felelősséggel bíró, de a biztosító irányításáért felelős testületébe nem tartozó, illetőleg más kiemelten fontos feladatkört el nem látó személyek (Bit. 83-91. §, valamint 91/91/B. § (1) bekezdés, 91/G. § hatálya alá nem tartozók) szakmai alkalmasságára és üzleti megbízhatóságára vonatkozó értékelési eljárások
  - ca) az adott pozícióra való kinevezéskor,
  - cb) a kinevezés fennállása folyamán;

VIII. A kiemelten fontos feladatok kiszervezése

A Bit. Bit. 76. § (3)-(5); 77. § (4) és (9) bekezdés, 91/G. § előírásainak betartásán és az ajánlás 146. és 148. pontjában leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosítónak alkalmaznia kell a szakmai alkalmasságra és üzleti megbízhatóságra vonatkozó eljárásokat mindazon személyek értékelése esetében, akik a kiszervezett kiemelten fontos tevékenység ellátását végzik a kiszervezett tevékenységgel megbízott szolgáltatónál vagy közvetetten látják el a feladatot a kiszervezett tevékenységgel megbízott szolgáltatóval kötött szerződés értelmében.

A biztosító nevezzen ki a kiszervezésért felelős általános felelősséget viselő munkatársat, aki megfelelő tudással és tapasztalattal rendelkezik, tehát szakmailag alkalmas, valamint üzletileg megbízható ahhoz, hogy a kiszervezett tevékenységet végző szolgáltató tevékenységét, az elért eredményeit átlássa és értékelje.

IX. Kockázatkezelési szabályzat

A Bit. 91/C. § (3) a), (4); 91/M. §(1), (2), (5); 91/O. §; 91/Q. § (1)-(3) bekezdés előírásainak betartásán és az ajánlás 70. és 71. pontjában leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító irányításáért felelős testülete kockázatkezelési szabályzatot alakít ki. A kockázatkezelési szabályzat tartalmi elemei legalább a következőkre kitérnek:

- a) kockázati kategóriák és kockázatok mérésére szolgáló módszerek;
- b) az egyes kockázati kategóriák, területek és potenciális kockázathalmozódások kezelése;
- c) a szabályozói tőkekövetelmény és a kockázatvállalási határértékek, valamint (a sajátkockázat- és szolvenciaértékelés elvei alapján készült) előretekintő sajátkockázat-értékelésében meghatározott általános szavatoló-tőke-megfelelési igény közötti kapcsolat;
- d) kockázatvállalási határok meghatározása minden releváns kockázati kategórián belül, a biztosító általános kockázati étvágányának megfelelően;
- e) a rendszeres stressz tesztek gyakorisága és tartalma, valamint az ad-hoc stressz teszteket indokoló helyzetek.

X. Kockázatkezelési feladatkör: általános feladatok

A Bit. 91/I. §, 91/M. § (1) bekezdés, 91/N. § előírásainak betartásán és az ajánlás 75. pontjában leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító előírja, hogy a kockázatkezelési feladatkört ellátók rendszeresen tegyenek jelentést a biztosító irányításáért felelős testületének a lehetséges lényeges kockázatokról. A kockázatkezelési feladatkört ellátók ezen kívül a saját kezdeményezéseikre, vagy a biztosító irányításáért felelős testület kérésére is jelentést kell tenniük a kockázatok egyéb specifikus területeiről.

A csoportszinten felelős jogalany együttműködik a csoporthoz tartozó biztosító felügyelő hatóságával; a csoporthoz tartozó biztosító megad minden információt a csoportszinten felelős jogalanyoknak, és a csoportszinten felelős jogalany gondoskodik arról, hogy a kockázatkezelési szabályzatot az egész csoportban következetesen végrehajtsák.

XI. Biztosítási kockázatvállalási és tartalékképzési kockázatkezelési szabályzat

A Bit. 91/M. § (1) bekezdés c) pont, (3) bekezdés, 91/N. § a) pont előírásainak betartásán és az ajánlás 152. és 153. pontjában leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító a kockázatkezelési szabályzatában a biztosítási kockázatvállalási és tartalékképzési kockázatok esetében kitér az alábbiakra:

- a) a biztosítási tevékenység típusai és jellemzői, mint például a biztosító által elfogadni kívánt biztosítási kockázattípus;
- b) hogyan kell biztosítani, hogy a díjbevétel alkalmas legyen a várható költségek és kárigények fedezésére;
- c) a biztosító biztosítási kötelezettségeiből, többek között a termékeihez tartozó beágyazott opciókból és garantált visszavásárlási összegekből származó kockázatok meghatározása;
- d) a biztosító egy új biztosítási termék tervezési folyamata és a díjbevétel számítása során hogyan veszi figyelembe a befektetésekre vonatkozó korlátokat;
- e) a biztosító egy új biztosítási termék tervezési folyamata és a díjbevétel számítása során hogyan veszi figyelembe a viszontbiztosítást és az egyéb kockázatcsökkentési technikákat.

XII. Működési kockázat kezelési szabályzat

A Bit. 91/N. § e) pont előírásának betartásán és az ajánlás 75. pontjában leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító a kockázatkezelési szabályzatában a működési kockázatok esetében kitér az alábbiakra:

- a) a működési kockázatok a meghatározása, amelyeknek a biztosító ki van, vagy ki lehet téve, valamint e kockázatok csökkentésének módja és értékelése;
- b) a biztosító működési kockázatainak kezelését biztosító tevékenységek és belső folyamatok, beleértve az ezeket támogató IT-rendszereket;
- c) a biztosító fő működési kockázati területeire vonatkozó kockázatvállalási határok,
- d) a csoportszinten felelős jogalany részére történő adatszolgáltatás gyakorisága és főbb tartalmi elemei, valamint a felállított limitek meghatározása.

A biztosító továbbá rendelkezik a működési kockázati események meghatározására, elemzésére és bejelentésére szolgáló folyamatokkal. A biztosító kidolgozza és alkalmazza a működési kockázati események összegyűjtésére és monitorozására szolgáló folyamatokat.

A biztosító a működési kockázatok kezelése céljából megfelelő működési kockázati forgatókönyveket dolgoz ki, valamint elemzéseket végez, amelyekhez legalább a következőket veszi alapul:

- a) kulcsfontosságú folyamatok, a feladatok ellátásában résztvevő munkatársak vagy a feladatok elvégzésére működtetett rendszerek elégtelensége;
- b) külső események bekövetkezése, hatása.

XIII. Ellenőrzés és a kockázatcsökkentési technikák dokumentálása

A Bit. 91/N. § f) pont előírásainak betartásán és az ajánlás 75. pontjában leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító a kockázatkezelési rendszer működtetésével – figyelembe véve azt is, amikor a biztosító saját kockázatainak (az ORSA-elveken alapuló) előretekintő értékelését soron kívül kell lefolytatni – biztosítja, hogy felülvizsgálatra, elemzésre és értékelésre kerüljön a kockázatcsökkentésre használt valamennyi technika, annak hatékonysága. Elvárt, hogy ezek az elemzések megfelelően dokumentáltak legyenek.

XIV. Vizontbiztosítás és más kockázatcsökkentési technikák – kockázatkezelési szabályzat

A Bit. 91/N. § d) és f) pont előírásainak betartásán túlmenően az MNB az alábbiak figyelembe vételét várja el:

A biztosító a kockázatkezelési szabályzatában a kockázatcsökkentési technikák alkalmazását illetően legalább a következőkre kitér:

- a) a biztosító által meghatározott kockázatvállalási határokhoz igazodó kockázatáthárítási szint meghatározása, továbbá annak megállapítása, hogy a biztosító kockázati profiljára figyelemmel, milyen típusú vizontbiztosítási megállapodások a legmegfelelőbbek;
- b) a kockázatcsökkentési célú megállapodások partnereinek kiválasztásához alkalmazott elvek, a vizontbiztosítási partnerek kiválasztásának és hitelképességének értékelésére és monitorozására használt eljárások;
- c) a tényleges kockázatáthárítás értékelésére szolgáló eljárások, valamint a báziskockázat figyelembevétele;
- d) a kárigények kifizetése és a vizontbiztosítási megtérülés közötti időbeli eltérés kezelését biztosító likviditáskezelés.

XV. Eszköz-forrás menedzsment szabályzat

A Bit. 91/N. § b) pont előírásának betartásán és az ajánlás 76. pontjában leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító a kockázatkezelési szabályzatában az eszköz-forrás gazdálkodást illetően legalább a következőkre kitér:

- a) az eszközök és a források közötti különféle természetű – legalább a lejáratpontokkal és a devizanemekkel összefüggő – eltérések meghatározását szolgáló eljárások leírása és az eltérések értékelése;
- b) az alkalmazandó kockázatcsökkentési technikák leírása és az adott kockázatcsökkentési technikák eszköz-forrás gazdálkodásra gyakorolt várható hatása;
- c) a megengedett szándékos eltérések bemutatása;
- d) a végrehajtandó stressz tesztek, szcenárióelemzések alapjául szolgáló módszertanok ismertetése, valamint a stressz tesztek és szcenárióelemzések gyakorisága.

XVI. Befektetési kockázat kezelési szabályzat

A Bit. 91/N. § c) pont, a 132-142. § előírásának betartásán, a 9/2012. (VIII. 9) MNB ajánlás⁵⁰ 4.2.⁵¹ és 6.2 pontjában⁵² leírtakon túlmenően az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító a kockázatkezelési szabályzatában a befektetéseket illetően legalább a következőkre kitér:

- a) mi a teljes eszközportfólió biztonságának, minőségének, likviditásának, nyereségességének és hozzáférhetőségének a biztosító által megcélzott szintje, és azt hogyan kívánja elérni a biztosító;
- b) a biztosító milyen mennyiségi korlátot kíván felállítani az eszközök és kitétségek esetében, beleértve a mérlegen kívüli kitétségeket is, annak érdekében, hogy elérje a portfólió biztonsága, minősége, likviditása, nyereségessége és hozzáférhetősége tekintetében a kívánatos szintet;
- c) a pénzügyi piaci környezet változásai, azok hatása;
- d) milyen feltételek esetében ad a biztosító biztosítéket, vagy hitelez eszközöket;
- e) a piaci kockázat és egyéb kockázatok közötti kapcsolat bemutatása kedvezőtlen forgatókönyvek esetén;
- f) a biztosító eljárásai a befektetett eszközök megfelelő értékelésére és ellenőrzésére;
- g) a biztosító eljárásai a befektetések eredményének monitorozására és szükség szerinti felülvizsgálatára;
- h) a biztosító eljárásai azoknak az eszközöknek a kiválasztására, amelyek alkalmazásával a legjobban érvényesíthetők a biztosítási kötvénytulajdonosok és a kedvezményezettek érdekei.

A biztosító tehát folyamatosan azonosítja a befektetési kockázatait, értékeli, monitorozza, elemzi az elért eredményeit, és képes rugalmasan alkalmazkodni és módosítani a befektetési szabályzatát a kitétségekhez és a lejáratokhoz igazodva a mindenkori piaci és egyéb külső hatások függvényében.

XVII. Likviditási kockázat kezelési szabályzat

A Bit. 91/N. § d) pont előírásainak betartásán túlmenően az MNB az alábbiak figyelembe vételét várja el:

A biztosító a kockázatkezelési szabályzatában a likviditási kockázatait illetően legalább a következőkre kitér:

- a) az eszköz és forrás oldal pénzáramainak (bevételek, kifizetések) eltérő illeszkedési szintjeit meghatározó eljárások, beleértve a direkt- és viszontbiztosítások várható pénzmozgásait, úgymint a kárigények kifizetése, a lejárat előtti törlések vagy a visszavásárlások;
- b) a rövid és középtávú teljes likviditási szükséglet megállapítása, ezen belül egy megfelelő likviditási tartalék képzése a likviditási hiány elleni védekezés céljából;
- c) a likvid eszközök szintjének és monitorozásának megállapítása, ezen belül a kényszerértékesítésből származó lehetséges költségek vagy pénzügyi veszteségek meghatározása;
- d) az alternatív finanszírozási eszközök meghatározása és költségük megállapítása;

---

⁵⁰ A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 9/2012. (VIII. 9.) számú felülvizsgált ajánlása a befektetés-kezelési (vagyonkezelési) tevékenységet végzők befektetési döntéshozatalával, üzletkötéseikkel kapcsolatos elvárásokról, valamint a felmerülő kockázatok kezeléséről

⁵¹ „a befektetés-kezelő saját kialakítású limitfigyelése és fedezetellenőrzési mechanizmusai”

⁵² „az ügyfél-, piaci-, likviditási-, működési- és hitelkockázatok felismerésére, mérésére, nyomon követésére és kezelésére alkalmas, hatékony kockázatkezelési rendszer működtetése”

e) a várható új üzleti tevékenységek likviditásra gyakorolt hatásának figyelembevétele.

XVIII. Tőkemenedzsment szabályzat

A Bit. 91/Q. § (1)-(5) bekezdés és a 121-124. § előírásainak betartásán túlmenően az MNB az alábbiak figyelembe vételét várja el:

A biztosító rendelkezik tőkemenedzsment-szabályzattal, amely kitér legalább az alábbiakra:

a) annak az eljárásnak az ismertetése, amely leírja, hogy a szavatoló tőke elemei a kibocsátáskor és azt követően is megfelelnek a rájuk vonatkozó tőke besorolási (értékelési, megoszlási) szabályoknak;

b) tőkemenedzsment terv leírása, amely középtávú kitekintéssel ismerteti a biztosító tőkemenedzsmentre (szavatoló tőke elemekre) vonatkozó elképzeléseit, az ehhez kapcsolódó monitorozási eljárásokat;

c) a szavatoló tőke elemek lejáratait és egyéb feltételeit figyelembe vevő lépések világos és egyértelmű ismertetése, amelyek célja, hogy biztosítsa a megfelelést a mindenkori tőkeszabályozási kritériumoknak;

d) a következő eljárások leírása:

i. a biztosítónak a tőkehelyzet elbírálásakor figyelembe kell vennie a törzsrészcégek-osztalékokra vonatkozó minden szabályzatot és jegyzéket;

ii. hogyan történik azoknak az eseteknek az azonosítása, amelyekben a szavatoló tőke elemek megosztása várhatóan halasztásra, vagy törlésre kerül, amely eseteket megfelelően dokumentálni kell.

XIX. Középtávú tőkemenedzsment terv

A Bit. 91/Q. § (1) és (3) bekezdésben, a 121-124. §-ban előírtak betartásán, valamint e 2. számú melléklet XVIII. Tőkemenedzsment szabályzat pontjában leírtakon túlmenően az MNB az alábbiak figyelembe vételét várja el:

A biztosító rendelkezik középtávú tőkemenedzsment tervvel. E tervet a biztosító irányításáért felelős testület monitorozza, és amely kitér legalább az alábbiakra:

a) valamennyi tőkeelemként felhasználni kívánt eszköz;

b) a biztosító szavatolótőke-elemeinek lejárata, a szerződés szerinti lejárata, a szerződés lejárata előtti kifizetések és megváltások esetei;

c) valamely szavatolótőke-elem kibocsátása, visszatérítése vagy visszafizetése, illetve az értékelés egyéb változásainak hatása az érvényesítendő tőkeszabályozás bármely korlátjának alkalmazásakor;

d) a tőke elemek megoszlására vonatkozó szabályzat.

A biztosító a tőkemenedzsment-tervben hasznosítja a kockázatkezelési rendszer eredményeit és – figyelemmel a Bit. 91/Q. § előírásai – a saját kockázatainak (az ORSA, azaz a saját kockázat- és szavatolótőke-értékelési elveken alapuló) előrettekintő értékelését.

XX. Belső ellenőrzési környezet

A Bit. 91/C. § (3) bekezdés a)-c) pontban, a 91/D. § (1) bekezdés c) pontban előírtak betartásán és az ajánlás 77., 86. és 159. pontban leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító megfelelő belső ellenőrzési rendszert működtet, amely úgy van kialakítva, hogy a biztosító munkatársai tudatában legyenek a belső ellenőrzési rendszeren belüli szerepüknek. A belső ellenőrzési tevékenység mindenkor arányban áll az ellenőrizendő tevékenység, vagy folyamat kockázataival. A csoporthoz tartozó biztosító együttműködik a csoportszinten felelős jogalannyal; a csoportszinten felelős jogalany biztosítja, hogy a belső ellenőrzési rendszer a csoporton belül következetesen működjön és feladatait végrehajtsa.

XXI. Kritikus vagy lényeges működési feladatkörök és tevékenységek

A Bit. 76. § (1), (3)-(5) bekezdésének betartása mellett az alábbiakat várja el az MNB:

A biztosító meghatározza és dokumentálja, hogy a kiszervezni kívánt feladatkör vagy tevékenység kritikus vagy lényeges feladatkör vagy tevékenység-e, azaz olyan, a biztosító működéséhez nélkülözhetetlen feladatkör vagy tevékenység-e, amely nélkül a biztosító képtelen lenne biztosítani szolgáltatásait a biztosítási kötvénytulajdonosok számára.

XXII. Csoporton belüli kiszervezés

A Bit. 77. § (10) bekezdésben előírtak betartásán és az ajánlás 145. pontban leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító dokumentálja a kiemelten fontos feladatkörök csoporton belüli és csoporton kívüli kiszervezését úgy, hogy egyértelműen és világosan látható legyen, mely feladatkörök, melyik szolgáltatást nyújtó jogi személyhez tartoznak. A dokumentációba beletartozik a kiszervezett tevékenységet nyújtó jogi személy földrajzi elhelyezkedésének nyilvántartása is (egy tagállamon belül található a biztosító és a kiszervezett tevékenységet nyújtó jogi személy székhelye, vagy eltérő tagállamban).

Ezen túlmenően biztosítani kell, hogy a csoporton belüli kiszervezett tevékenységekről szóló megállapodások a kiemelten fontos feladatkörök biztosítói szinten történő végrehajtását ne veszélyeztessék. Ennek érdekében a biztosító figyelemmel kíséri és méri a kiemelten fontos feladatkörök csoporton belüli kiszervezésekor a szolgáltatást végző rugalmasságát, különösen veszélyhelyzet esetén, valamint a csoporton belüli kiszervezésből adódó kitettséget, hatásokat; erre a készenléti tervben ki kell térni. Meg kell vizsgálni azt is, hogy más csoporton belüli szolgáltatást nyújtó nem végezné-e hatékonyabban az adott funkciót, tevékenység ellátását.

XXIII. Kiszervezési szabályzat

A Bit. 76. § (4) bekezdés, 77. § (4) bekezdés, 77. § (9) bekezdés a)-c) pontokban előírtak betartásán és az ajánlás 148. pontjában leírtakon túlmenően az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A kiszervezést végrehajtó vagy tervező intézmény szabályzata ki kell, hogy terjedjen az intézmény kiszervezési megoldásaira és folyamataira a szerződés kezdetétől a végéig, így különösen

- egy funkció vagy tevékenység kritikus vagy fontos volta meghatározásának kritériumaira;
- a megfelelő minőséget nyújtó szolgáltató kiválasztásának módjára; valamint hogy milyen módon és milyen gyakran értékelik ezek teljesítményét és eredményeit;
- a szolgáltatóval kötött írásbeli megállapodásban rögzítendő részletekre; és
- az üzleti készenléti tervekre, ideértve a kritikus vagy fontos funkciók vagy tevékenységek kiszervezéséhez kapcsolódó kilépési stratégiákat.

XXIV. A felelős jogalany

Az ajánlás 6. és 77. pontban leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt. Csoporthoz tartozó biztosítók esetében meg kell határozni, hogy mely biztosító a csoportfelügyelő, amely mint felelős jogalany fog eljárni a csoport ügyeiben. A csoportszinten felelős jogalany többnyire az anyavállalat, vagy a legfőbb anyavállalat, de előfordulhatnak olyan esetek, amikor a csoport szerkezetéből adódóan a csoportszinten felelős jogalany szerepkört az anyavállalattól eltérő biztosító látja el.

A csoportszinten felelős jogalany meghatározásáról a székhelye szerinti felügyeleti hatóságot értesíteni kell.

XXV. A belső irányítási követelmények meghatározásával kapcsolatos feladatok

Az ajánlás 6, 96. és 98. pontban leírtakon túlmenően az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító csoportszinten felelős jogalany minőségében meghatározza:

- a csoport és a csoporthoz tartozó biztosítók szerkezetének, üzleti tevékenységének és kockázatainak megfelelő, az egész csoportra érvényes belső irányítási követelményeket, ideértve a nem szabályozott csoporthoz tartozó intézményeket is;
- a csoportszintű kockázatkezeléshez megfelelő szerkezeti felépítést és szervezeteket;
- a feladatokat világosan elosztva a csoport valamennyi biztosítója között.

A csoport belső irányítási rendszerét úgy kell kialakítani és működtetni, hogy az nem akadályozhatja, vagy veszélyeztetheti a csoporthoz tartozó egyedi biztosítók irányításáért felelős testületek felelősségét.

XXVI. Csoportszintű irányítási rendszer

Az ajánlás 5-7. pontban leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító csoportszinten felelős jogalany minőségében az alábbiak elősegítésére törekszik:

- a) megfelelő és hatékony eszközöket és eljárásokat alkalmaz, valamint kellő felelősséggel és elszámoltathatósággal rendelkezik ahhoz, hogy képes legyen felügyelni és irányítani a biztosítói szintű kockázatkezelési és belső ellenőrzési rendszerek működését;
- b) csoporton belüli jelentéstételi hálózatot, valamint a vertikális információáramlást lehetővé tevő hatékony rendszereket épít és ki és működtet;

- c) gondoskodik mindazon kockázatok azonosításához, méréséhez, monitorozásához, kezeléséhez és jelentéséhez felhasznált eszközök megfelelő dokumentálásáról, amelyeknek a csoport ki van téve, valamint tájékoztatja ezekről az eszközökről a csoporthoz tartozó valamennyi biztosítót;
- d) a csoport közös céljainak elérése érdekében, szem előtt tartva ezen érdekek hosszú távon való teljesülését, figyelembe veszi a csoporthoz tartozó valamennyi biztosító érdekeit.

XXVII. A csoportszinten jelentős hatással járó kockázatok

Az ajánlás 67. a), c) és 72. pontban leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító csoportszinten felelős jogalany minőségében úgy jár el, hogy a kockázatkezelési rendszerében figyelembe veszi mind az egyedi biztosítói szintű, mind a csoportszintű kockázatokat, valamint ezek kölcsönhatásait, különösen a következőket:

- a) a csoport szinten kialakuló reputációs kockázatot, a csoporton belüli ügyletekből származó kockázatokat és a kockázatok koncentrációját – beleértve a tovaterjedő kockázatot;
- b) a különböző jogalanyokon keresztül és különböző joghatóságok alatt folytatott üzletekből eredő kockázatok közötti kölcsönhatásokat;
- c) a harmadik országbeli jogalanyokhoz köthető kockázatokat;
- d) a nem szabályozott jogalanyokhoz köthető kockázatokat;
- e) az egyéb szabályozott jogalanyokhoz köthető kockázatokat.

XXVIII. Csoportszintű kockázatkezelés

A Bit. 96/G. § (10) bekezdésben előírtak betartásán és az ajánlás 5. és 6. és 67. pontban leírtakon túlmenően, az alábbiak figyelembe vétele elvárt.

A biztosító csoportszinten felelős jogalany minőségében olyan csoportszintű kockázatkezelési eljárásokat és folyamatokat alkalmaz, amelyek megfelelően támogatják

- a kockázatok azonosítását, mérését, kezelését, monitorozását és jelentéstételi kötelezettségeinek teljesítését,
- a csoport vagy a csoporthoz tartozó biztosítók kockázatainak felismerését, amelyeknek ki vannak, vagy ki lehetnek téve

A csoportszintű kockázatkezelési eljárások és folyamatok nem akadályozzák, vagy veszélyeztetik a csoporthoz tartozó egyedi biztosítók azon jogképességét, hogy teljesítsék törvényes, szabályozás szerinti és szerződéses kötelezettségeiket.

Tartalomjegyzék

I. Általános rendelkezések	1
1. Az ajánlás célja	1
2. Az ajánlás hatálya	2
3. Értelmező rendelkezés	2
II. Általános elvek	3
III. Felelős belső irányítás	6
1. Alapelvek	6
2. Szervezeti felépítés, szervezet	6
3. Testületi rendszer, irányítási és felvigyázási funkciók	7
4. A testületi tagokkal szembeni elvárások	9
5. A testületek működése	12
6. Bizottságok	12
7. Felvigyázási funkciót betöltő testületek	13
8. A pénzügyi szervezetek működésének normarendszere	15
9. Érdekkonfliktusok kezelése	15
10. A kockázatok kezelése	16
10.1. Kockázat tudatosság	16
10.2. A kockázatkezelési rendszer elemei	18
IV. Belső kontroll funkciók	20
1. A belső kontroll funkciók függetlensége	20
2. Kockázati kontroll funkció	23
3. Megfelelőség biztosítási funkció	24
4. Ellenőrzési rendszer	28
4.1. Folyamatba épített ellenőrzés	29
4.2. Vezetői ellenőrzés	29
4.3. Vezetői információs rendszer	30
4.4. Belső ellenőrzési funkció	30
V. A pénzügyi szervezet és a választott könyvvizsgáló kapcsolata	34
VI. A belső védelmi vonalak kialakításának és működtetésének speciális kérdései	36
1. Nem szokványos vagy nem transzparens tevékenységek	36
2. Kiszervezés, külső szakértők igénybevétele	37
3. Új termékek	38
4. Vészhelyzeti és üzletmenet-folytonossági tervek, helyreállítási terv	39
VII. Átláthatóság és a belső védelmi vonalakkal kapcsolatos nyilvánosságra hozatal	40
VIII. Záró rendelkezések	41
1. melléklet az 6/2014. (XII. 17.) számú MNB ajánláshoz	43
2. melléklet az 6/2014. (XII. 17.) számú MNB ajánláshoz	82

Belső védelmi vonalak

Felelős belső irányítás
(internal governance)

Belső kontroll funkciók
(internal control)

- kockázat kontroll (risk control function)
- megfeleléség biztosítási funkció (compliance function)
- belső ellenőrzési funkció (internal audit function)